

Komunitně vedená strategie místního rozvoje území MAS Via rustica o.s. pro programové období 2014 – 2020

Pracovní verze 2014

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Registrační číslo projektu: CZ.1.08/3.2.00/14.00338

Název projektu: Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Via rustica o.s.

Obsah

1. Úvod s popisem základních informací.....	6
1.1. Základní informace o MAS.....	6
1.1.1. Identifikace právnické osoby a její orgány	6
1.1.2. Popis místního partnerství a jeho orgány	6
1.2. Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území.....	6
1.3. Definování odpovědností za realizaci.....	8
2. Popis zapojení veřejnosti a členů místního partnerství apod. do přípravy ISÚ.	8
3. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie	10
4. Popis způsobu vyhodnocování ISÚ – sledování projektů, aktivit, které budou ovlivňovat naplňování indikátorů potřeb regionu; jak často bude monitorování probíhat, kdo to bude dělat, jak se budou prezentovat výsledky apod.....	11
5. Analytická část.....	11
5.1. Základní charakteristika území.....	11
5.1.1. Územně správní členění	11
5.1.2. Obyvatelstvo.....	12
5.1.3 Věková struktura obyvatelstva a vybrané demografické ukazatele.....	15
5.1.4 Nezaměstnanost.....	15
5.2. Příroda, krajina, životní prostředí, hospodaření v krajině území	17
5.2.1 Hospodaření v krajině obecně.....	17
5.2.1 Geologické podmínky	18
5.2.3 Geomorfologické podmínky	18
5.2.4 Pedologické podmínky	19
5.2.5 Klimatické podmínky	19
5.2.6 Hydrologické podmínky.....	24
5.2.7 Flóra.....	25
5.2.8 Územní systémy ekologické stability (ÚSES)	28
5.2.9 Chráněná území.....	29
5.2.10 Fauna	30
5.2.11 Základní charakteristika zemědělství	31
5.2.12 Myslivost.....	32
5.2.13 Lesní hospodářství.....	32
5.2.14 Rybářství.....	33
5.2.15 Životní prostředí v intravilánech obcí.....	34
5.2.16 Využití obnovitelných zdrojů energie.....	34

5.3.	Technické zázemí a životní prostředí v obcích	36
5.3.1.	Základní infrastruktura v obcích	36
5.3.2.	Územní plánování, rozvojové plochy a objekty pro bydlení	49
5.4.	Podmínky pro vzdělávání a sociální začlenění, prevence sociálně- patologických jevů, vzdělávací, sociální a zdravotní služby	49
5.4.1.	Školy a školská zařízení	49
5.4.2.	Ohrožené a sociálně vyloučené skupiny obyvatel	51
5.4.3.	Sociální a zdravotní služby	52
5.5.	Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	56
5.5.1.	Kulturní dědictví	56
5.5.2.	Kultura, sport, volný čas, spolková činnost	61
5.6.	Podnikání a služby v obcích	64
5.6.1.	Podnikatelské subjekty na území MAS Via rustica	65
5.6.2	Rostlinná výroba	69
5.6.3	Technický stav objektů a vybavení v zemědělství	72
5.6.4	Efektivita zemědělství	72
5.6.5	Využívání alternativních příjmů v zemědělství	74
5.6.4	Živočišná výroba v zemědělství	75
5.7	Ekologické zemědělství	77
5.7.1	Pojem ekologické zemědělství	77
5.7.2	Výměra půdy v ekologickém zemědělství	79
5.7.3	Podniky zařazené do ekologického zemědělství	80
5.7.4	Ekozemědělci na území MAS Via rustica	80
5.8	Drobné podnikání	81
5.9	Cestovní ruch a agroturistika	81
5.9.1	Stravování a ubytování na území MAS Via rustica	81
5.9.2	Další služby cestovního ruchu	82
5.9.3	Agroturistika	83
6	SWOT Analýzy	84
6.1	SWOT analýza – Příroda, krajina, životní prostředí, hospodaření v krajině – souhrn z veřejných setkání	84
6.2	SWOT analýza – Základní technická a dopravní infrastruktura	85
6.3	SWOT – Územní plánování, rozvojové plochy, plochy a objekty pro bydlení	86
6.4	SWOT – Vzhled obcí, veřejná prostranství, veřejná zeleň, chátrající objekty	86

6.5 SWOT – Veřejná správa, občanská angažovanost	87
6.6 SWOT – Vzdělávání/školení	88
6.7 SWOT – Sociální a zdravotní služby a infrastruktura	88
6.8 SWOT – Sociodemografické podmínky	89
6.9 SWOT – Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	89
6.10 SWOT – Podnikání a služby v obcích	91
7. Návrh strategické část	92
7.1 Priorita 1: Péče o přírodu, krajinu a životní prostředí, hospodaření v krajině	92
7.1.1 Opatření 1.1: Péče o přírodu, krajinu a životní prostředí	92
7.1.2 Opatření 1.2: Hospodaření v lesích	93
7.1.3. Opatření 1.3: Zemědělské hospodaření	93
7.1.4. Opatření 1.4: Rybářství, myslivost, včelařství	94
7.1.5. Opatření 1.5: Ekologická výchova, vzdělávání a osvěta, volnočasové aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství	95
7.2 Priorita 2: Zlepšování technického zázemí a životního prostředí v obcích	96
7.2.1. Opatření 2.1: Základní infrastruktura v obcích	96
7.2.2. Opatření 2.2: Veřejná prostranství a zeleň v obcích	97
7.3. Priorita 3: Zlepšování podmínek pro vzdělávání a sociální začlenění, prevenci sociálně- patologických jevů, vzdělávací, sociální a zdravotní služby	97
7.3.1. Opatření 3.1: Vzdělávání obyvatel regionu	97
7.3.2. Opatření 3.2: Sociální začlenění, služby sociální péče a prevence, prarodinné aktivity	98
7.3.3. Opatření 3.3: Zdravotní péče a služby, osvěta a prevence	99
7.4. Priorita 4: Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	100
7.4.1. Opatření 4.1: Péče o kulturní dědictví regionu	100
7.4.2 Opatření 4.2: Podpora kultury, sportu, spolkových a volnočasových akcí a aktivit	101
7.5. Priorita 5: Služby a podnikání v obcích	101
7.5.1 Opatření 5.1: Podpora místní podnikatelské činnosti	101
7.5.2 Opatření 5.2: Podpora služeb a zařízení cestovního ruchu	102
7.6. Priorita 6: Podpora činnosti místních samospráv, vzájemné spolupráce a výměny zkušeností mezi obcemi	103
7.6.1. Opatření 6.1: Podpora činnosti místních samospráv, vzájemné spolupráce a výměny zkušeností mezi obcemi	103
8 Seznam tabulek	104
Seznam grafů	104

9 Seznam příloh.....	106
9.1 Tabulky v excelu	106
9.2 Mapy.....	107

1. Úvod s popisem základních informací

1.1. Základní informace o MAS

1.1.1. Identifikace právnické osoby a její orgány

Název: Via rustica o.s.

Právní forma: občanské sdružení

Datum vzniku: registrace Ministerstvem vnitra ČR dne 13. 12. 2004 pod reg. č. VS/1-1/59349/04-R, založení ustavující valnou hromadou dne 15. 12. 2004

Orgány sdružení: Valná hromada
Rada sdružení
Předseda a místopředseda

Úloha a odpovědnost orgánů je dána stanovami sdružení.

1.1.2. Popis místního partnerství a jeho orgány

V období do roku 2013:

Orgán pro přípravu a realizaci SPL: Rada sdružení

Orgán pro dozor nad realizací SPL: Kontrolní komise

Orgán pro hodnocení a výběr projektů: Výběrová komise

Úlohu a odpovědnost orgánů stanoví aktuálně platný Strategický plán LEADER.

V době přípravy rozvojové strategie pro období 2014 až 2020:

Orgán pro přípravu a schvalování rozvojové strategie: Rada sdružení

Orgány pro přípravu rozvojové strategie: Pracovní skupiny

1.2. Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

Místní akční skupina (dále jen MAS) Via rustica o.s. vznikla v prosinci roku 2004 na základě rozvíjející se spolupráce mezi zástupci obcí, občanských sdružení, dalších institucí a podnikatelů působících na území mikroregionů Stražiště a Svidník (Pacovsko a Černovicko – celkem 27 obcí). V době svého vzniku mělo sdružení 9 členů – 3 z veřejného sektoru, 6 ze soukromého sektoru. Během následujících dvou let se území MAS rozšířilo o další 4 mikroregiony – Brána Vysočiny, Svazek obcí Lípa, Mikroregion Košeticko a Dobrovolný svazek obcí Hořepnický region – k území MAS tedy náleželo 62 obcí.

V letech 2005 až 2006 MAS ve spolupráci s místními subjekty pro své území zpracovala rozvojovou strategii jako základní dokument mapující a reflektující možnosti a potřeby zájmového regionu. Příprava strategie byla financována Evropskou unií, Evropským zemědělským orientačním a záručním fondem (EAGGF) v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, podopatření 2.1.4 Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+).

Rozvojová strategie MAS byla následně využita jako podkladový materiál pro přípravu Strategického plánu Leader, jehož praktickou realizaci MAS provádí od podzimu 2009, a to díky podpoře z Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, opatření IV.1.1 a IV.1.2. V rámci naplňování cílů Strategického plánu Leader MAS do roku 2013 schválila k dotační podpoře z Programu rozvoje venkova 90 projektů, mezi něž bylo rozděleno přes 44 milionů Kč. Podporovány byly projekty typu úprav veřejných prostranství, budování zázemí pro spolkovou činnost, obnovy kulturních památek, úpravy prostor pro drobné podnikání apod. Od roku 2012 do roku 2014 MAS Via rustica o.s. spolu s dalšími partnery z Kraje Vysočina realizovala tzv. projekt spolupráce „S nůží do světa řemesel“, jehož cílem bylo a je i v době udržitelnosti přiblížit zejm. dětem různé více i méně známé rukodělné činnosti ve formě praktických kurzů, ukázek a dílen při akcích pro veřejnost, putovní výstavy, výukových materiálů apod. Také tento projekt byl dotačně podpořen Programem rozvoje venkova ČR, v rámci opatření IV.2.1a).

Kromě výše uvedených stěžejních činností MAS v uplynulých letech realizovala také další projekty: V období let 2006 až 2008 – projekt „Rozvoj specifického vzdělávání a poradenství pro znevýhodněné osoby v západní oblasti kraje Vysočina“ zahrnující vzdělávací kurzy (práce na PC, řemeslné a jazykové kurzy, autoškola), poskytování poradenství při vyhledávání a získávání zaměstnání, zajištění přístupu k internetu, vytvoření a aktualizaci informačního systému pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané, občany bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, absolventy škol a mladistvé bez praxe, občany s omezenou schopností pohybu a orientace. Mezi cílové skupiny projektu patřili mj. mladí lidé do 30 let, ženy na mateřské či rodičovské dovolené apod.

V období únor 2007 až duben 2008 – projekt „Rozvoj nových forem profesního vzdělávání v zemědělství“ zaměřený na tvorbu a otestování pilotního vzdělávacího programu pro zemědělce, vodohospodáře, lesníky a další zájemce o problematiku venkovského prostředí. Zájemci mohli zdarma absolvovat tematický blok 11 vzdělávacích modulů, získat tištěné výukové materiály či využít e-learningový systém se zaměřením na témata jako např. aktuální zákonné normy v zemědělství, dotace ČR a EU plynoucí do zemědělství a venkova, alternativní zdroje energie v zemědělství, agroturistika a alternativní zdroje příjmů v zemědělství, ekologické zemědělství apod.

V návaznosti na úspěšnost kurzů realizovaných v rámci projektu „Rozvoj specifického vzdělávání a poradenství ...“ (viz výše) MAS Via rustica o.s. i po ukončení projektu stále pokračuje v zajišťování vzdělávacích kurzů pro veřejnost. Zájemci tak mají možnost získat nové či prohloubit stávající znalosti anglického a německého jazyka či práce na počítači a rozvíjet své tvůrčí schopnosti při kurzech kreslení, keramiky, fotografování apod. Převažující skupinou využívající uvedené služby jsou ženy, často do 30 let.

V období od října 2008 do března 2010 bylo sdružení Via rustica o.s. partnerem projektu „Integrovaný vodohospodářský management v ochranných pásmech vodního zdroje Želivka“, jehož výstupy jsou:

1. Aktualizované datové, mapové podklady a vzorové realizační projekty vodoochranných opatření v krajinném území Via rustica o.s.
2. Expertní doporučení pro implementaci integrovaného environmentálního managementu a metod „clean production“ s cílem redukovat znečištění vod z difúzních zdrojů vzájemnou spoluprací obcí, správců vodních toků a zemědělských subjektů či podniků v povodí.
3. Podklady pro koncept vodoochranných opatření v povodí, podklady pro vzdělávání zástupců státní správy a samosprávy.

Projekt byl spolufinancován z Blokového grantu Fondu technické asistence v rámci Finančních mechanismů EHP/Norska. Konkrétní výstupy projektu (studie, doporučení, vyhodnocení monitoringu ...) jsou k dispozici na internetových stránkách sdružení Via rustica o.s. (www.viarustica.cz).

MAS je členem:

- Národní síť místních akčních skupin České republiky (zde též Kontrolní komise NS MAS ČR),
- MAS Kraje Vysočina o.p.s.,
- Certifikační komise pro udělování značky VYSOČINA regionální produkt®.

Od podzimu 2012 MAS Via rustica o.s. ve spolupráci s místními partnery a pod odborným vedením ředitele Centra pro komunitní práci jižní Čechy, Bc. Daniela Roseckého, připravuje novou integrovanou rozvojovou strategii regionu (podrobněji viz dále). Strategie je zaměřena na území 64 obcí (viz přehled dále).

1.3. Definování odpovědností za realizaci

Odpovědnost za realizaci a plnění cílů rozvojové strategie nese místní partnerství v podobě MAS Via rustica, která je jejím vlastníkem. Činnost MAS jakožto právnické osoby řídí Rada sdružení. Aktuální složení rady (říjen 2013):

- Bc. Lukáš Vlček, Pacov (předseda sdružení)
- Ing. Pavel Hájek, Těchobuz (místopředseda sdružení)
- Ing. Blanka Veletová, Košetice
- Eva Zadražilová, Moraveč
- Mgr. Lucie Brázdová, Velká Rovná
- Josef Bojanovský, Kamenice nad Lipou
- Vladimír Kotýnek, Hořepník
- Bc. Jan Brožek, Černovice

Rada sdružení pověřuje konkrétními úkoly v rámci realizace rozvojové strategie administrativní aparát sdružení.

2. Popis zapojení veřejnosti a členů místního partnerství apod. do přípravy ISÚ.

Aktivity realizované v rámci přípravy strategie:

- Dotazníková šetření (od října 2012)
- Účast na jednáních zastupitelstev obcí, městysů a měst (listopad 2012 až květen 2013)
  - Zástupci MAS navštívili jednání zastupitelstev celkem 58 obcí v regionu, kde informovali o přípravě nové rozvojové strategie MAS a vyzvali obce ke spolupráci. S ostatními 6 obcemi, s nimiž se nepodařilo domluvit účast zástupců MAS na jednání zastupitelstev, bylo komunikováno telefonicky a e-mailem.
- Veřejná setkání (květen 2013 – červen 2013)
  - Celkem proběhlo 15 jednání na různých místech regionu (v obcích Střítež, Hořepník, Košetice, Věžná, Lukavec, Těchobuz, Častrov, Veselá, Kámen, Bohdalín a městech Černovice, Horní Cerekev, Kamenice nad Lipou, Počátky a Žirovnice).

- Setkání se zúčastnilo celkem 155 zájemců z řad občanů, spolků, podnikatelů a zástupců obcí (prezenční listiny a přehled účastníků jsou samostatnou přílohou strategie).
- Dle oboru/zaměření činnosti se jednání účastnili zástupci těchto sektorů/skupin:
  - Obecní samospráva (starostové, zastupitelé, představitelé mikroregionů)
  - Občané
  - Zemědělci (drobní i zástupci družstev)
  - SDH
  - Svazy žen
  - Drobní podnikatelé (výrobce cukrovinek, projektant, provozovatel hostince, výrobce dřevěných briket, prodej a servis elektro, truhlář)
  - Poskytovatelé sociálních služeb
  - Pracovníci ve školství, výchově a vzdělávání
  - Pracovníci ve zdravotnictví
  - Zástupci organizací pracujících s dětmi a mládeží/s dětmi a rodiči
  - Zástupci kulturních zařízení a organizací
  - Zástupci sportovních organizací
  - Zástupci církevních organizací
- Předmětem setkání byla příprava SWOT analýz (definování silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, které účastníci jednání vnímají v místě, kde žijí). Účastníci byli vyzváni k zapojení v rámci následných tematických pracovních skupin.
- Jednání tematických pracovních skupin (říjen 2013)
  - Celkem proběhlo 10 jednání na různých místech regionu (v obcích Častrov, Hořepník, Bohdalín, městysu Lukavec, městech Černovice, Pacov, Kamenice nad Lipou a Počátky).
  - Pracovní skupiny řešily 5 tematických oblastí (vždy dvě různé skupiny na dvou místech 1 téma):
    - Hospodaření v krajině
    - Technické zázemí a životní prostředí v obcích
    - Podmínky pro vzdělávání a sociální začlenění, prevence sociálně-patologických jevů, vzdělávací, sociální a zdravotní služby
    - Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
    - Služby a podnikání v obcích
  - Předmětem jednání bylo definování hlavních priorit v oblasti rozvoje/stabilizace regionu a aktivit směřujících k jejich naplňování.
  - Jednání pracovních skupin se zúčastnilo celkem 48 zájemců (z toho se někteří zapojili opakovaně, do více skupin).
  - Dle oboru/zaměření činnosti se jednání účastnili zástupci těchto sektorů/skupin:
    - Obecní samospráva (starostové, zastupitelé, představitelé mikroregionů)
    - Zemědělci (drobní i zástupci družstev)
    - Včelaři
    - Myslivci
    - Ochránci přírody

- Drobní podnikatelé (pěstitelská pálenice, biologické průzkumy, geodetické práce, voda+topení+plyn)
  - Poskytovatelé sociálních služeb
  - Pracovníci ve školství
  - Pracovníci ve zdravotnictví
  - Zástupci organizací pracujících s dětmi a mládeží/děťmi a rodiči
  - Zástupci kulturních zařízení a organizací
  - Zástupci sportovních organizací
- Veřejná setkání a jednání tematických pracovních skupin probíhala ve spolupráci s externím lektorem – Bc. Daniele Roseckým, ředitelem Centra pro komunitní práci jižní Čechy, který se většinu jednání osobně účastnil, příp. s ním byla jednání konzultována.

3. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie

Členové Rady sdružení:

- Bc. Lukáš Vlček, Pacov (předseda sdružení)
- Ing. Pavel Hájek, Těchobuz (místopředseda sdružení)
- Ing. Blanka Veletová, Košetice
- Eva Zadražilová, Moraveč
- Mgr. Lucie Brázdová, Velká Rovná
- Josef Bojanovský, Kamenice nad Lipou
- Vladimír Kotýnek, Hořepník
- Bc. Jan Brožek, Černovice

Zástupci jednotlivých pracovních skupin:

Administrativní aparát sdružení:

- Lucie Hlavinková, DiS. (koordinátorka přípravy strategie)
- Bc. Jiří Hodinka (hlavní manažer sdružení)
- Bc. Šárka Vlachová (administrativní pracovnice)

Praktikantka:

- Radka Plchová (studentka Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií Mendelovy univerzity v Brně)

Externí poradce:

- Bc. Daniel Rosecký, CpKP jižní Čechy

4. Popis způsobu vyhodnocování ISÚ – sledování projektů, aktivit, které budou ovlivňovat naplňování indikátorů potřeb regionu; jak často bude monitorování probíhat, kdo to bude dělat, jak se budou prezentovat výsledky apod.

- Monitoring projektových záměrů zahrnutých do databáze MAS (které projekty byly skutečně zrealizovány, z jakých zdrojů, zaměření projektů, výstupy projektů, realizátoři ...)
- Monitoring projektů nezahrnutých do databáze MAS, které přispívají k naplňování cílů strategie (zaměření projektů, realizátoři projektů, zdroje financování, výstupy projektů ...)
- Monitoring naplňování indikátorů stanovených ve strategii
- Aktualizace databází místních subjektů – potencionálních partnerů a realizátorů projektů (místní řemeslníci, spolky, podnikatelé, zemědělci ...)
- Sledování vybraných statistických dat souvisejících s vývojem regionu

Monitoring bude probíhat dle možností a potřeb průběžně, min. 1 x ročně bude provedeno vyhodnocení výsledků za uplynulé období. Monitoring bude zajišťovat administrativní aparát MAS. Výsledky budou prezentovány na internetových stránkách MAS, příp. v regionálním tisku či jiným vhodným způsobem.

5. Analytická část

5.1. Základní charakteristika území

5.1.1. Územně správní členění

Zájmové území MAS Via rustica o.s. spadá do regionu NUTS 2 Jihovýchod, leží při západní hranici Kraje Vysočina (NUTS 3), rozkládá se zhruba na celé západní (resp. jihozápadní) polovině okresu Pelhřimov (NUTS 4), jedna obec (Horní Dubenky) náleží do okresu Jihlava. Region MAS zahrnuje území celkem 64 obcí – všech 24 obcí ORP Pacov, 39 obcí ORP Pelhřimov a 1 obec ORP Jihlava. Celková rozloha území činí 753,9 km² a žije zde 31 563 obyvatel (údaj k 1. lednu 2014), hustota osídlení dosahuje pouze 42 obyvatel na 1 km² a je tedy ve srovnání s republikovým (133 obyv./km²) a krajským (75 obyv./km²) průměrem nízká.

Tab. 5.1 a: Velikostní skupiny obcí

	Území MAS Via rustica o.s.				
	Města	Městyse	Obce	Místní části	Katastrální území
Počet	6	3	55	173	131

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Více než polovina obcí regionu MAS (celkem 36) se zařazuje do velikostní skupiny do 199 obyvatel, žije zde však pouze 12 % celkové populace zájmového území. Druhou početně největší skupinou jsou obce s 200 až 499 obyvateli (celkem 14 obcí – 12 % populace). Do velikostní skupiny obcí od 500 do 999 obyvatel spadá celkem 6 obcí MAS (z toho 1 městyse) – celkem 13 % obyvatelstva regionu. Další 4 obce (resp. 2 městyse a 2 města) patří do velikostní skupiny od 1000 do 1999 obyvatel, žije zde 18 %

veškeré populace regionu. Celkem 4 města, s 45 % obyvatel regionu, spadají do kategorie obcí od 2000 až 4999 obyvatel.

Tab. 5.1 b: Velikostní skupiny obcí podle počtu obyvatel

	Velikostní skupiny obcí MAS Via rustica o.s. dle počtu obyvatel				
	do 199 obyvatel	od 200 do 499 obyvatel	od 500 do 999 obyvatel	od 1000 do 1999 obyvatel	od 2000 do 4999 obyvatel
Počet obcí	36	14	6	4	4

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Tab. 5.1 c: Podíl obyvatel regionu

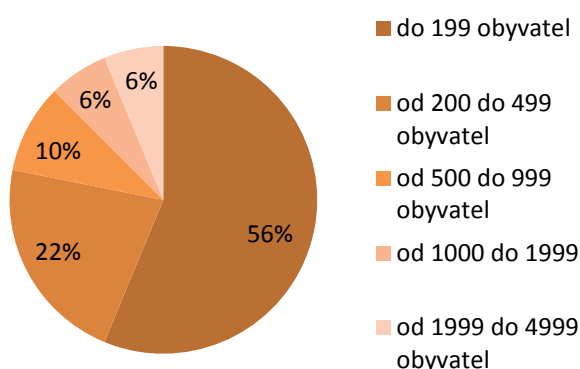
Podíl obyvatel regionu v jednotlivých velikostních skupinách obcí					
Velikostní skupina obcí	do 199 obyvatel	od 200 do 499 obyvatel	od 500 do 999 obyvatel	od 1000 do 1999 obyvatel	od 2000 do 4999 obyvatel
Podíl obyvatel	3787	3784	4001	5733	14258

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

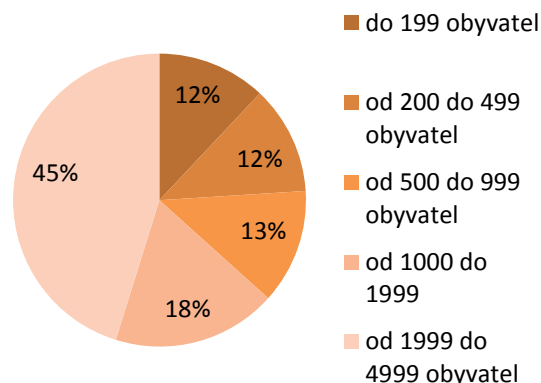
Graf 5.1 a: Procentní velikost skupiny v roce 2013

Graf 5.2 b: Procentuální podíl obyvatel v roce 2013

Velikostní skupiny obcí dle počtu obyvatel

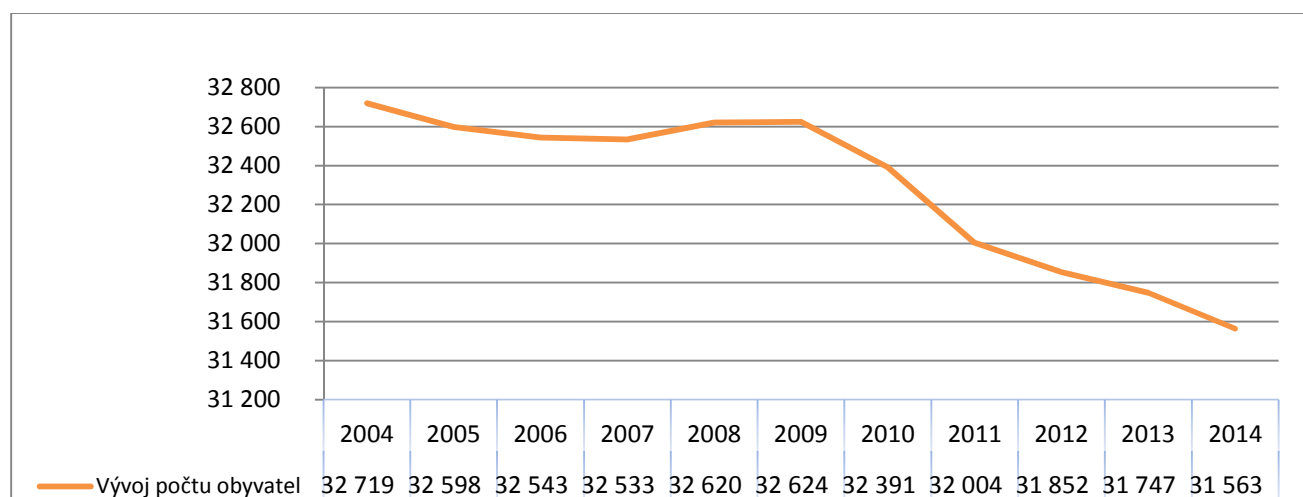
Podíl obyvatel regionu v jednotlivých velikostních skupinách obcí

5.1.2. Obyvatelstvo

K 1. lednu 2014 (resp. 31. 12. 2013) žilo v regionu MAS celkem 31 563 obyvatel (15 772 mužů, 15 791 žen). To je nejnižší počet obyvatel za uplynulých 10 let. Při srovnání dat za toto období dochází s výjimkou let 2008 a 2009 k neustálému poklesu, který mezi ledny 2013 a 2014 činil cca 0,58 % (meziroční úbytek 184 obyvatel), v letech 2004 až 2014 je to úbytek 2,97 % populace regionu (1 156 obyvatel).

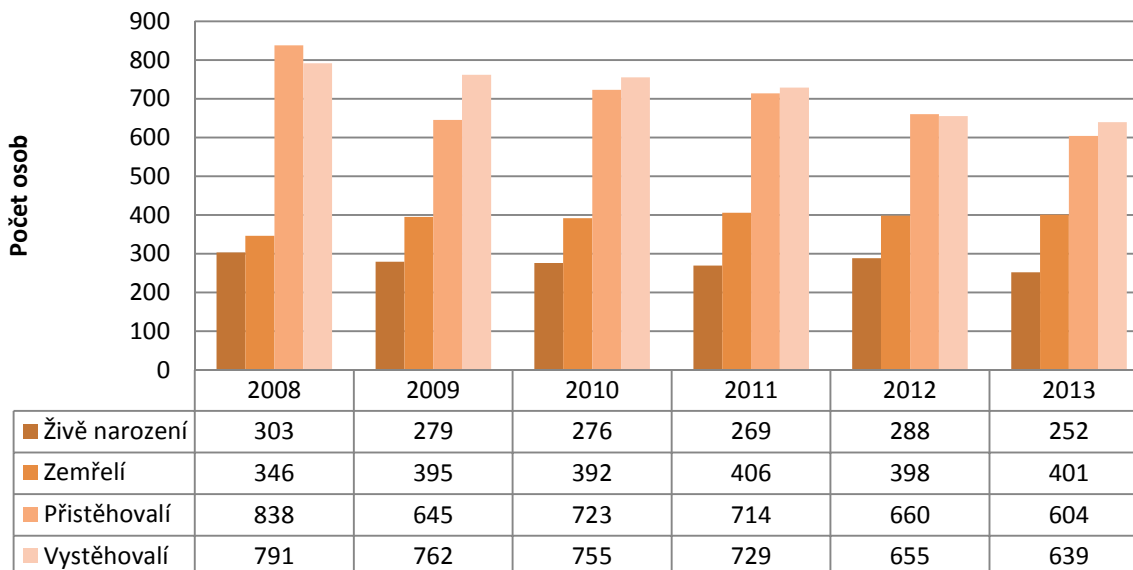
Graf 5.1 c: Vývoj počtu obyvatel MAS v letech 2004 až 2014 (dle údajů ČSÚ k 1.1.)

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Za období roku 2013 se v zájmovém území MAS Via rustica o.s. narodilo celkem 252 dětí, zemřelo 401 občanů, tj. přirozený přírůstek obyvatel dosahoval záporné hodnoty -149 osob. Saldo migrace v tomtéž období (tj. celkový rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými) činilo 35 osob.

Graf 5.1 d: Přirozený migrační přírůstek/úbytek zájmového území MAS Via rustica o. s. v letech 2008 až 2013

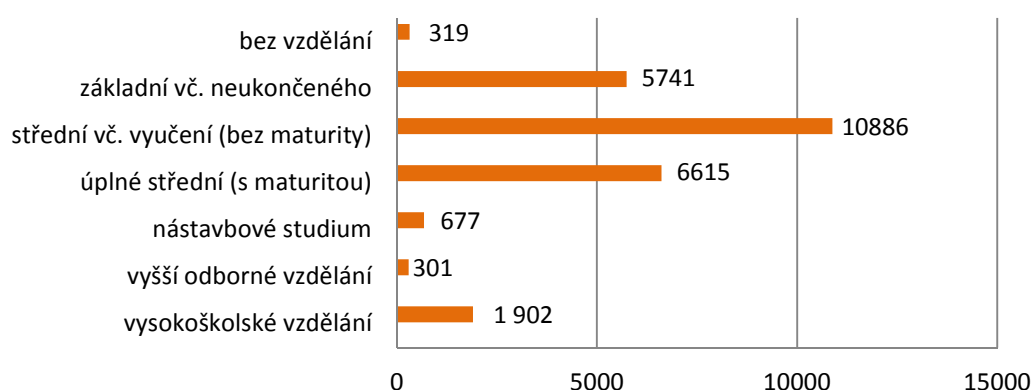
Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

V celém zájmovém území MAS je pocítován odchod zejména mladých lidí do větších měst, a to především sídel ležících mimo region. K hlavním příčinám této migrace patří nedostatek vhodných pracovních příležitostí a omezená možnost vzdělávání v regionu, kdy je značná část populace nucena vyjíždět do větších center (zejména Pelhřimov, Tábor, Jihlava, České Budějovice, Praha, Brno).

Migraci obyvatelstva také ovlivňuje struktura středního školství v regionu, kdy značná část mládeže dojíždí do škol do okolních regionů, kde po absolvování školy také hledají pracovní uplatnění. Na migraci obyvatelstva má další důležitý vliv absence úzké spolupráce škol, především pak středního charakteru, a firem působících v regionu. Doposavad nefunguje spolupráce na bázi jakési výchovy nových potenciálních zaměstnanců.

Úbytek obyvatel je patrný zejména v kategorii vysokoškolsky vzdělaných mladých lidí, proto se pro tento jev používá označení „únik mozků“. Důsledkem toho je v regionu, v porovnání s vyššími územními celky podstatně nižší podíl lidí s vyšším dosaženým vzděláním, počínaje úplným středním vzděláním s maturitou.

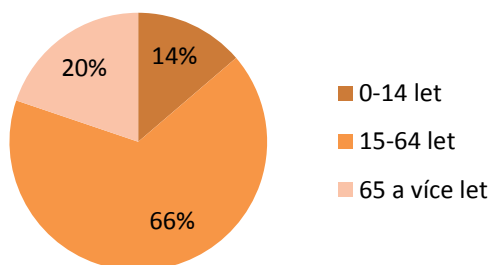
Graf 5.1 e: Dosažené vzdělání v kraji Vysočina (starší 15 let)

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Průměrný věk obyvatel regionu MAS k 1. 1. 2013 dosáhl 44 let (42 let muži, 46 let ženy). Obyvatelstvo s nejnižším průměrným věkem v regionu žije v obci Zlátěnka (průměrný věk 37,1 let), obcí s nejvyšším průměrným věkem obyvatel a současně nejnižším počtem obyvatel v regionu je Vysoká Lhota (průměrný věk 61,6 let, celkem 17 obyvatel). Tato obec je současně jednou ze dvou obcí s nejnižším počtem obyvatel v České republice.

Graf 5.1 f: Věková struktura obyvatel regionu v %

Tab. 5.1 d: Věková struktura obyvatel regionu (k 31.12.2013)

Věková struktura obyvatel regionu (k 31. 12. 2013)		
0-14 let	15-64 let	65 a více let
4 279	20 855	6 429

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

5.1.3 Věková struktura obyvatelstva a vybrané demografické ukazatele

Věková struktura obyvatel na území MAS Via rustica se přibližuje věkové struktuře celé ČR, i zde se projevuje rozdíl mezi mladší a starší populací. V regionu doposavad počet obyvatel předproduktivním věku převyšuje počet obyvatel ve věku nad 65 let. Ve všech částech regionu však dochází k postupnému zvyšování podílu poproduktivního obyvatelstva a k procesu „stárnutí populace“. Strukturu populace na území MAS Via rustica dokumentuje následující tabulka, která je doplněna o strukturu populace v kraji Vysočina.

Tab. 5.1 e: Věková struktura obyvatelstva na území MAS Via rustica

obyvatelé ve věku	Měřicí jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0 - 14	%	13,80	13,70	13,57	13,69	13,72	13,56
15 - 64	%	68,71	68,33	67,91	67,11	66,46	66,07
65 a více	%	17,49	17,97	18,52	19,20	19,82	20,37

Zdroj: Český statistický úřad, Počet obyvatel v obcích Vysočiny, www.czso.cz, 2014

Tab. 5.1 f: Vybrané demografické ukazatele 2013

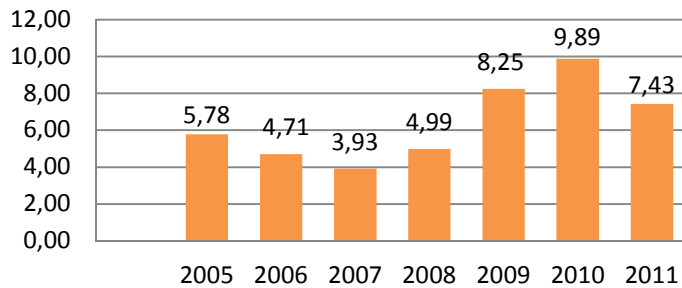
Oblasti, regiony	živě narození	zemřelí	přistěhovalí	vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Česká republika	106 751	109 160	29 579	30 876	-0,4	-0,2	-0,1
kraj Vysočina	4 920	5 129	3 125	3 914	-2	-0,4	-1,5
MAS Via rustica	252	401	604	639	-0,3	-0,3	-0,6

Zdroj: Český statistický úřad, Počet obyvatel v obcích Vysočiny, www.czso.cz, 2014

5.1.4 Nezaměstnanost

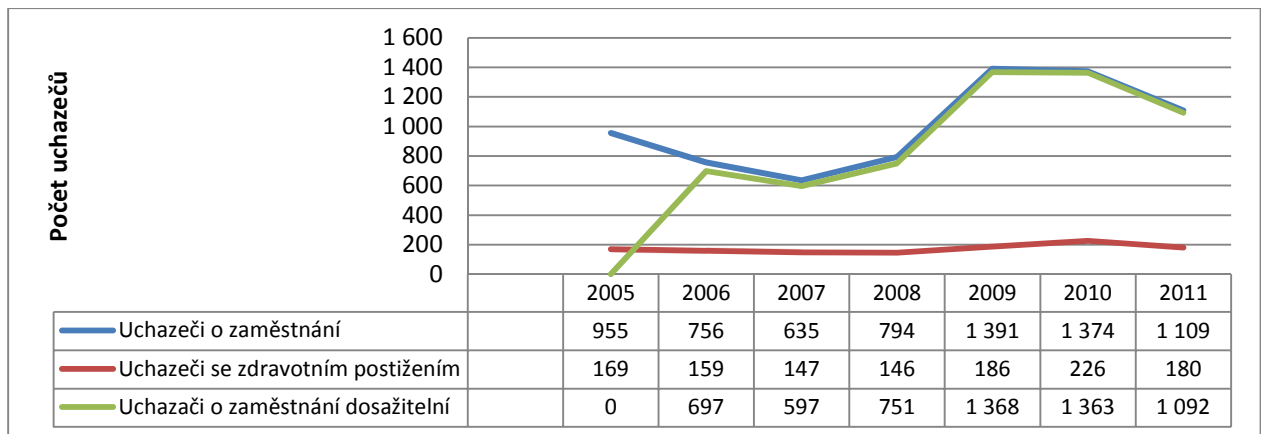
Podíl nezaměstnaných obyvatel v obcích MAS se v roce 2011 snížil o 2,46 % oproti roku 2010. Celkový průměr za sedm let, tedy od roku 2005 až 2011, činí 6,43 % (1002 obyvatel). Data za rok 2012 a rok 2013 nejsou momentálně k dispozici. Největší počet nezaměstnaných osob, bylo zaznamenáno v roce 2009, kde se o práci ucházelo celkem 1 391 žadatelů. Podle struktury uchazečů a podle věku se průměrně nejvíce uchází o zaměstnání lidé okolo 20 – 24 roku (74 obyvatel) dále pak lidé kolem roku 30 – 34 (71 obyvatel) a nakonec lidé kolem roku 50 – 54 (70 obyvatel). Mezi uchazeči o práci jsou nejvíce zastoupeni ti, kteří jsou nezaměstnaní méně než 3 měsíce. V celkovém průměru tedy připadá 158 uchazečů na jedno volné pracovní místo, taktéž se na území eviduje 173 osob se zdravotním postižením. Nejvíce nezaměstnaných obyvatel je se středním odborným vzděláním s výučním listem.

Graf 5.1 g: Procentuální míra nezaměstnanosti na území MAS Via rustica

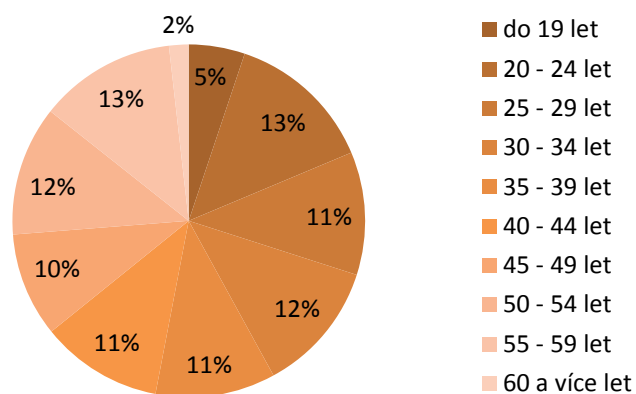
Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Graf 5.1 h: Míra nezaměstnanosti od roku 2005 do roku 2011

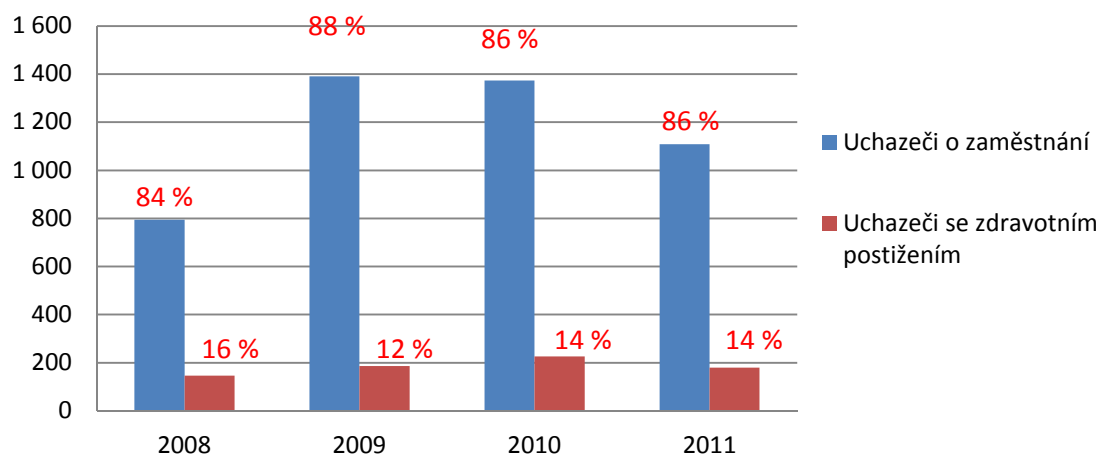
Zdroj dat: Český statistický úřad, <http://vdb.czso.cz>, 2014

Graf 5.1 ch: Struktura uchazečů podle věku v roce 2011

Graf 5.1 i: Uchazeči o zaměstnání od roku 2008 do roku 2011

Zdroj dat: Český statistický úřad, Veřejná databáze, <http://vdb.czso.cz>, 2014

5.2. Příroda, krajina, životní prostředí, hospodaření v krajině území

5.2.1 Hospodaření v krajině obecně

Zájmové území MAS Via rustica působí na první pohled harmonicky a „čistě“. Průmysl zde není příliš rozvinut, krajinu neprotínají víceproudé komunikace, nejsou zde tepelné elektrárny, přesto je a byla tato krajina negativně ovlivňována mnoha lidskými činnostmi.

Za největší ovlivnění zdejší krajiny se považuje intenzifikace zemědělství, která byla v rozkvětu v druhé polovině 20. století a způsobila homogenizaci krajiny, následnou erozi půd a rozpad přirozených vazeb drobných krajinných prvků (např. mezí a luk). S mezemi se vytrácely i dřeviny rostoucí mimo les a s odstupem času se projevil i drastický úbytek živočichů typických pro mozaikovitou krajinu. Homogenizace krajiny byla prohloubena odvodňováním orné půdy a napřimováním vodních toků do strohých linií. Používání minerálních hnojiv a pesticidů snížilo druhovou pestrost bioty a způsobilo ochuzení krajiny. Tyto negativní dopady intenzivního způsobu hospodaření se v současné době daří jen pomalu odstraňovat.

Na území MAS Via rustica tomu není jinak. Velkoplošné způsoby hospodaření zde z větší části přetrvávají do současnosti. Ubylo množství agrochemikálií aplikovaných na zemědělskou půdu a do krajiny se vrací drobné krajinné prvky a pastviny.

Zemědělské podniky jsou významným zaměstnavatelem v území a jedním z mála subjektů pečujících o krajinu jako takovou.

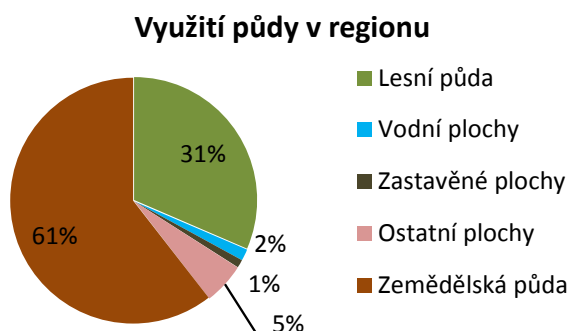
Měla by se tedy značná pozornost věnovat podpoře šetrného hospodaření v krajině a snížení negativních antropogenních vlivů na životní prostředí.

Celková rozloha regionu činí 753,885 km² (75 388,5 ha), z toho přes polovinu území zaujímá zemědělská půda, zhruba třetinu lesní půda, kolem 5 % tvoří ostatní plochy, zbývající část připadá na vodní plochy a zastavěné plochy (viz graf vpravo a tabulka níže).

Tab. 5.2 a: Využití půdy v regionu MAS

Využití půdy v regionu MAS (ha)	
Lesní půda	23 733,7
Vodní plochy	1 134,0
Zastavěné plochy	809,2
Ostatní plochy	4 102,7
Zemědělská půda	45 608,8

Graf 5.2 a: Procentuální využití půdy v regionu

Zdroj: Český statistický úřad, (<http://vdb.czso.cz>), 2014

5.2.1 Geologické podmínky

Převážná část území se nachází na muskovit-biotitické a dvojslídne pararule, svorové rule až migmatitu. Méně pak na pestré sérii moldanubika tvořené svorovými rulami, pararulami až migmatity s vložkami vápenců, erlanu, kvarcitu, grafitu a amfibolitu (viz. obr. 3.1a – růžově). Na západ od Pacova a v Hořepnickém regionu vystupují na povrch ortoruly, granuly a migmatity. V jižní a především v jihovýchodní části zájmového území MAS Via rustica je geologické podloží částečně tvořeno žulami.

Z regionálně geologického hlediska spadá území do moldanubika, konkrétně do jeho střední části – českého moldanubika. Údolí jsou tvořena holocénními údolními nivami ojedinele holocéno-pleistocénními deluviálními písčítými hlínami a hlinitými písky.

5.2.3 Geomorfologické podmínky

Dle geomorfologického členění regionu MAS Via rustica o.s. spadá do oblasti Českomoravské vrchoviny, celku Křemešnická vrchovina, podcelků Pacovská pahorkatina, Humpolecká vrchovina, Želivská pahorkatina a Jindřichohradecká pahorkatina, které se dále člení na 15 okrsků: Čechtická pahorkatina, Košetická pahorkatina, Řísnická vrchovina, Hořepnická pahorkatina, Cetorazská pahorkatina, Obrataňská kotlina, Svidnická vrchovina, Božejovská pahorkatina, Tučapská pahorkatina, Křemešník, Rohozenská kotlina, Jindřichohradecká kotlina, Třeštská pahorkatina, Žirovnická pahorkatina, Řásenská vrchovina.

Nejvyšším bodem zájmového území je lesnatý vrch Stražiště ležící asi 7 km od Pacova, dosahující výšky 744 m n. m., nejnižší bod se nachází v nejvýchodnější části správního území obce Rovná (Hořepnický region), a to v údolí Trnavy (cca 425 m n. m.). Průměrná nadmořská výška obcí regionu činí 577 m n. m., nejnižše položenou obcí je Onšov (448 m n. m.), nejvýše leží obec Těmice (714 m n. m.).

5.2.4 Pedologické podmínky

Na území výrazně převažují hnědé půdy, konkrétně jde o kambizem districkou varietu kyselou, které vznikaly postupným zvětráváním na podkladu rulové horniny. Půdní materiál se tvořil přímo na místě a nebyl v průběhu geologických dob přesunován. Jedná se tedy o půdy primární.

Mají většinou slabě kyselou až kyselou reakci. Jsou převážně mělké a skeletovité. Vrstva ornice se pohybuje mezi 18 – 25 cm. V oblasti se nejvíce vyskytuje výrobní subtyp bramborářsko-ovesný a bramborářsko-žitný. V severní části regionu místy převládá výrobní typ bramborářsko-ječný.

Z hlavních půdních jednotek (HPJ – prostřední číslo kódu BPEJ) podle map bonitovaných půdně ekologických jednotek jsou zastoupeny především typy půd následujících charakteristik:

- HPJ 29 – Hnědé půdy a hnědé půdy kyselé a jejich slabě oglejené formy převážně na žulách, rulách, svorech a výlevných kyselých horninách, hlinité až lehčí, mírně štěrkovité, převážně s dobrými vláhovými poměry.
- HPJ 34 – Hnědé půdy kyselé, hnědé půdy podzolové a jejich slabě oglejené formy v mírně chladné oblasti, většinou na žulách a rulách a různých jiných horninách, lehké, slabě až středně štěrkovité, s příznivými vláhovými poměry.
- HPJ 50 – Hnědé půdy oglejené a oglejené půdy na různých horninách (zejm. žulách a rulách), zpravidla středně těžké, slabě až středně štěrkovité až kamenité, dočasně zamokřené.
- HPJ 58 – Nivní půdy glejové na nivních uloženinách, středně těžké, vláhové poměry méně příznivé.
- HPJ 64 – Glejové půdy a oglejené půdy zbažinělé, avšak zkulturněné, na různých horninách, středně těžké až velmi těžké, příznivé pro trvalé travní porosty, po odvodnění i pro ornou půdu.
- HPJ 67 – Glejové půdy mělkých údolí a rovinných celků při vodních tocích, středně až velmi těžké, zamokřené.
- HPJ 68 – Glejové půdy zrašelinělé a glejové půdy úzkých údolí, včetně svahů, obvykle lemující malé vodní toky, středně až velmi těžké, zamokřené (Bonitace čs. zemědělských půd a směry jejich využití, 1984).

5.2.5 Klimatické podmínky

Sledované území spadá do mírně teplé oblasti. Plošně nejrozsáhlejší je klimatická jednotka MT5. Nalezneme ji v nejvyšších polohách Želivské pahorkatiny a středních polohách Pacovské pahorkatiny. Nejchladnější oblast (MT3) jsou nejvyšší polohy Pacovské pahorkatiny.

Charakteristika MT5: Normální až krátké mírné až mírně chladné, suché až mírně suché léto.

Přechodné období normální až dlouhé s mírným jarem a mírným podzimem. Zima je normálně dlouhá, mírně chladná, suchá až mírně suchá s normální až krátkou sněhovou pokrývkou.

Za hlavní převládající směr proudění vzduchu lze určit v celoročním průměru proudění ze ZJZ směrů a vedlejší převládající směr větru ze směrů VJV. Celé území je značně větrné díky své absolutní nadmořské výšce, což má své nepříjemné důsledky na krajinu a hospodářské aktivity člověka v ní (polomy, vývraty, větrná eroze půdy, sněhové návěje a závěje apod.).

Na území MAS pracují čtyři meteorologické stanice Českého hydrometeorologického ústavu, z toho jedna automatizovaná stanice s profesionální obsluhou (Košetice, Křešín, Kramolín – nadmořská výška 532 m), dvě automatizované stanice s dobrovolnou obsluhou (Černovice, Dobešov – 580 m n. m.; Počátky – 618 m n. m.) a jedna automatizovaná srážkoměrná stanice (Kamenice nad Lipou, Vodná – 557 m n. m.).

Následující tabulky udávají přehledy teplot a srážek v letech 2008 až 2013 sledované Českým hydrometeorologickým ústavem na území Kraje Vysočina, kam zájmové území MAS spadá.

Tab. 5.2 b: Územní teploty v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013

	Měsíc												Rok 2008
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Teplota vzduchu (°C)	0,5	1,6	2,5	7,7	13,4	17,2	17,6	17,4	11,8	8,0	4,3	0,0	8,5
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7,0	12,0	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	3,8	3,1	0,4	0,7	1,4	2,0	0,9	1,2	-0,8	0,3	2,0	1,5	1,3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2009
Teplota vzduchu (°C)	-4,4	-1,7	2,4	11,9	12,8	14,4	17,7	18,1	14,4	6,7	4,8	-1,4	8,0
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7,0	12,0	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	-1,1	-0,2	0,3	4,9	0,8	-0,8	1,0	1,9	1,8	-1,0	2,5	0,1	0,8
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2010
Teplota vzduchu (°C)	-5,1	-2,4	2	7,7	11,4	16,3	19,6	16,7	11	5,7	4,7	-5,1	6,9
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7	12	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	-1,8	-0,9	-0,1	0,7	-0,6	1,1	2,9	0,5	-1,6	-2	2,4	-3,6	-0,3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2011
Teplota vzduchu (°C)	-1,6	-2,4	3,5	10	12,9	16,5	16	17,9	14,4	7,3	2	1	8,1
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7	12	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	1,7	-0,9	1,4	3	0,9	1,3	-0,7	1,7	1,8	-0,4	-0,3	2,5	0,9
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2012
Teplota vzduchu (°C)	-0,9	-5,9	4,8	8	14,1	16,8	17,9	18,2	13,1	7,2	4,6	-2	8
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7	12	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	2,4	-4,4	2,7	1	2,1	1,6	1,2	2	0,5	-0,5	2,3	-0,5	0,8
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2013

Teplota vzduchu (°C)	-2,1	-1,5	-0,7	8	11,9	15,6	19,5	17,7	11,6	8,8	3,6	0,7	7,7
Dlouhodobý normál teploty vzduchu 1961 - 1990 (°C)	-3,3	-1,5	2,1	7	12	15,2	16,7	16,2	12,6	7,7	2,3	-1,5	7,2
Odchylka od normálu (°C)	1,2	0	-2,8	1	-0,1	0,4	2,8	1,5	-1	1,1	1,3	2,2	0,5

Zdroj dat: Český hydrometeorologický ústav (<http://portal.chmi.cz>)

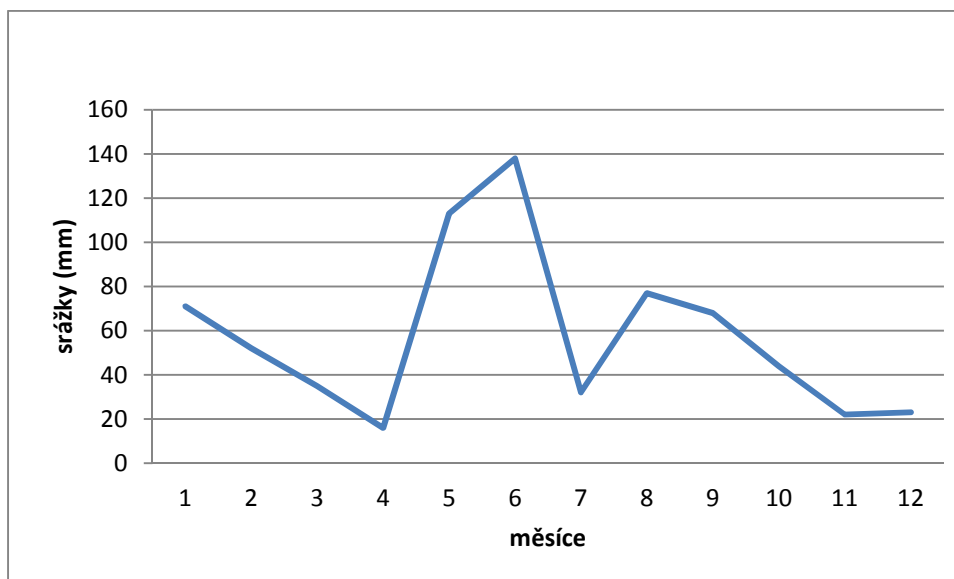
Tab. 5.2 c: Územní srážky v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013

	Měsíc												Rok 2008
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Úhrn srážek (mm)	33	20	64	34	50	61	89	60	47	26	61	29	574
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	79	55	174	80	66	74	118	80	96	71	136	66	89
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2009
Úhrn srážek (mm)	22	75	91	14	79	126	127	81	20	63	37	60	795
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	52	202	244	34	105	153	170	108	41	169	82	138	123
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2010
Úhrn srážek (mm)	68	19	33	61	104	85	117	156	88	11	44	56	843
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	163	50	90	145	137	104	157	208	179	31	98	129	131
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2011
Úhrn srážek (mm)	35	8	28	35	61	74	120	65	73	41	2	36	578
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	83	23	75	84	81	90	160	87	149	111	3	83	90
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2012
Úhrn srážek (mm)	86	35	15	33	56	77	107	69	43	46	22	57	646
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	205	95	41	79	74	94	143	92	88	124	49	133	100

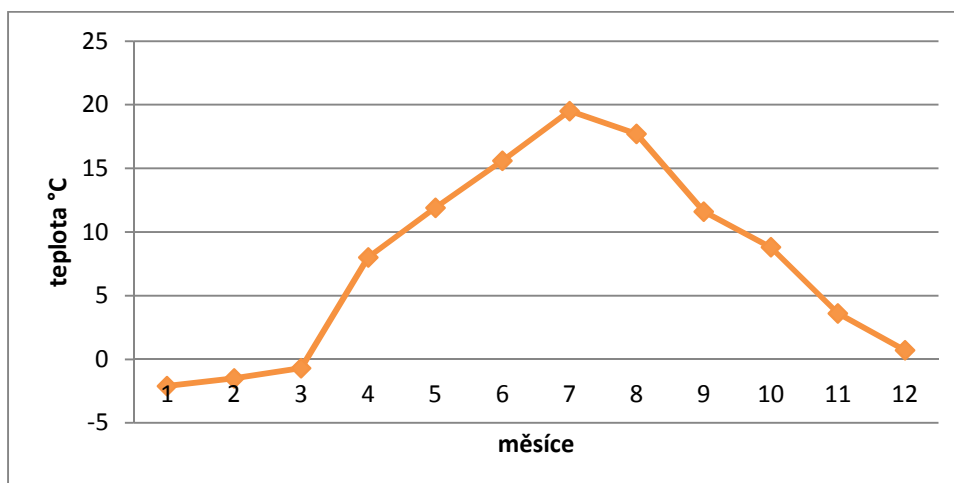
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	R. 2013
Úhrn srážek (mm)	71	52	35	16	113	138	32	77	68	44	22	23	692
Dlouhodobý srážkový normál 1961 - 1990 (mm)	42	37	37	42	76	82	75	75	49	37	45	43	644
Úhrn srážek v % normálu 1961 - 1990	169	141	95	38	149	168	43	103	139	119	49	53	107

Zdroj dat: Český hydrometeorologický ústav (<http://portal.chmi.cz>)

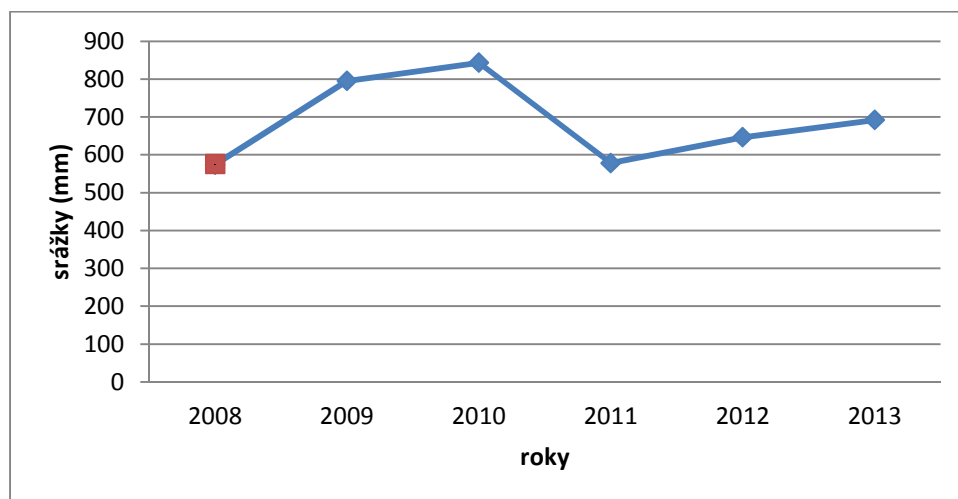
Graf 5.2 b: Měsíční úhrny srážek v roce 2013

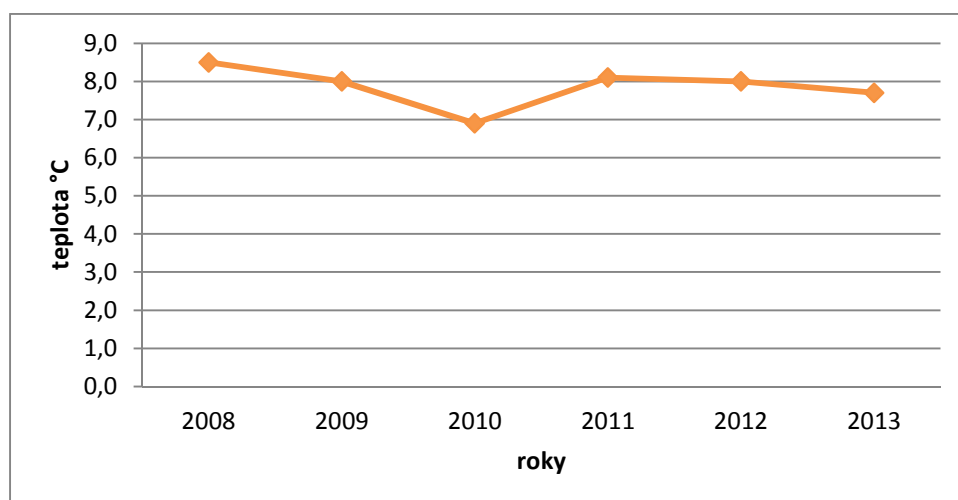
Graf 5.2 c: Měsíční chod teplot °C v roce 2013

Graf 5.2 d: Roční úhrn srážek v letech 2008 – 2013

Graf 5.2 e: Průměrné roční teploty v letech 2008 – 2013

Zdroj dat: Český hydrometeorologický ústav (<http://portal.chmi.cz>)

Tab. 5.2 d: Extrémní hodnoty meteorologických prvků na stanici Příbyslav

Meteorologický prvek	hodnota	datum
nejvyšší denní maximální teplota vzduchu	36,0 °C	27.7.1983
nejnižší denní minimální teplota vzduchu	-31,6 °C	10.2.1956
nejvyšší denní úhrn srážek	69,1 mm	20.7.2001

5.2.6 Hydrologické podmínky

Zájmové území náleží téměř celou svou rozlohou k úmoří Severního moře. Pouze jihovýchodní část patří do povodí horního toku Jihlavy. Ta odvádí vodu z malé části zájmového území MAS Via rustica, z okolí Horní Cerekve, do Černého moře. Územím tedy prochází hlavní evropská rozvodnice, oddělující úmoří Severního a Černého moře.

Největším tokem odvádějícím vody sledovaného území do Severního moře je Trnava. Ta ústí do Želivky, která je přítokem Sázavy. Toto území náleží do zranitelné oblasti vodního díla Želivka. Jihozápadní zájmová oblast MAS Via rustica je odvodňována především Černovickým potokem odvádějícím vody do Lužnice. Jižní část území spadá do povodí Nežárky. Do ní se vlévají řeky Kamenice a Žirovnice, které pramení v oblasti mikroregionu Lípa.

V území je velké množství rybníků. Jedná se většinou o malá vodní díla vybudovaná přímo na tocích. Zpravidla jsou využívána k extenzivnímu či intenzivnímu chovu ryb. Intenzita chovu ryb společně se stupněm protierozní ochrany v povodí má zásadní vliv na kvalitu vody. Plošně největší na Košeticku jsou např. Nový nebo Martinický rybník, v Hořepnickém regionu Švajštýr či Vítovský rybník. V mikroregionu Stražiště to jsou např. Valcha, Mašát, Obora, Daniel, Loudal, Močidla a další. V mikroregionu Svidník patří mezi největší vodní nádrže Machát, Dvořiště, Skalický rybník a další. Na území Mikroregionu Brána Vysočiny byly například vystavěny rybníky Hejlovský a Božejovský, Pecovský a Dvouhrázný rybník, Kalich či Zámecký rybník najdeme v oblasti bývalého Svazku obcí Lípa.

Na zájmovém území MAS Via rustica jsou využívány jako lokálně významné zdroje podzemní vody studny, pramenní jímky a jímací zářezy, které slouží pro místní zásobování vodou. V některých obcích vodovodní síť zcela chybí a obyvatelé jímají pitnou vodu ve vlastních studnách.

Hladina spodní vody v rulových zvětralinách je hlouběji zaklesnuta, propustnost masivu je slabá, puklinová. Půdní horizonty a zvětralinové pláště na rulách se vyznačují vyšší propustností. Ve svrchních partiích svahů jsou půdy lehčí a výsušnější, níže stoupá podíl jemnozeme, klesá propustnost půd a dochází k jejich periodickému povrchovému převlhčení a procesům oglejení.

Hladina podzemní vody vystupuje periodicky nebo i trvale k povrchu v nivních polohách nebo i ve svahových úžlabinách a depresích, kde ovlivňuje půdní horizonty a je příčinou glejového procesu (jedná se o půdotvorný proces na trvale převlhčených půdách, proces redukce železa příp. manganu v anaerobních podmínkách – tedy bez přístupu kyslíku – s charakteristickým modrým až modrozeleným zbarvením). Ve svahových polohách se místy objevují vodní prameny.

Zemědělská půda s nevhodnými hydrologickými poměry pro intenzivní zemědělství byla odvodněna melioračními rýhami ústíci do zregulovaných drobných toků. Odvodňovací zařízení jsou místy narušena a dochází k heterogenitě pedologických podmínek. Tato místa mohou být i základem pro vznik lučních a mokřadních společenstev zvyšujících různorodost daného území.

Kvalita vody je většinou dobrá, ovšem místy je ovlivněna erozním smyvem půdy nebo bodovou kontaminací většinou tekutými statkovými hnojivy. Bodovými zdroji znečištění jsou i samotné obce bez dostatečného zajištění čištění odpadních vod.

Většina obcí nemá zařízení na přečišťování odpadních vod. Některé menší obce postrádají kanalizační systém zcela. Čistírny odpadních vod, zřízené ve větších obcích, jsou většinou zastaralé a zpravidla již kapacitně neodpovídají. Velká část zájmového území MAS Via rustica je zdrojovou oblastí pitné vody pro vodní dílo Želivka. Vzhledem k tomuto faktu je stupňován důraz na ochranu vody a zlepšování její kvality.

Problematika zásobování pitnou vodou a nakládání s odpadními vodami je řešena dále v samostatné kapitole.

Záplavová území a lokality ohrožené povodněmi

Dle Povodňového plánu pro území Kraje Vysočina patří území 25 obcí regionu MAS do vyhlášených záplavových území. Povodňový plán dále mj. vymezuje 22 vodních děl v zájmovém regionu, která mohou ovlivnit povodňovou situaci, a definuje celkem 20 konkrétních objektů ohrožených povodněmi nacházejících se v území MAS.

Tab. 5.2 e: Záplavová území a lokality

Vodní toky	Obce v záplavových územích vodních toků
Bělá	Mezná
Jihlava	Horní Cerekev, Horní Ves
Kejtovský potok	Obrataň, Pacov, Věžná, Důl, Samšín, Hořepník, Pošná, Eš
Martinický potok	Chýstovice, Martinice u Onšova, Křešín, Onšov
Trnava	Bratřice, Velká Chyška, Lesná, Pacov, Těchobuz, Zhořec, Bořetice, Rovná, Arneštovice, Salačova Lhota, Samšín
Želivka	Nová Cerekev

Zdroj dat : http://dpp.kr-vysocina.cz/dpp/html_pub/index.html

5.2.7 Flóra

Fytocenologie a fyto geografie

Podle regionálního fyto geografického členění spadá zájmové území do fyto geografické oblasti Mezofytika, fyto geografický obvod Českomoravské mezofytikum, okrsek 67 – Českomoravská vrchovina. Dle Dostálova seznamu floristických okrsků (fytochorionů) náleží území do obvodu II – Obvod hercynské a subatlantské květeny Čech a Moravy (Hercynicum) a do okrsku 55 – Českomoravská vrchovina.

Flóra oblasti se vyvíjela v podmínkách mírně teplého a vlhkého klimatu v podmínkách pahorkatiny. Charakter flóry je blízký podhorskému, objevují se prvky vegetace vyšších poloh Českomoravské vysočiny, např. v území častý druh *Senecio rivularis* (Starček potoční). Zástupci teplomilné květeny nižších poloh pronikající údolím Želivky a jejích přítoků se zde projevují již jen velmi slabě. Flóra má v širším rámci hercynský charakter, možná ještě doznívá výskyt alpských druhů, významný je výskyt boreálních rašeliništních druhů. Asi plošně nejrozšířenějšími přírodními klimaxovými společenstvy by se ve vyšších polohách staly bikové bučiny *Luzulo – Fagetum*. V nivách podél potoků jsou původní jasanové olšiny *Alnenion glutinoso – incanae*, v inverzních zářezích zřejmě společenstva *Piceo – Alnetum*.

Přirozené biotopy jsou v řešeném území značně změněny zásahy člověka, zejména hospodářským využitím krajiny, polařením i vznikem druhotných kulturních lesů se změnou dřevinnou skladbou ve prospěch jehličnanů (především smrku příp. borovice). V lesních porostech se objevuje typické chudé spektrum acidofilních druhů kulturních smrčín a v podrostu se nezřídka objevuje přirozené jedlové zmlazení, mizející nedostatečnou ochranou opětovně z porostu. Díky novým zákonným

normám se druhová skladba lesů více blíží potenciální vegetaci, kotlíky melioračních a zpevňujících dřevin jsou při současných obnovách lesa velmi časté. Poněkud více jsou zachována společenstva luhů podsvazu *Alnenion glutinoso – incanae* v doprovodné vegetaci potoků. Jen ojediněle jsou zachovány starší dubové lemy kulturních lesů.

Ohrožení zbytků přirozených lesních společenstev je aktuální zejména ze strany nevhodných obnovních zásahů, kdy se smýcením porostu dojde k rozvoji pasečné vegetace a omezení původního společenstva, změně světelných poměrů apod. Nevhodné jsou zpravidla i jakékoliv zásahy do vodního režimu, včetně pojezdů těžké mechanizace zamokřeným terénem. Ochranu je třeba zajistit např. v rámci vymezených prvků územního systému ekologické stability (ÚSES), resp. významných krajinných prvků (VKP).

Několika významnými lokalitami jsou zastoupena přirozená společenstva luk, která jsou ohrožena nejvíce ruderalizací a úpravou vodního režimu. Přirozený charakter mají místy menší partie vlhkých až mokrých luk v nivách toků a přilehlých svahových úžlabinách. V poměrně častých přirozených fragmentech mokrých luk je nejčastější vegetace společenstev podsvazu *Calthenion*, při delší absenci hospodaření *Filipendulenion*. Při okrajích zamokřených partií se objevuje vegetace luk svazu *Molinion*. V nejvlhčích partiích je zastoupena vegetace ostřicových společenstev slatinných luk svazu *Caricion fuscae*, ostrůvkovitě též *Caricion rostratae*. Ojediněle jsou v mokrých loukách zastoupeny i ostřicové porosty *Caricion gracilis*. Z mezofilních lučních společenstev jsou vzácněji zastoupena společenstva svazu *Violion caninae*, výjimečně se vyskytují porosty svazu *Arrhenatherion*, u nichž došlo ke zornění nebo k převodu na chudé porosty kulturních luk převážně charakteru svazu *Cynosurion*. Teplomilnější společenstva jsou zastoupena vegetací mezofilních lemů svazu *Trifolion medii*, vzácně i *Hyperico perforaci – Scleranthion perennis*.

Ohrožení kulturních luk je aktuální jak při absenci, tak při intenzifikaci využití ploch, k čemuž dále přistupuje nebezpečí ruderalizace vlivem zemědělské výroby, zásahy do vodního režimu a řada dalších faktorů. Rovněž by bylo vhodné na zájmovém území MAS Via rustica v maximální možné míře zajistit aktivní ochranu kvalitnějších lokalit.

Společenstva křovin svazu *Prunioion spinosae* jsou zastoupena málo jako liniová společenstva mezi, lesních lemů a podél cest. Ohrožení těchto porostů přichází zejména ze strany devastace těchto lokalit. Ohrožením je i hnojení přilehlých polí s následnou ruderalizací společenstev.

Litorální a vodní porosty rybníků zpravidla nejsou příliš vyvinuty.

Společenstva rákosin, ostřic a vodních bylin jsou ohrožena ze strany intenzifikace využití rybníků, vlivem okolní zemědělské činnosti i dalších zdrojů znečištění. Naopak i trvalá absence hospodaření v delším časovém horizontu vede k zániku rybníčních biotopů.

Celkově lze zastoupení přirozených rostlinných druhů vlivem značného zkulturnění krajiny hodnotit jako „ochuzené“, nicméně se začínají do krajiny opět vracet prvky intenzifikací minulé doby téměř vytlačené typu louky, remízky aj.

Začlenění do biogeografického systému

Zájmové území náleží do provincie střeoevropských listnatých lesů, podprovincie hercynské. Dále území náleží do *bioregionu 1.46 – Pelhřimovského*. Bioregion zaujímá zhruba celek Křemešnické vrchoviny, tedy území na rozhraní jižních a středních Čech a jižní Moravy. Je tvořen plochou či členitou rulovou pahorkatinou až plochou ojediněle členitou vrchovinou, má biotu 4. bukového (40

%) a slaběji vyvinutého 5. jedlobukového stupně (60 %). Typická nadmořská výška se pohybuje od 480 do 710 m. Klima je homogenní, mírně teplé s chladnějšími vrcholovými partiemi. Z půdních typů převládají kambizemě, ve sníženinách pseudogleje a gleje. Ve flóře převažují hercynské druhy, potenciální vegetací jsou zejména bikové, méně květnaté bučiny, v malé míře i acidofilní doubravy. Oblast je osídlena až od počátku středověku. Převažují kulturní smrkové lesy, četné pozemky luk jsou poškozeny melioracemi.

Začlenění dle Katalogu biotopů ČR (NATURA 2000)

Výčet a popis mapovaných biotopů:

Z lučních společenstev se v zájmovém území nejčastěji vyskytují

T1.1 Mezofylní ovsíkové louky

- klasifikované na vyšších stupních aluviálních teras a na svazích ovlivněných často lidskou činností

T1.4 Aluviální psárkové louky

- vlhké louky zaplavovaných náplavů na hlubokých živinově bohatých půdách kolem větších toků

T1.5 Vlhké pcháčové louky

- podmáčených glejových půd v údolích menších toků a prameništ

T1.6 Vlhká tužebníková lada

- vysokobylinná vegetace vlhkých živinově bohatých půd, biotopy vznikající často jako sukcesní stádium T1.5 ponechaných ladem

Z lesních společenstev jsou to biotopy

L4 Suťové lesy

- lesy svahů a roklí, dolních částí a svahových úpatí s akumulací balvanů a sutí

L5.1 Květnaté bučiny

– eutrofní obvykle kambizemní půdy na různých druzích hornin často s přechody či v mozaice s

L5.4 Acidofilní bučiny

– na svažitéch minerálně chudých půdách na kyselých horninách jako jsou ruly a žuly. Na březích vodních toků, svahových prameništích a terénních sníženinách s hladinou podzemní vody v malých hloubkách místy vystupující na povrch se vyskytují

L2.2B Údolní jasanovo-olšové luhy

- tyto biotopy jsou doprovázeny biotopy křovin

K3 Vysoké mezofilní křoviny

– liniové porosty lesních lemů nebo podél cest obvykle s dominantní trnkou, dále

K1 Mokřadní vrbiny

– v terénních sníženinách s dlouhodobě stagnující hladinou spodní vody u povrchu půdy či nad ním, v litorálu rybníků, lesních mokřadech nebo

K2.1 Vrbové křoviny hlinitých a písčitých náplavů

- rostoucí na březích potoků a řek na místech vystavených mechanickému působení silného vodního proudu.

S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin

- tento biotop je většinou silně redukován z hlediska druhového zastoupení na mechová společenstva s min. zastoupením kapradorostů na skalkách do 5m výšky

K výše zmíněným biotopům se většinou v mozaice připojují *M1.5 Pobřežní vegetace potoků*, *M1.7 Vegetace vysokých ostřic*, *M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod*, případně *V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod* nebo

Ojedinele se v území vyskytují další typy biotopů např. **M1.4** Říční rákosiny, **R1.4** Lesní prameniště bez tvorby pěnovců, **R2.2** Nevápnitá mechová slatiniště, **R2.3** Přechodová rašeliniště, **V2** Makrofytní vegetace mělkých stojatých vod, **T1.3** Poháňkové pastviny, **T1.9** Střídavě vlhké bezkolencové louky, **T2.3** Podhorské a horské smilkové trávníky, **T4.2** Mezofilní bylinné lemy, **L9.2** Rašelinné a podmáčené smrčiny, **L10.1** Rašelinné březiny a další.

V zájmovém území MAS Via rustica je převážně kulturní krajina, proto zde najdeme i velké množství biotopů silně ovlivněných nebo vytvořených člověkem značených kódem **X**.

Lokalita Trnava

Významná lokalita trvalého výskytu vydry říční (*Lutra lutra*) pro oblast Vysočiny. Trnávka je jedním z nejzachovalejších vodních toků Vysočiny se stabilizovanou vydří populací. Tok protínají místní komunikace s nízkým provozem a většina přemostění toku je vyhovující z hlediska průchodnosti vydrou. Tok prochází intravilánem několika malých obcí a není zatížen komunálním odpadem.

Lokalita v Lísovech

Velmi cenná rašeliništní lokalita Českomoravské vrchoviny. Roste zde (jako na jedné ze dvou recentních lokalit v ČR) kriticky ohrožená třtina tuhá (*Calamagrostis stricta*). 1 z 5 navrhovaných druhových lokalit pSCI a z 9 recentně známých lokalit výskytu druhu srpnatky fermežové (*Drepanocladus /Hamatocaulis/ vernicosus*) v kraji Vysočina.

5.2.8 Územní systémy ekologické stability (ÚSES)

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) definuje zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v § 3 písm. a) jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Cílem územních systémů ekologické stability je zejména vytvoření sítě relativně ekologicky stabilních území, ovlivňujících příznivě okolí, dále ekologicky méně stabilní krajinu, zachování či znovuobnovení

přirozeného genofondu krajiny a nakonec zachování či podpoření rozmanitosti původních biologických druhů a jejich společenstev (biodiverzity).

Vytváření územního systému ekologické stability je podle § 4 odst. (1) zákona č. 114/1992 Sb. veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.

Na spravovaném území MAS Via rustica se na tomto zájmu podílejí především orgány z oblasti územního plánování ve spolupráci s orgány ochrany přírody a vodohospodáři. Územní systémy ekologické stability (ÚSES) jsou podrobně vymezeny v územních plánech jednotlivých obcí.

Podle biogeografického významu rozlišujeme místní (lokální), regionální a nadregionální úroveň územního systému ekologické stability.

Interakční prvek je skladební prvek ÚSES, který nemusí navazovat na biocetra a biokoridory a nemusí s nimi tvořit funkční síť. Jedná se o relativně stabilní část krajiny s pozitivním vlivem na své okolí (např. doprovodná zeleň podél komunikace, která nespojuje biocentra).

V zájmovém území MAS Via rustica je vymezen 1 nadregionální biokoridor (K 120 Čunkovský hřbet – Pařezitý/Roštejn), 1 nadregionální biocentrum (NBC 80 Pařezitý – Roštejn), 17 regionálních a kolem 300 lokálních biokoridorů, 18 regionálních a přes 300 lokálních biocenter a více než 100 interakčních prvků.

Nejčastějšími biotopy těchto systémových jednotek jsou: přirozeně meandrující toky s mokřadní a vlhkomilnou vegetací (pásmo litorálu a přilehlé vlhké louky s extenzivním využitím) a dále lesy s vysokým podílem druhů potenciální vegetace (vesměs listnáče a jedle) z toho vyplývá i nejobvyklejší management lokalit. U lučních společenstev se jedná především o pravidelné kosení 1-2 ročně, dle druhové skladby a u výskytu vzácných druhů po jejich odkvětu u mokřadní vegetace záleží na kvalitě a funkci dané lokality (vývojová - sukcesní stádia křovin nebo mokřadní balinná společenstva, zde není žádoucí zarůstání křovinami). U lesních společenstev se jedná o trend zvyšování podílu tzv. MZD (melioračních a zpevňujících dřevin) tedy zjednodušeně o zvyšování procenta listnatých dřevin v porostu, dle přirozené potenciální vegetace.

5.2.9 Chráněná území

Evropsky významné lokality

Část území MAS spadá do tří evropsky významných lokalit: Trnava (lokalita vydry říční) – zasahuje do katastrálních území 10 obcí MAS, Martinický potok (lokalita vranky obecné) – zasahuje do katastrálních území 7 obcí MAS, V Lisovech (druhově bohaté smilkové louky, přechodová rašeliniště a třasoviště, lokalita srpnatky fermežové) – zasahuje do katastrálního území 1 obce MAS.

Maloplošná chráněná území

V zájmovém regionu MAS bylo dle Ústředního seznamu ochrany přírody (<http://drusop.nature.cz>) dosud vyhlášeno celkem 17 maloplošných chráněných území, z toho 10 přírodních památek a 7 přírodních rezervací. Celková rozloha těchto území v regionu MAS činí cca 90 ha, přičemž tři chráněné lokality zasahují svým územím i mimo region MAS a jedno chráněné území přesahuje hranice MAS pouze svým ochranným pásmem. Naopak dvě chráněná území zasahují do regionu MAS pouze svým ochranným pásmem, vlastní lokality leží za hranicemi zájmového území. Podrobný přehled je uveden v samostatné příloze. V chráněných územích jsou realizována opatření na zachování nebo zlepšení stavu jejich předmětu ochrany a na zabezpečení území před nepříznivými vlivy okolí, a to dle příslušných plánů péče zpracovaných pro jednotlivá chráněná území.

Památné stromy

V území MAS se nachází celkem 246 památných stromů (<http://drusop.nature.cz>), z toho je 30 jednotlivých stromů, 12 skupin stromů s celkem 27 stromy a 4 stromořadí s celkem 189 stromy. Druhově se jedná o 231 lip, 6 dubů, 3 buky, 2 javory, 1 habr, 1 jasan, 1 cypřišek a 1 tis. Péči o památné stromy zajišťují jejich vlastníci na základě podmínek stanovených příslušným orgánem ochrany přírody.

5.2.10 Fauna

Podrobný průzkum výskytu jednotlivých skupin nebyl aktuálně proveden, proto lze vycházet např. z Atlasů hnízdního rozšíření ptáků v ČR (Šťastný, 1991), Atlasu rozšíření obojživelníků v ČR (Moravec, 1994), z pozorování místních znalců či z vlastního pozorování.

Přesto, že došlo na zájmovém území k výrazné redukci přírodních stanovišť nachází se tu několik zvláště chráněných druhů, které buď přečkaly období chemizace a devastace krajiny druhé poloviny 20. století a nebo se již do regenerujícího prostředí vrátily. Jedná se zejména o koroptev polní (*Perdix perdix*). Populace se v zájmovém území MAS *Via rustica* pohybovaly na hranici přežití, lokálně se stav uspokojivě zvyšuje. Tento fakt je momentálně způsoben absencí keřových společenstev, která poskytují koroptvím kryt především v zimním období a současně i velkoplošným způsobem hospodaření. Dalšími zvláště chráněnými druhy pozorovanými v území jsou rak říční (*Astacus astacus*) a škeble rybníčná (*Anodonta cygnea*), které lze nalézt například v extenzivně obhospodařovaných rybnících či v potocích s přírodním charakterem dna a břehů. Populace jsou značně ohroženy postupným zanikáním a znečišťováním lokalit. Velmi reálné ohrožení původních druhů raků v území je expanzivní šíření „amerických zástupců“, jako je především rak signální (*Pacifastacus leniusculus*). Mezi zvláště chráněné živočichy na sledovaném území jsou řazeni také mihule potoční (*Lampetra planeri*), střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*), zmijska obecná (*Vipera berus*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), výr velký (*Bubo bubo*). Druhové složení fauny lesních porostů je vlivem monokulturizace ochuzené.

Ze savců lze jmenovat lišku obecnou (*Vulpes vulpes*), zajíce polního (*Lepus europaeus*), prase divoké (*Sus scrofa*), srnec obecný (*Capreolus capreolus*), netopýra velkého (*Myotis myotis*), plšíka lískového (*Muscivora avellanarius*), vydra říční (*Lutra lutra*) a další.

Z ptáků se vyskytují běžné druhy kulturní krajiny (viz Atlas hnízdního rozšíření). Za zmínku stojí hnízdění dravců jako je káně lesní (*Buteo buteo*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), moták pilich (*Circus cyaneus*) a další.

Z obojživelníků byly pozorováni skokani ze skupiny zelených i hnědých, ropucha obecná (*Bufo bufo*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), čolek horský (*Triturus alpestris*) a čolek obecný (*Triturus vulgaris*). Z ryb byli pozorováni pstruh obecný (*Salmo trutta morpha fario*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), štika obecná (*Esox lucius*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*), kapr obecný (*Cyprinus Carpio*) a další.

5.2.11 Základní charakteristika zemědělství

Rostlinná produkce

Na převážné většině pozemků sledovaného území hospodaří zemědělská družstva. Jsou většinou nájemci pozemků vlastníků převážně pocházejících z obcí mikroregionu. Několik občanů obcí obdělává půdu vlastními silami v blízkosti svých stavení. Zpravidla se jedná o pozemky s výměrou menší než 1 ha. Ojedinelé zde nalezneme i soukromé zemědělce hospodařící na větších rozlohách.

V rámci kolektivizace zemědělství proběhly v minulosti i v tomto území rozsáhlé úpravy pozemků. Jedná se především o odvodňování mokřadů stavbou technických zařízení (tzv. meliorace) a zahlubováním malých vodních toků. Zpravidla se kácely dřeviny rostoucí mimo les a pro ně vhodné stanoviště jako byly meze a cesty se rozoraly. To mělo za následek snížení rozmanitosti krajiny, změnu jejího rázu, ohrožení pozemků vodní i větrnou erozí a snížení druhové pestrosti flóry i fauny. Dále docházelo k poškozování bioty, půdy a vod vlivem intenzívní kace zemědělství, a to především používáním minerálních hnojiv a pesticidů proti plevelům a škůdcům.

V současné době se mimo jiné vlivem nedostatku finančních prostředků na sledovaném území hnojí převážně chlévskou mrvou. Chlévská mrva je zpravidla vyhrnována na pevné hnojiště a poté rozvážena na jednotlivé pozemky a skladována na polních hnojištích. Hnůj se často používá v průměrném množství 20–30 tun na hektar pod řepku a 40 tun na hektar pod brambory a kukuřici.

Močůvka je aplikována na trvalé travní porosty. Vzhledem k tomu, že plochy trvalých travních porostů byly značně zredukovány a většinou přeměněny na kulturní louky, jsou zbylé travníky přehnojeny a silně degradovány výskytem převážně nitrofilních, místy až ruderních druhů.

Většina zmiňovaných ploch je navíc ponechána jako ochranná zóna toků či obcí, a proto dochází místy i k dočasné kontaminaci povrchových vod či dokonce k poškození vod podzemních, což se potvrzuje znehodnocením některých studen obyvatelů.

Z chemických přípravků se přihnojuje často DAMem, síranem amonným, ledkem amonovápenatým a draselnou solí.

Zájmové území je součástí oblasti všeobecně považované za výrobní typ bramborářský.

S ohledem na nebezpečí vodní eroze je zde velmi málo lokalit vhodných pro pěstování okopanin. Rozlehlé bloky orné půdy často pokrývají velké části kopců. Z tohoto důvodu není ani možné zajistit směrem orby dostatečnou ochranu celého pozemku. Často tedy dochází i k orbě po spádnici. Proto v rámci ochrany půdy před erozí vznikají ochranné lemy jiných plodin (např. obilovin), které zastávají protierozní funkci takovýchto lokalit.

Živočišná produkce

V území se většina podniků specializuje na chov mléčného skotu, dále na chov prasat. Ojedinelé se chová drůbež či ovce a kozy.

Z dotačních titulů pro zemědělce jsou využívány především dotace na nákup strojů či živočišnou výrobu nebo platby na plochu. Nabízí se obrovský prostor pro získávání dotací na biopásy, zatravnění, zalesňování, meziplodiny či pastvu atp.

5.2.12 Myslivost

V zájmovém území MAS Via rustica působí 46 mysliveckých sdružení. Někteří vlastníci půdy se sdružují do honebních společenstev, těch je na území evidováno 41. Jejich půda tedy slouží mj. jako honitba.

Hlavním posláním mysliveckých spolků je zachování a ochrana přírody a krajiny a volně žijící zvěře a myslivosti, která je propojena řadou činností na úseku chovu a ochrany zvěře, včetně péče o trvalý rozvoj těchto hodnot. Tyto činnosti jsou neoddělitelně spojeny s aktuální žádoucí regulací početních stavů populací jednotlivých druhů volně žijící zvěře tak, aby živelní nárůst početních stavů jednoho druhu zvěře nebyl limitujícím faktorem pro zachování či přirozený vývoj ostatních druhů zvěře a jsou jediným omezujícím nebo likvidujícím pozitivním způsobem nenahraditelných aktivit člověka v přírodě, zemědělství, rybářství, lesnictví a ochraně přírody.

Letošní sčítání zvěře zkomplikoval nedostatek sněhu, jelikož nebyly viditelné stopy. Lovecká sezóna trvá vždy od 1. dubna do 31. března následujícího roku V těchto lokalitách se vyskytují následující zvěře: srnčí (nejpočetnější), zajáci, divočáci a koroptve. Nesčítá se ale jen to, co se dá a smí ulovit, myslivci evidují i druhy, které by bez jejich péče jen těžko přežívaly, jako např. koroptev polní nebo některé druhy kachen. Sčítání je velmi důležitým podkladem pro myslivecké hospodaření, podaří se zachytit i chráněné druhy živočichů jako například bobra evropského nebo vydru říční. Stav zvěře se v posledních letech mírně zvyšují.

Škody způsobené zvěří vzniklé vlastníkům, především na lesních pozemcích, se řeší finanční náhradou.

5.2.13 Lesní hospodářství

Místní akční skupina Via rustica se stará o území 724,1 km², které z více než jedné třetiny pokrývají lesní porosty (31,7%), na 63,9% je zemědělská půda, 1,1% vodní plochy a zbylá procenta připadají na urbanizované území a ostatní plochy.

Vegetační pásmovitost porostů lokality zahrnuje dle nadmořské výšky 425 m n. m – 744,2 m n. m. lesní vegetační stupně dubobukový, bukový (místy nahrazený dubojehličnatou varietou – dub, jedle, smrk), jedlobukový (tedy 3. až 5. LVS).

V lesních porostech je hlavní hospodářskou dřevinou lokality především smrk (přetrvává z éry smrkových monokultur minulého století), okrajově i borovice s vtroušeným modřínem a jedlí, z listnáčů se vtroušeně vyskytují buk a dub. V lesních okrajích se uplatňuje bříza, osika, třešeň, místy lípa ve vlhkých lokalitách těž olše (především olše lepkavá ve vyšších polohách těž olše šedá).

V současné době se preferuje hospodaření na menších lesních celcích (tedy zmenšuje se plocha stejnověkých monokulturních porostů) a vysazují se kotlíky listnáčů nebo se nechávají perspektivní

listnaté výstavky k přirozenému zmlazení. Ve skladbě nových výsadeb jsou z 30% zastoupeny listnáče podle lesního vegetačního stupně - LVS (v tomto případě tedy buk, dub), které z důvodů okusu zvěří jsou ošetřovány, zaplocovány, zkrátka zabezpečeny proti škodám zvěří. V posledních letech je zaznamenáváno přirozené zmlazení jedle bělokoré na celém území ČR, které však nedůslednou ochranou proti okusu zvěří mizí z porostu.

V rámci důsledné ochrany lesních porostů lokality před škůdci a díky pravidelné kontrole se drží populace zejména brouků (nejznámější kůrovec a lýkožrout) a jiného škodlivého hmyzu pod kalamitní hladinou.

5.2.14 Rybářství

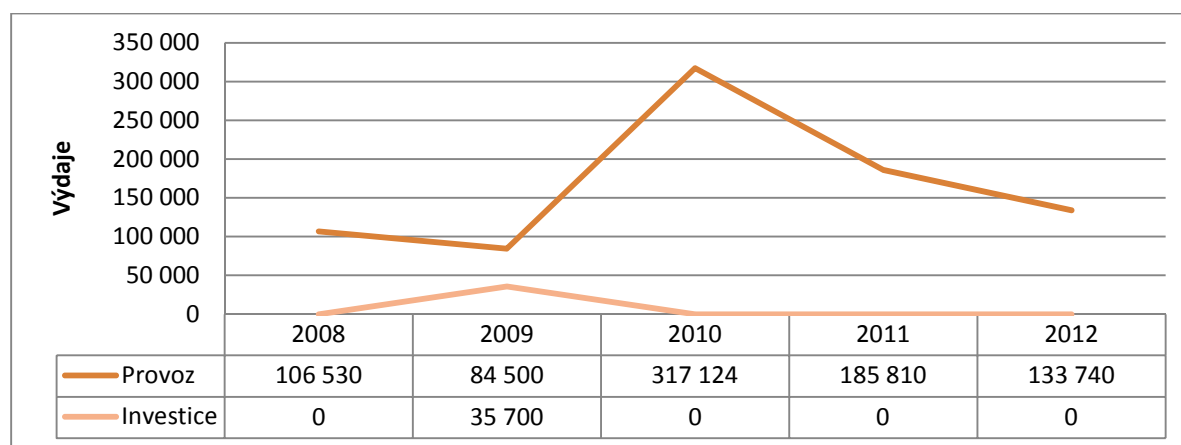
Již od 14. století jsou zaznamenány zprávy o zakládání rybníků. Rybníky byly často vypouštěny a přeměňovány na pastviny nebo pole. Došlo tak k rozpadu celého systému rybníkářského hospodářství. Ve druhé polovině 19. století došlo k rozvoji odvětví rybníkářství. Je třeba pozvednout význam ryb v lidské výživě. V ČR je spotřeba ryb příliš nízká (5 kg na obyvatele a rok). Rybářství je obor relativně malý, ale tradiční, dobře stabilizovaný a prosperující. Rybníkářství rozdělujeme na rybníkářství (chov ryb v rybnících pro tržní produkci ryb) a na rybářství v tekoucích vodách (využití povrchových vod ke sportovnímu rybolovu). Rybníkářství v regionu je tradice v rybníčním chovu ryb, převážně kapra.

V zájmovém území MAS Via rustica je 1,1% z celkové výměry pozemků vedeno jako vodní plocha. Vodní nádrže jsou obhospodařovány rybářskými spolky či soukromými vlastníky intenzivním (především chov kaprovitých ryb) či extenzivním způsobem vhodným pro sportovní typ rybářství. Toky na sledovaném území jsou v péči pouze pěti evidovaných rybářských spolků v Kamenici nad Lipou, Pacově, Počátkách, Těchobuzi a Žirovnici.

Svazy vykonávají rybářské právo, zajišťují chov, ochranu a lov ryb, ochranu životního prostředí, rozvíjí a popularizují rybářský sport.

V mimopstruhovém revíru se vyskytuje především kapr, štika, candát, lín, amur, tolstolobik, okoun a bílá ryba. V pstruhovém revíru je to především pstruh obecný, pstruh duhový, siven a lipan podhorní. Řeky a potoky slouží především pro sportovní rybaření.

Graf 5.2 f: Rybářství provoz a investice od roku 2008 do roku 2012

Zdroj dat: <http://www.rozpocetobce.cz>

5.2.15 Životní prostředí v intravilánech obcí

Charakter a kvalita životního prostředí v intravilánech obcí jsou dány jejich urbanistickým uspořádáním, řešením a intenzitou dopravy, typem, rozsahem a umístěním průmyslových podniků, existencí veřejné zeleně, odpočinkových ploch apod.

Vzhledem k venkovskému charakteru zájmového území, s převahou sídel do 200 obyvatel a největším městem se zhruba 4 889 obyvateli, bez velkých průmyslových podniků a zón, zůstává i prostředí uvnitř obcí a měst poměrně zachovalé a málo znečištěné.

Doprava představuje vyšší zátěž spíše ve městech, kde jsou soustředěny větší výrobní podniky, a dále v několika obcích ležících na frekventovaných silnicích, zejm. hlavním tahu ve směru Tábor – Pelhřimov (silnice I/19 přímo procházející obcemi Obrataň, Kámen, Zlátenka) či silnici č. II/128 ve směru Lukavec – Pacov, která je zatěžována intenzivní nákladní dopravou související s provozem dřevozpracujícího podniku v Lukavci.

Důležitým prvkem intravilánů obcí a měst podílejícím se na utváření celkového charakteru prostředí a klimatu sídel jsou veřejná prostranství a prvky veřejné zeleně typu parků, odpočinkových ploch apod. I malé obce mají ve většině případů alespoň minimální zelené plochy vyžadující určitou pravidelnou údržbu – parčíky v okolí památníků obětí světových válek, návesní prostranství, okolí veřejných budov apod. Ve městech navíc nalezneme další rozsáhlejší plochy veřejné zeleně – parky, náměstí, prostranství na sídlištích, v okolí historických památek a turistických atraktivit, spadá sem např. také zeleň na hřbitovech aj. Součástí zeleně v intravilánech obcí a měst jsou v mnoha případech také památné stromy, vyžadující specifickou odbornou péči.

Běžnou údržbu – sekání trávníků, péči o záhony apod., zajišťují obce a města dle možností vlastními pracovníky a vlastním vybavením, v menších obcích též např. formou veřejné brigády občanů, ve spolupráci se školami, místními spolky apod. Rozsáhlejší zásahy jsou většinou zadávány odborným firmám.

Pravidelná údržba uvedených prostranství či dokonce zřizování nových ploch veřejné zeleně, odpočinkových zón atd., které jsou nezbytné pro spokojený život místních obyvatel i návštěvníků, představují v omezených obecních a městských rozpočtech nemalou částku, a jsou proto mnohdy odsouvány za jiné priority.

5.2.16 Využití obnovitelných zdrojů energie

Obnovitelné zdroje energie (voda, vítr, sluneční záření, biomasa) nejsou v zájmovém regionu příliš využívány. Je to dáno geografickou polohou a přírodními podmínkami, udávajícími mimo jiné např. intenzitu slunečního světla a proudění větru v průběhu roku, dále pak vysokými pořizovacími náklady příslušného technického vybavení a jejich dlouhou návratností.

Určitým limitujícím faktorem je také nedostatečná osvěta a informovanost v této oblasti.

Vodní energie

Podmínky pro využití vodní energie jsou v regionu, stejně jako v celé České republice, poměrně limitované (hydroenergeticky využitelný potenciál vodních toků v ČR je asi 3 400 GWh/rok, z toho v malých vodních elektrárnách je využitelných cca 1 600 GWh/rok). Lokality využitelné pro zřízení

malých vodních elektráren, stejně jako zvolená technická řešení, musí splňovat určité podmínky z hlediska vlivu na životní prostředí.

Vodní energie je v regionu omezeně využívána prostřednictvím malých vodních elektráren soukromých vlastníků. Tato energie může být použita k vlastní spotřebě výrobce (např. k osvětlení, vytápění, ohřevu vody apod.) nebo je možné ji dodávat na základě smluvní dohody s distributorem do veřejné rozvodné sítě.

Větrná energie

Využití energie větru je v zájmovém území rovněž značně omezené. Lokality vhodné pro výrobu tohoto typu energie jsou většinou ve vyšších nadmořských výškách, s rychlostí větru nejlépe nad 5 m za sekundu, úlohu zde hrají též vhodné geologické podmínky apod. Problém představuje také velmi diskutabilní vliv větrných elektráren na životní prostředí (z hlediska hluku, narušení krajinného rázu apod.).

V zájmovém území MAS v současné době plánuje výstavbu větrné elektrárny město Pacov.

Sluneční energie

Také využití solární energie je v regionu limitováno přírodními podmínkami. Množství sluneční energie v průběhu roku kolísá, nejvíce slunečního světla dopadá v období od dubna do října, kdy je spotřeba tepla nejnižší (v celé ČR ročně dopadá na plochu 1 m² v průměru 1 100 kWh solární energie, celková doba slunečního svitu /bez oblačnosti/ se pohybuje v rozmezí 1400 – 1700 hod./rok). Sluneční energii je možné využít s pomocí slunečních kolektorů k výrobě tepla (ohřevu vody, vytápění budov apod.) a k přeměně na elektrickou energii prostřednictvím fotovoltaických článků. Účinnost solárních kolektorů je dle umístění a využití 50 – 80 % za rok.

V regionu byly např. vakuové solární kolektory instalovány díky programu Státního fondu životního prostředí „Slunce do škol“ na budově základní školy, jídelny a budoucího penzionu

v Hořepníku, kde slouží k ohřevu vody, přitápění a zároveň k demonstrativním a výukovým účelům.

Energie z biomasy

Biomasa (tj. organická hmota rostlinného nebo živočišného původu) může být získávána ze zemědělské a lesnické produkce (dřevo a dřevní odpad, rychlerostoucí plodiny, štěpka, sláma,

exkrementy zvířat...), z průmyslové činnosti, komunálního odpadu apod. (kaly čistíren odpadních vod, bioplyn ze skládek odpadů...). Dá se využívat přímým spalováním či k výrobě paliv.

Zájmové území nabízí pro využití biomasy dobré podmínky, biomasa může být zajímavým

zdrojem energie zejména pro zemědělské podniky, kde se nabízí možnost pěstování energetických plodin, využití organických odpadů z rostlinné i živočišné produkce prostřednictvím bioplynových

stanic apod. V regionu se v oblasti zemědělství myšlenkou vybudování vlastní bioplynové stanice zabývá např. VOD Jetřichovec či soukromý ekozemědělec RNDr. Miroslav Šrůtek z Benešova.

Energii z biomasy pro účely vytápění veřejných i soukromých objektů v obci využívá obec Nová Cerekev, provozující výtopnu na spalování štěpky aj. biomasy.

Zdroj: Solární liga, www.solarniliga.cz

Tab. 5.2 f: Organizace/provozovny působící úniky nadlimitního množství škodlivých látek (údaje r. 2012)

Látka	Typ úniku/přenosu	Organizace/provozovna
Amoniak (NH ₃)	Úniky do ovzduší	AGRIA Obrataň, ZOD – provoz Cetoraz Agrodružstvo Počátky Agropodnik Košetice a.s. ZD „Kalich“ – provoz Rodinov ZD Častrov ZD Těmice
Formaldehyd	Únik do ovzduší	Dřevozpracující družstvo Lukavec
Chrom a sloučeniny (jako Cr)	Přenosy v odpadech	EDSCHA AUTOMOTIVE KAMENICE s.r.o. Pacovské strojírný, a.s., Pacov
Měď a sloučeniny (jako Cu)	Přenosy v odpadech	EDSCHA AUTOMOTIVE KAMENICE s.r.o.
Nikl a sloučeniny (jako Ni)	Přenosy v odpadech	EDSCHA AUTOMOTIVE KAMENICE s.r.o. Pacovské strojírný, a.s., Pacov
Olovo a sloučeniny (jako Pb)	Přenosy v odpadech	Selekta Pacov
Oxidy dusíku (NO _x /NO ₂)	Úniky do ovzduší	Dřevozpracující družstvo Lukavec
Polévatý prach (PM ₁₀)	Úniky do ovzduší	Dřevozpracující družstvo Lukavec
Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH)	Úniky do ovzduší	Pacovské strojírný, a.s., Pacov
Styren	Úniky do ovzduší	DUNO Freizeitartikel spol. s r.o., Moraveč

Zdroj dat: www.irz.cz.

5.3. Technické zázemí a životní prostředí v obcích

5.3.1. Základní infrastruktura v obcích

5.3.1.1 Zásobování pitnou vodou, odvádění odpadních vod

Zdroje pitné vody

V regionu MAS je celkem 45 podzemních vodních zdrojů (11 na území ORP Pacov, 32 na území ORP Pelhřimov, 2 v ORP Jihlava) a 1 povrchový vodní zdroj (Ježkovský rybník, k.ú. Žirovnice, ORP Pelhřimov). Z podzemních vodních zdrojů jich 43 spadá dle vyhlášky č. 428/2001 Sb. do kategorie surové vody A1 (pro účely úpravy vody na pitnou je nutná jednoduchá fyzikální úprava a dezinfekce, například rychlá filtrace a dezinfekce, popř. prostá písková filtrace, chemické odkyselení nebo mechanické odkyselení či odstranění plynných složek provzdušňováním). Povrchový vodní zdroj

spadá do kategorie A3, kdy je nutná intenzivní fyzikální a chemická úprava, rozšířená úprava a desinfekce, například chlorování do bodu zlomu, koagulace, flokulace, usazování, filtrace, adsorpce (aktivní uhlí), desinfekce (ozón, konečné chlorování), kombinace fyzikálně chemické a mikrobiologické a biologické úpravy. U všech zdrojů pitné vody musí být v pravidelných intervalech odebírány vzorky vody a následně kontrolována jejich jakost, aby nedošlo k ohrožení veřejného zdraví.

Zdroj dat:

Informační systém VODA České republiky (<http://voda.gov.cz>)

Vodovod

Ve většině kmenových obcí regionu MAS je vybudován vodovod, pouze v obcích Lesná (ORP Pacov) a Martinice u Onšova (ORP Pelhřimov) je obyvatelstvo zásobeno pitnou vodou z domovních studní.

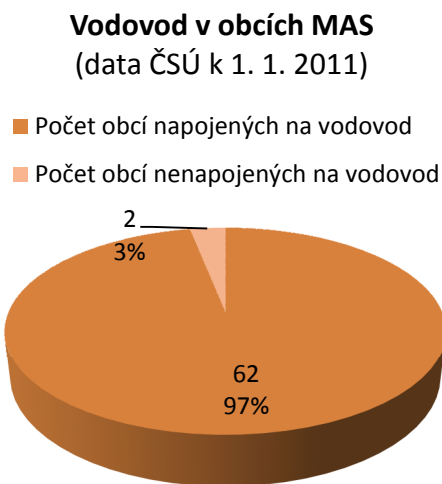
Zdroj dat:

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina (<http://prvk.kr-vysocina.cz>)

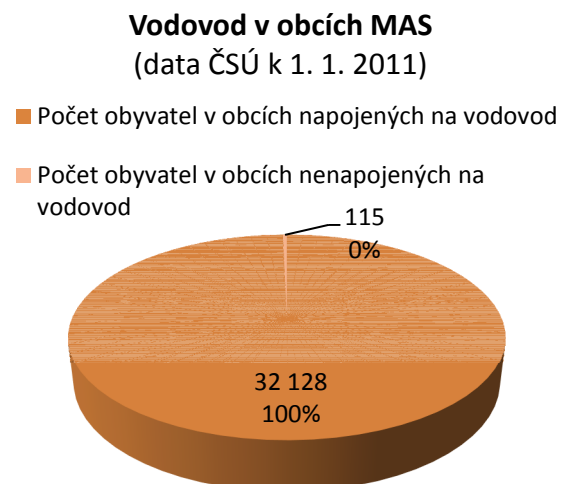
Český statistický úřad (www.czso.cz)

Doplňující data v tabulkách na CD.

Graf 5.3 a: Počet obcí napojených na vodovod

Graf 5.3 b: Počet obyv. napojených na vodovod

Kanalizace

Celkem 15 obcí regionu je vybaveno kanalizací vyústěnou do mechanicko biologické čistírny odpadních vod. V 7 obcích regionu je čištění vod zajišťováno jiným způsobem (biologickými rybníky, kořenovými čistírnami apod.). V některých obcích regionu není vybudována žádná veřejná kanalizační síť, odpadní vody jsou zachycovány do bezodtokových jímek a odtud vyváženy do nejbližších ČOV nebo jsou přes domovní septiky vypouštěny do místních vodotečí nebo rybníků. V některých obcích je vybudována pouze dešťová kanalizace. V některých obcích mají vybudovány kanalizační sítě, jejich

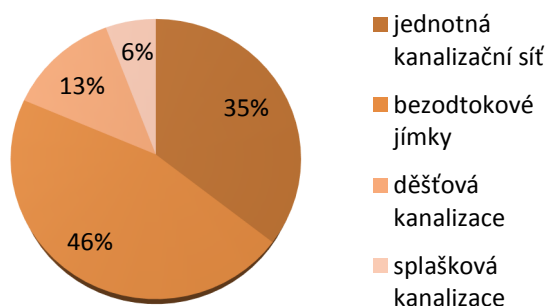
stoky jsou však opět zaústěny do místních vodotečí a rybníků, příp. jsou odpadní vody vypouštěny do bezodtokových jímek, odkud jsou vyváženy do ČOV v okolí nebo na pole. Některé objekty v obcích jsou vybaveny domovními čistírnami.

Zdroj dat:

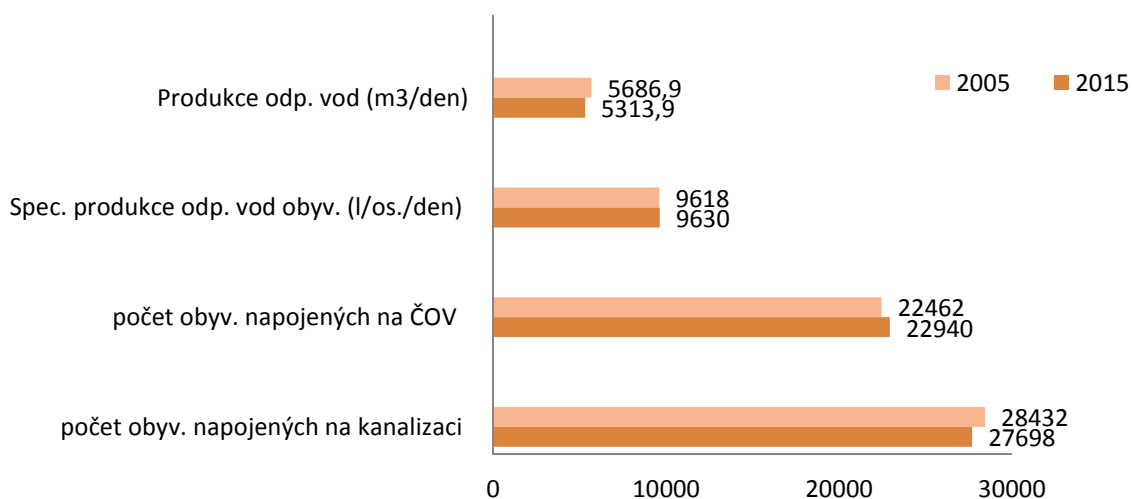
Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina (<http://prvk.kr-vysocina.cz>)

Český statistický úřad (www.czso.cz)

Graf 5.3 c: Počet obcí napojených na kanalizaci

Graf 5.3 d: Počet napojených obyvatel na kanalizaci v roce 2005 a v roce 2015

Základní strategické dokumenty k problematice:

- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina
- ÚPD obcí

Tab. 5.3 a: Čištění odpadních vod

Obce s mechanicko biologickou ČOV	Obce s dalšími typy čištění odpadních vod
<p>ORP Pacov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cetoraz • Lukavec <p>ORP Pelhřimov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Božejov • Černovice • Horní Cerekev • Hořepník • Kamenice nad Lipou • Košetice 	<p>ORP Pacov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samšín (biologický rybník) <p>ORP Pelhřimov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bělá (centrální septik s pískovým filtrem) • Bohdalín (biologický rybník s odlehčovací komorou) • Bořetín (kořenová čistírna – Nový rybník) • Mnich (biologická čistírna – rybník Plný) • Onšov (kořenová čistírna) <p>ORP Jihlava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Horní Dubenky (ČOV s nízkou zátěžovou aktivací a s částečnou aerobní stabilizací kalu)

5.3.1.2. Nakládání s odpady

Svoz komunálních odpadů

Svoz komunálních odpadů (směsného odpadu a odděleně sbíraných složek odpadu) v regionu MAS zajišťuje převážně firma SOMPO, a.s., se sídlem v Pelhřimově, která poskytuje komplexní služby v oblasti nakládání s odpady jak pro své akcionáře (117 členských měst a obcí), tak pro podnikatelské subjekty. Firma SOMPO, a.s., má působnost na území okresu Pelhřimov i v okrajových a spádových oblastech sousedních okresů. Na území MAS firma provozuje centrální skládku (projektovaná kapacita skládky činí 846 000 m³, volná kapacita k 1. 1. 2011 činila 386 000 m³ odpadu, předpokládaný provoz do roku 2022), dále dotřídňovací linku separovaných odpadů (kapacita 2000 t/rok) a samostatné středisko svozu odpadů v Hrádku u Pacova, na které navazují překladiště odpadů v Počátkách a Humpolci (Humpolec leží mimo MAS). V systému jsou zapojeny i členské obce provozující sběrné dvory odpadů, kompostárny apod. O činnosti a rozvoji společnosti SOMPO, a.s., spolurozhodují členské obce, a to prostřednictvím volených zástupců do představenstva a dozorčí rady společnosti. Do systému firmy SOMPO, a.s., je zapojeno 59 obcí MAS (tj. 92 %).

Ve 4 obcích MAS ležících v jižní části území (Bohdalín, Kamenice nad Lipou, Těmice, Včelnička) zajišťuje svoz a likvidaci komunálních odpadů firma AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o. (se sídlem v Praze), provozovna Jindřichův Hradec. Pro obec Horní Dubenky (jedinou obec MAS ležící v okrese Jihlava) zajišťuje odpadové služby firma A.S.A. Dačice, s.r.o. V obou případech se jedná o provozovny mezinárodních společností působících na trhu odpadového hospodářství v centrální a východní Evropě.

Zdroj dat: Kraj Vysočina, ISNOV 2011 (www.kr-vysocina.cz); SOMPO, a.s. (www.sompo.cz), květen 2014.

Sběrné dvory

Na území MAS mohou občané využívat služeb celkem 11 sběrných dvorů, a to ve městech Černovice, Horní Cerekev, Kamenice nad Lipou, Pacov (Pacov + Roučkovice - Hrádek), Počátky, Žirovnice, v městysích Božejov, Lukavec, Nová Cerekev a obci Obrataň. S výjimkou sběrných dvorů v Božejově a Horní Cerekvě (zde je možné odevzdat odpad po dohodě) mají všechny pevnou otevírací dobu min. jeden den v týdnu. Ve všech sběrných dvorech je zajišťován zpětný odběr elektrozařízení, v pěti z nich také baterií. Tyto zpětně odebírané výrobky lze odevzdat na sběrném dvoře zdarma bez ohledu na místo bydliště občana. Ve sběrných dvorech jsou dále odebírány následující odpady:

- biologický odpad (ve 3 sběrných dvorech),

- kov (v 6 sběrných dvorech),
- nápojové kartony (ve 3 sběrných dvorech),
- nebezpečný odpad (v 7 sběrných dvorech),
- papír, plast a sklo (ve 4 sběrných dvorech),
- velkoobjemový odpad (v 8 sběrných dvorech),
- pneumatiky (v 5 sběrných dvorech).

Výše uvedené odpady lze ve sběrném dvoře odevzdat jen v případě, kdy je občan plátcem poplatku za odpady dle místní vyhlášky v dané obci a poplatek uhradil.

Zdroj dat: ASEKOL s.r.o. (www.asekol.cz), Město Kamenice nad Lipou (www.kamenicenl.cz), květen 2014.

Zejm. v menších obcích je sběr nebezpečných, velkoobjemových, příp. biologicky rozložitelných odpadů zajišťován několikrát ročně jednorázovými svozy, o nichž jsou občané předem informováni v místě obvyklým způsobem.

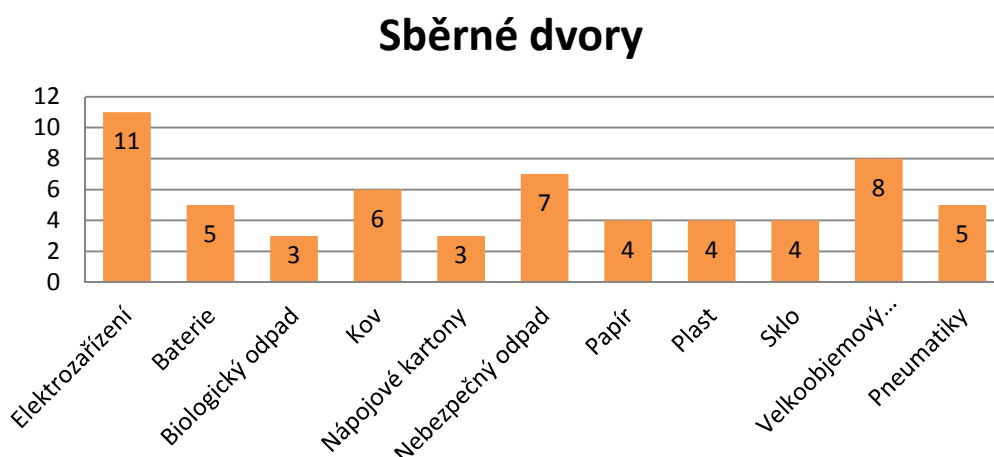
Tab. 5.3 b: Sběrné dvory na území MAS Via rustica

Obec	Adresa	Provozovatel	Otevírací doba
Božejov	Božejov 91, 394 61 Božejov	Městys Božejov	Po dohodě
Černovice	Husovy sady, 394 94 Černovice	Město Černovice	Po 13:00-16:00, Út-Pá po dohodě
Horní Cerekev	nám. T.G. Masaryka 41, 394 03 Horní Cerekev	Město Horní Cerekev	Po dohodě
Kamenice nad Lipou	U Kulturního domu 769 (za prodejnou stavebnin)	Město Kamenice nad Lipou	Pá 14:00-18:00, So 8:00-14:00, v zimě po dohodě.
Nová Cerekev	Nová Cerekev 276, 394 15 Nová Cerekev	Městys Nová Cerekev	Po-Pá 7:00-15:30
Obrataň	Obrataň 148, 394 12 Obrataň	Obec Obrataň	Po, St, Pá 8:00-10:00
Pacov	Nádražní 915, 395 01 Pacov	Lesotech, s.r.o.	Po 8:00-11:00, Út, Čt 8:00-11:30 a 12:30-15:30, St 8:00-11:30 a 12:30- 18:00, Pá 8:00-11:30 a 12:30-17:30, So 8:00-12:00
Pacov	Roučkovice 63, 395 01 Pacov	SOMPO, a.s.	Po-Pá 6:30-10:45 a 11:15-15:00
Počátky	Nádražní, 394 64 Počátky	SOMPO, a.s.	Po, St, Pá 6:30-11:00 a 13:00-16:00, Út, Čt 6:30-14:00, So 7:30-11:00
Žirovnice	Tyršova, 394 68 Žirovnice	Město Žirovnice	Út, Pá, So 10:00-11:30 a 12:30-17:00

Zdroj dat: ASEKOL s.r.o., (www.kamenicenl.cz), 2014

Graf 5.3 e: Počty odebíraných odpadů na území MAS Via rustica

Doplňující data v tabulce na CD.

Sběr textilu

Od roku 2013 jsou v obcích regionu postupně umísťovány také kontejnery na sběr bytového textilu, oděvů, obuvi a hraček. Systém je provozován firmou Revenge, a.s., např. v Pacově, Žirovnici, v obci Kámen. Vytříděné složky jsou jednak využívány pro charitativní účely nebo second handy (zachovalé ošacení, hračky ...), jednak jako surovina pro výrobu čistících hadrů, náplní do boxovacích pytlů apod. Sběr a další využití těchto komodit současně přispívá k minimalizaci komunálního odpadu. Silně znečištěný či jinak nevyhovující materiál je uložen na skládku nebo energeticky využit spalováním.

Biologicky rozložitelné komunální odpady (BRKO)

Sběr a svoz objemných odpadů ze zeleně (větví, trávy, listí apod.) probíhá ve většině obcí jednou či dvakrát ročně (na jaře a na podzim) prostřednictvím velkoobjemových kontejnerů přistavených na předem určených místech, o nichž jsou občané informováni v místě obvyklým způsobem. Biologicky rozložitelný odpad přijímají v regionu MAS 3 sběrné dvory – v Kamenici nad Lipou, Pacově a v Počátkách. V sídlech s tradiční venkovskou zástavbou se zahradami ukládají občané drobný biologický odpad (z kuchyně, zahrádek apod.) na vlastní komposty. V některých obcích regionu jsou občanům k dispozici obecní kompostéry na bioodpad. Pořízení kompostérů a posílení systému třídění bioodpadů v obcích podporuje Kraj Vysočina v rámci Fondu Vysočiny, dotačního programu Bioodpady. S touto podporou byly v letech 2008 až 2012 pořízeny kompostéry např. do Černovic, Pacova, Počátek, Žirovnice, Božejova, Obrataně, Lidmaně, Moravče, Pošné, Těchobuze, Ústrašína, Věžné či Zhořce. Výše schválených dotačních prostředků na tyto projekty činila 568 933 Kč.

Doplňující data v tabulce na CD.

Osoby oprávněné k nakládání s odpady

Informace o osobách oprávněných k nakládání s odpady, kterým byl Krajským úřadem Kraje Vysočina udělen souhlas k provozování zařízení (vč. mobilních) k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů dle zák. č. 185/2001 Sb., o odpadech, včetně seznamu povolených odpadů, je k dispozici na internetových stránkách Kraje Vysočina <http://extranet.kr-vysocina.cz/websouhlasy/>. Přímou v území MAS má své sídlo 6 těchto subjektů:

TUBI ITALIA BOHEMIA, s.r.o., Nový Dvůr (sběr a drcení odpadu); Lesotech s.r.o., Pacov (kompostování odpadu, sběr odpadu, sběrný dvůr); FeMi – centrum Pacov, s.r.o. (sběr a demontáž autovraků, sběr odpadu); Jindřich Lhota, Pacov (sběr odpadu); SOMPO, a.s., Hrádek (sběr a třídění odpadu, sběrný dvůr, ostatní odpad); STATUS stavební a.s., Pacov (využití odpadu k terénním úpravám).

Doplňující data v tabulce na CD.

Podrobná data z území obsluhovaného firmou SOMPO, a.s.

V území MAS obsluhovaném firmou SOMPO, a.s., tj. 59 obcích (92 % všech obcí MAS), žilo k 1. 1. 2014 celkem 26 325 obyvatel (tj. 83,4 % všech obyvatel MAS).

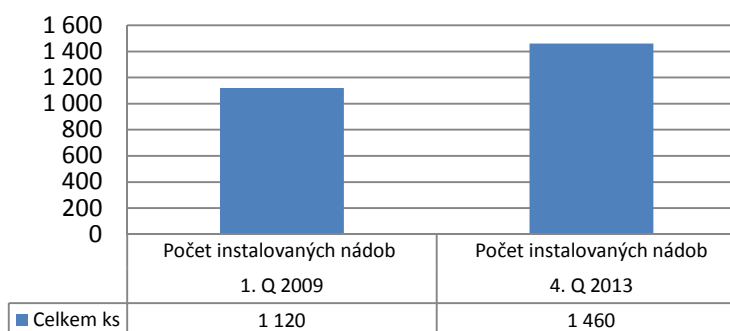
Ve sledovaném regionu bylo počátkem roku 2009 k dispozici celkem 1 120 nádob na tříděný odpad, z toho nejvíce na plast ve směsi s nápojovým kartonem (415 kontejnerů o objemu 1 100 l) a na papír (324 kontejnerů o objemu 1 100 l + další – viz graf). Během 5 let (do konce roku 2013) vzrostl celkový počet nádob na 1 460 (tj. o cca 30 %), nejvíce přibýlo kontejnerů na

čiré sklo (nárůst o 83 ks, tj. o téměř 90 %), dále kontejnerů o objemu 1 100 l na plast ve směsi s nápojovým kartonem (+112 ks, tj. nárůst o 27 %) a kontejnerů o objemu 1 100 l na papír (+82 ks, tj. nárůst o 25 %).

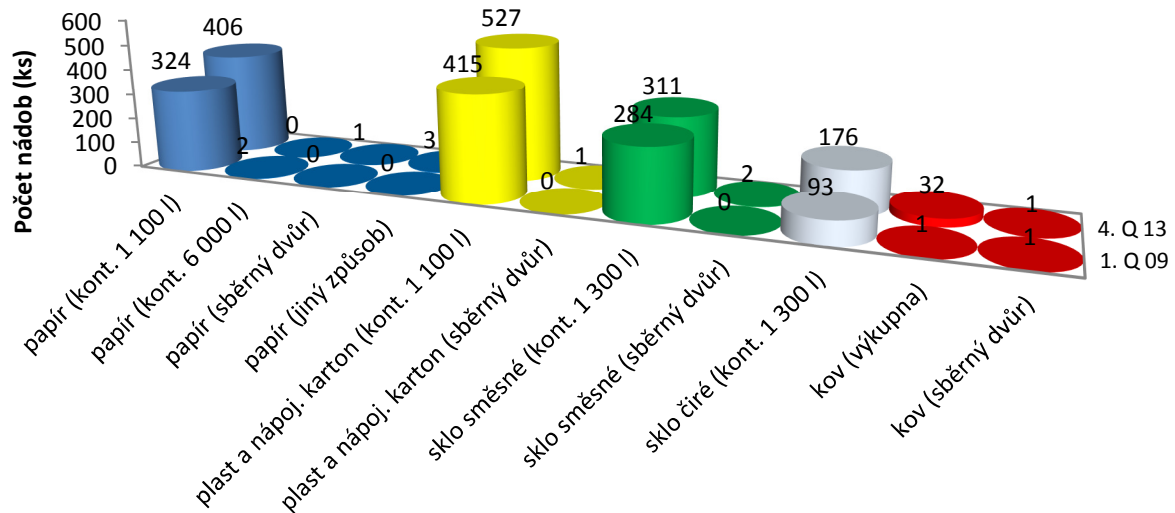
V území obsluhovaném firmou SOMPO a.s. je tak k dispozici v průměru 1 kontejner na plast a karton na zhruba 50 občanů, 1 kontejner na papír na cca 65 obyvatel, 1 kontejner na směsné sklo na 85 občanů a 1 kontejner na čiré sklo na 150 občanů.

V každé z 59 sledovaných obcí je k dispozici min. 1 ks kontejneru na plast ve směsi s nápojovým kartonem a min. 1 ks kontejneru na papír a na směsné sklo (s velikostí obce se počet nádob adekvátně zvyšuje). Kontejnery na čiré sklo mohou občané využívat v 25 obcích.

Graf 5.3 f: Celkový počet nádob na tříděný odpad v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (srovnání 1. čtvrtletí 2009 a 4. čtvrtletí 2013)

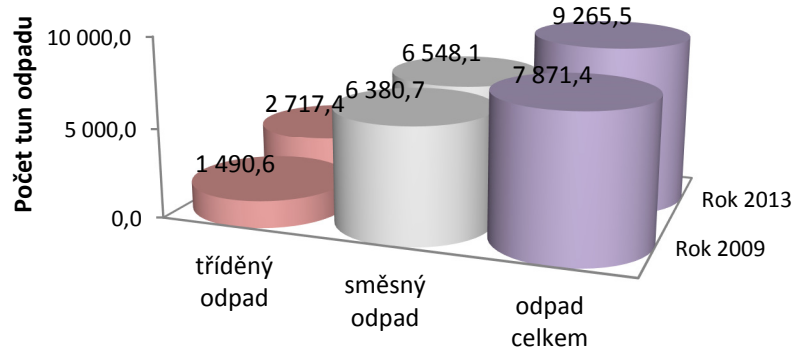
Graf 5.3 g: Počet nádob na sběr jednotlivých složek tříděného odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (srovnání 1. čtvrtletí 2009 a 4. čtvrtletí 2013)

Sběr kovového odpadu je zajišťován ve výkupnách a sběrných dvorech, ve většině obcí se min. 1 x ročně konají hromadné svozy („železné soboty/neděle“).

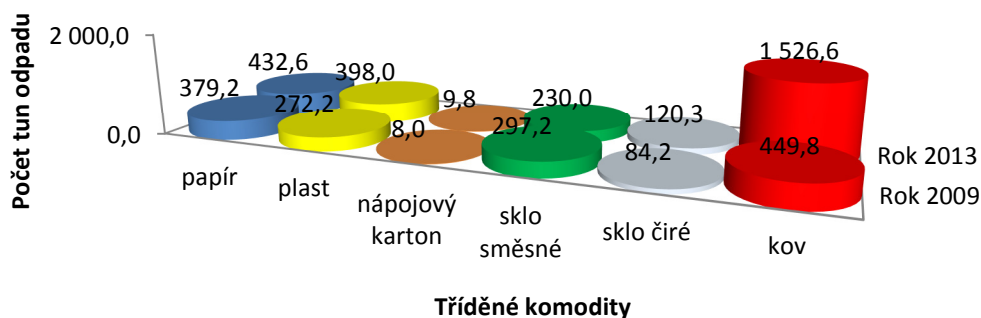
V roce 2009 vyprodukovali obyvatelé sledovaného území (obcí obsluhovaných firmou SOMPO, a.s.) celkem 7 871,4 tun komunálního odpadu, tj. cca 293 kg odpadu/obyvatele (počet obyvatel k 31. 12. 2009 činil 26 890 osob). V roce 2013 vzrostlo ve srovnání s rokem 2009 množství vyprodukovaného odpadu na 9 265,5 t (tj. o 1 394 tun, o cca 17,7 %), současně počet

Graf 5.3 h: Množství tříděného a směsného odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (srovnání let 2009 a 2013)

obyvatel klesl na 26 325 (údaj k 31. 12. 2013), tj. o 565 osob. Na jednoho obyvatele tak připadá cca 352 kg odpadu za rok (tj. o 20 % více než v r. 2009). Republikový průměr množství komunálního odpadu na obyvatele činil dle údajů agentury Cenia (www1.cenia.cz) v roce 2012 cca 493,7 kg, v celkovém meziročním srovnání došlo na republikové úrovni k poklesu celkové produkce komunálních odpadů.

Graf 5.3 i: Množství jednotlivých složek odpadu vytríděného v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (srovnání let 2009 a 2013)

Tabl. 5.3 c: Množství jednotlivých složek odpadu vyprodukovaného v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (srovnání let 2009 a 2013)

Komodita	Počet tun odpadu celkem									
	1. Q 2009	2. Q 2009	3. Q 2009	4. Q 2009	Celkem rok 2009	1. Q 2013	2. Q 2013	3. Q 2013	4. Q 2013	Celkem rok 2013
Papír	75,59	93,57	114,44	95,64	379,23	76,52	121,88	124,79	109,45	432,65
Plast ve směsi s nápojovým kartonem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- z toho plast	63,68	65,07	84,01	59,44	272,19	65,98	118,48	134,12	79,40	397,97
- z toho karton	0,28	2,41	3,11	2,20	8,00	2,24	2,82	2,86	1,88	9,81
Sklo smíšené	59,42	99,77	82,40	55,61	297,21	58,55	60,06	60,04	51,30	229,95
Sklo čiré	20,32	21,09	16,03	26,77	84,20	20,47	34,86	37,34	27,66	120,34
Kov	24,11	139,11	163,00	123,59	449,81	263,25	498,20	410,44	354,76	1 526,64
Celkem tříděný odpad	243,39	421,01	463,00	363,24	1 490,64	487,01	836,30	769,59	624,46	2 717,36
Celkem smíšený odpad	1 641,34	1 619,59	1 613,09	1 506,73	6 380,75	1 603,11	1 688,03	1 636,24	1 620,74	6 548,12
ODPAD CELKEM (t)	1 884,74	2 040,60	2 076,08	1 869,97	7 871,39	2 090,12	2 524,33	2 405,83	2 245,20	9 265,48

Z celkového množství vyprodukovaného komunálního odpadu za rok 2009 (7 871,4 t) činil separovaný odpad (papír, sklo, plast ve směsi s nápojovým kartonem, kov) cca 19 % (1 490,6 t). V roce 2013 činila celková produkce komunálního odpadu 9 265,5 t, tj. o 17,7 % více než v r. 2009, přitom množství smíšeného odpadu vzrostlo o 2,6 % (o 167,4 t) a separovaného odpadu o 82,3 % (nárůst o 1 226,7 t). V celkovém množství komunálního odpadu v roce 2013 tedy došlo ve srovnání s rokem 2009 k nárůstu podílu separovaného odpadu na cca 29 % (2 717,4 t). Největší nárůst zaznamenal sběr kovu (nárůst o 239,4 %), dále plastů (nárůst o 46,2 %), čirého skla (o 42,9 %), nápojového kartonu (o 22,6 %), množství vytríděného papíru vzrostlo o 14,1 %, naopak o 22,6 % pokleslo množství vytríděného smíšeného skla. Množství separovaného odpadu na 1 obyvatele činilo v r. 2009 cca 55 kg, v roce 2013 cca 103 kg. Dle údajů společnosti EKO-KOM, a.s. (www.ekokom.cz) vytrídil každý Čech v roce 2012 průměrně 39,1 kg odpadů (papír, plasty, sklo a nápojové kartony).

Vyhodnotíme-li tedy data o separovaném odpadu ve sledovaném území s vynecháním kovů, dostaneme se na následující údaje: r. 2009 – cca 39 kg/ osobu, r. 2013 – cca 45 kg/osobu.

Výše uvedené údaje nezahrnují data o biologicky rozložitelných komunálních odpadech (BRKO), která nejsou v potřebném členění k dispozici.

Zdroj dat:

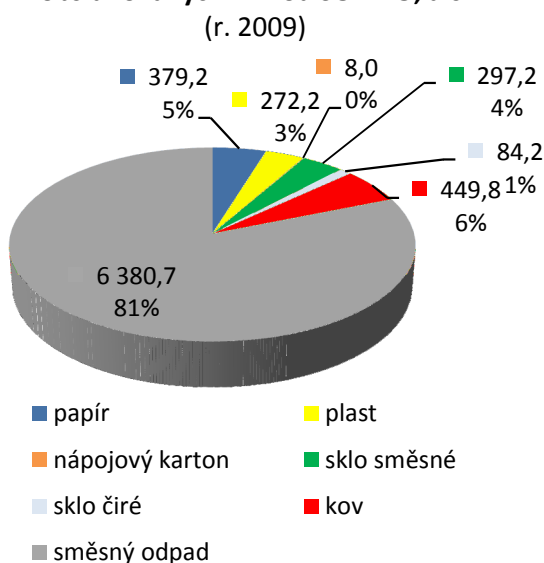
SOMPO, a.s., běžné výkazy o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vyříděných a odstraněných v obcích za jednotlivá čtvrtletí roku 2009 a 2013

Ekologická osvěta, podpůrné akce v oblasti nakládání s odpady

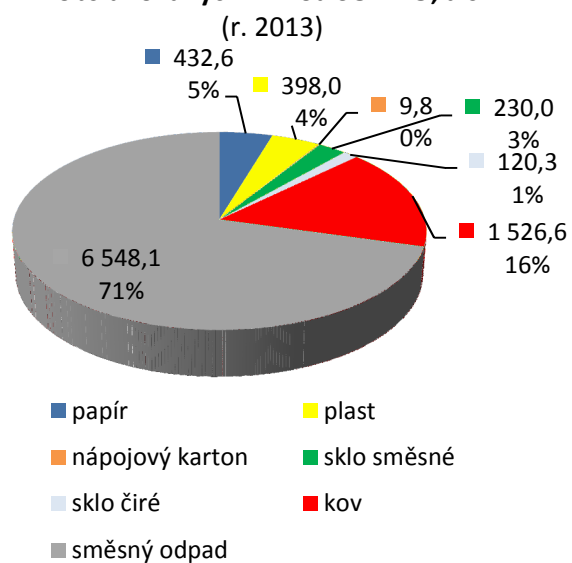
Nedílnou součástí systému nakládání s odpady by měla být systematická osvěta občanů všech věkových kategorií. Základní informace o tom, co a jak třídit, jsou k dispozici přímo na sběrných nádobách, obce informují prostřednictvím svých zpravodajů, letáček, na internetových stránkách apod. Podrobné informace jsou zveřejňovány také na stránkách a dalších materiálech firem zapojených do systému nakládání s odpady (SOMPO, a.s., EKO-KOM, a.s., ASEKOL, s.r.o., Elektrowin, a.s. apod.).

Kraj Vysočina vyhlašuje v této souvislosti dotační program Fondu Vysočiny nazvaný „Jdeme příkladem, předcházíme odpadům“. V rámci MAS se do něj v letech 2009 – 2011 zapojilo Město

Graf 5.3 j: Podíl jednotlivých složek komunálního odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (r. 2009)

Graf 5.3 k: Podíl jednotlivých složek komunálního odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s. (r. 2013)

Pacov, Městys Nová Cerekev, ZŠ a MŠ Božejov a ZŠ a MŠ Hořepník, jejichž projekty byly podpořeny dotací v celkovém součtu cca 130 000 Kč.

Na celorepublikové či krajské úrovni probíhají různé akce, do nichž se zapojují také obce, školy či veřejnost regionu MAS. K těm nejvýznamnějším patří následující.

Recyklohraní

Projekt Recyklohraní, aneb Uklidme si svět, je školní recyklační program zaměřený na podporu environmentální výchovy na základních a středních školách v ČR, který pod záštitou MŠMT ČR

organizují a spolufinancují společnosti ASEKOL s.r.o., ECOBAT s.r.o., EKOLAMP s.r.o. a ELEKTROWIN a.s., specializující se na zpětný odběr a recyklaci elektrozařízení, osvětlovacích zařízení a baterií. Do přihlášených škol jsou zdarma umístěny sběrné nádoby na použité baterie a vysloužilé drobné elektrozařízení a po jejich naplnění je zajištěn následný odvoz. S projektem jsou spojeny tematické hry, praktické činnosti, kvízy a další aktivity pro děti. Za plnění úkolů a sběr získávají zapojené školy body, které mohou vyměnit za různé odměny. Pro pedagogy program nabízí speciální tematické sady výukových pomůcek, které každá zapojená škola obdrží zdarma. Na území MAS Via rustica je do tohoto programu zapojeno jedno rodinné centrum a celkem 12 škol (1 gymnázium, 11 základních škol). V regionu MAS působí celkem 17 základních škol, Recyklohraní se tedy účastní 70 % z nich. Ze 7 středních škol je zapojena pouze 1 (tj. 14 %). V celém Kraji Vysočina je do programu zapojeno 196 organizací (vč. výše uvedených 13). *Zdroj dat: www.recyklohrani.cz, květen 2014.*

Doplňující data v tabulce na CD.

Čistá Vysočina

Krajský úřad Kraje Vysočina v rámci projektu Zdravý Kraj Vysočina každoročně vyhlašuje jarní úklid veřejných prostranství a přírody (zejm. okolí silnic) na Vysočině (v roce 2014 proběhl již 6. ročník). Do akce Čistá Vysočina se mohou zapojit obce, neziskové organizace, školy, firmy i jednotlivci. Přihlášení účastníci zdarma obdrží pytle na odpady a reflexní ochranné pomůcky. Svoz odpadků u silnic I., II. a III. třídy mimo obce zajišťuje Krajská správa a údržba silnic Vysočiny, svoz odpadu z ostatních ploch je nutné domluvit s obecními úřady, příp. vlastníky dotčených pozemků.

Na území MAS Via rustica se do akce v roce 2014 zapojilo 7 základních škol, 2 střední školy, 2 neziskové organizace pracující s dětmi a mládeží, 2 jednotlivci, 2 obce a 1 město. Účastníci akce uklidili několik desítek lokalit. *Zdroj dat: Kraj Vysočina (www.kr-vysocina.cz; http://geoportal.kr-vysocina.cz/web/Map/Map1/CistaVysocina), duben 2014.*

Doplňující data v tabulce na CD.

My třídíme nejlépe

S cílem udržet zájem veřejnosti a obcí v Kraji Vysočina o správné nakládání s odpady a zvýšit počet obyvatel, kteří odpady pravidelně třídí, vyhlašuje Kraj Vysočina ve spolupráci se společnostmi EKO-KOM, a.s., ASEKOL, s.r.o., Elektrowin, a.s. a Agenturou Dobrý den, s.r.o. soutěž „My třídíme nejlépe“. Do soutěže, která probíhá každoročně již od roku 2009, jsou automaticky přihlášeny všechny obce kraje zapojené do systému EKO-KOM. Hlavní a vedlejší soutěž EKO-KOM je doplněna o soutěže Asekol a Elektrowin, v nichž mohou soutěžit obce zapojené do zpětného odběru elektrozařízení zajišťovaného těmito firmami. Obce jsou dle počtu obyvatel rozděleny do několika kategorií. Pro vyhodnocení soutěže jsou využívána data získaná ze čtvrtletního písemného výkazu o vytříděném, využitém a odstraněném množství a druhích komunálního odpadu zasílaného jednotlivými obcemi společnosti EKO-KOM, a.s., Praha a data z databáze společností Asekol, s.r.o. a Elektrowin, a.s.

Do systému EKO-KOM, a tedy do soutěže „My třídíme nejlépe“, jsou zapojeny všechny obce z území MAS, s výjimkou obce Bohdalín. Některé obce našeho regionu (zejm. Pacov a Obrataň) se opakovaně umísťují na předních místech.

Zdroj dat:

Agentura Dobrý den s.r.o. (http://www.dobryden.cz/novinky/my-tridime-nejlepe)

Doplňující data v tabulce na CD.

Základní strategické dokumenty k problematice:

- Plán odpadového hospodářství kraje Vysočina – POH KV (www.kr-vysocina.cz/plan-odpadoveho-hospodarstvi/ds-301490/p1=50827)
- Studie Integrovaný systém nakládání s odpady v Kraji Vysočina – ISNOV (www.kr-vysocina.cz/integrovaný-system-nakladani-s-odpady-v-kraji-vysocina-isnov/d-4040817/p1=50827)
- Územně plánovací dokumentace jednotlivých obcí:
  - ORP Pacov (www.mestopacov.cz/mestsky-urad/odbor-vystavby/uzemni-planovani)
  - ORP Pelhřimov (www.mupe.cz)
  - ORP Jihlava (www.jihlava.cz/up-obci/d-489251/p1=75646)

5.3.1.3. Dopravní infrastruktura

Silnice

Hlavní silniční síť území MAS je tvořena dvěma silnicemi I. třídy v celkové délce cca 35 km, 15 silnicemi II. třídy v celkové délce cca 185 km a 108 silnicemi III. třídy v celkové délce cca 330 km, územím MAS tedy prochází celkem cca 550 km silnic I., II. a III. třídy.

Nejvýznamnějšími komunikacemi jsou silnice I. třídy č. 19 ve směru Tábor – Pelhřimov protínající region ze západu na východ, která se v Pelhřimově napojuje na silnici č. 602 vedoucí do krajského města Jihlavy, a silnice I. třídy č. 34 ve směru České Budějovice – Jindřichův Hradec – Pelhřimov – Humpolec – Havlíčkův Brod – Svitavy, která představuje hlavní spojnicí regionu s dálnicí D1. Celý úsek silnice č. 34 vedoucí územím MAS je současně součástí Evropské sítě mezinárodních silnic (pod č. E551). Silnice č. 19 a 34 jsou ve vlastnictví státu a jsou spravovány Ředitelstvím silnic a dálnic ČR.

Přímo v území MAS prochází silnice I. třídy 7 obcemi a 4 místními částmi: Obrataň, Kámen, Zlátenka, Leskovice (silnice č. 19) a Vodná, Kamenice nad Lipou, Johanka, Pravíkov, Nová Ves, Božejov, Ústrašín (silnice č. 34). V těchto sídlech představuje průchod frekventovaných silnic značnou dopravní zátěž, ať již z hlediska bezpečnosti či znečišťování ovzduší.

U silnice č. 19 je v posledních letech připravována postupná kompletní rekonstrukce zahrnující mj. silniční obchvaty obcí Obrataň a Kámen.

Vlastníkem silnic II. a III. třídy je Kraj Vysočina, který pro účely zajištění správy, údržby a oprav těchto silnic zřídil Krajskou správu a údržbu silnic Vysočiny, příspěvkovou organizaci.

Na území MAS jsou součástí páteřní silniční sítě Kraje Vysočina úseky silnic I. třídy č. 19 a 34 (viz též výše) a silnic II. třídy č. 112 (Benešov – Vlašim – Čechtice – **Košetice** – Červená Řečice – Pelhřimov – **Horní Cerekev** – Telč – Nová Říše – Želetava), č. 128 a č. 150 (**Čáslavsko** – **Lukavec** – **Pacov** – **Věžná** – **Černovice** – Deštná – Jindřichův Hradec – Nová Bystřice – Rakousko), č. 132 (Jarošov nad Nežárkou – **Žirovnice** – **Počátky** – **Horní Cerekev**) a č. 409 (Planá nad Lužnicí – Chýnov – **Černovice** – **Kamenice nad Lipou** – **Žirovnice** – **Počátky** – Studená – Český Rudolec – Slavonice – Vratěšín – Šafov (tučně jsou označena sídla ležící v území MAS).

Vedle výše uvedených leží na silnicích I. a II. třídy zařazených do páteřní sítě další obce/místní části území MAS: Vodná, Johanka, Pravíkov, Nová Ves, Božejov, Ústrašín.

Mapa prioritních komunikací IROP 2014 – 2020 vydaná Krajským úřadem Kraje Vysočina k datu 27. 6. 2014 znázorňuje v rámci území MAS následující komunikace:

Silnice II. třídy splňující kritéria přijatelnosti pro financování z IROP

- Silnice č. II/128 (na území MAS úsek silnice ve směru Čáslavsko – Lukavec – Pacov – křižovatka se silnicí I/19).

- Silnice č. II/129 (na území MAS úsek silnice ve směru Pacov – Samšín – Hořepník – hranice k.ú. Arneštovice)
- Silnice č. II/132 + II/639 + II/112 (na území MAS úsek silnice ve směru hranice k.ú.– Počátky – Horní Cerekev – Hranice k. ú. Horní Cerekev)
- Silnice č. II/135 + II/409 + II/128 (na území MAS úsek silnice ve směru hranice k. ú. Mnich – Mnich – Bohdalín – Kamenice nad Lipou)
- Silnice č. II/150 (na území MAS úsek v rozmezí hranic k. ú. Čáslavsko)

Nadřazená silniční síť mimo TEN-T (ostatní dálnice, rychlostní komunikace a komunikace I. třídy).

- Silnice č. I/19 (v celé délce procházející územím MAS – viz výše)
- Silnice č. I/34 (v celé délce procházející územím MAS – viz výše)

Místní komunikace, tedy veřejně přístupné pozemní komunikace sloužící převážně místní dopravě na území jednotlivých obcí (vč. ulic, náměstí, pěších komunikací, chodníků, parkovišť apod.) vlastní příslušné obce, které zajišťují jejich údržbu.

Železnice

Severní částí regionu prochází ze západu na východ neelektrizovaná železniční trať č. 224 Tábor – Horní Cerekev, se zastávkami v regionu Obrataň, Šimpach, Pacov, Leskovice, Nová Cerekev a Horní Cerekev.

Jižní částí regionu prochází elektrizovaná železniční trať č. 225 z Veselí nad Lužnicí přes Jindřichův Hradec, Horní Cerekev a Jihlavu do Havlíčkova Brodu se zastávkou Počátky-Žirovnice a Jihlávku.

Ze severu k jihu prochází regionem a obě výše jmenované tratě propojuje úzkorozchodná trať č. 228 z Obrataně do Jindřichova Hradce.

Mapa je dohromady se silnicemi

Základní strategické dokumenty k problematice:

Páteřní silniční síť Kraje Vysočina

5.3.2. Územní plánování, rozvojové plochy a objekty pro bydlení

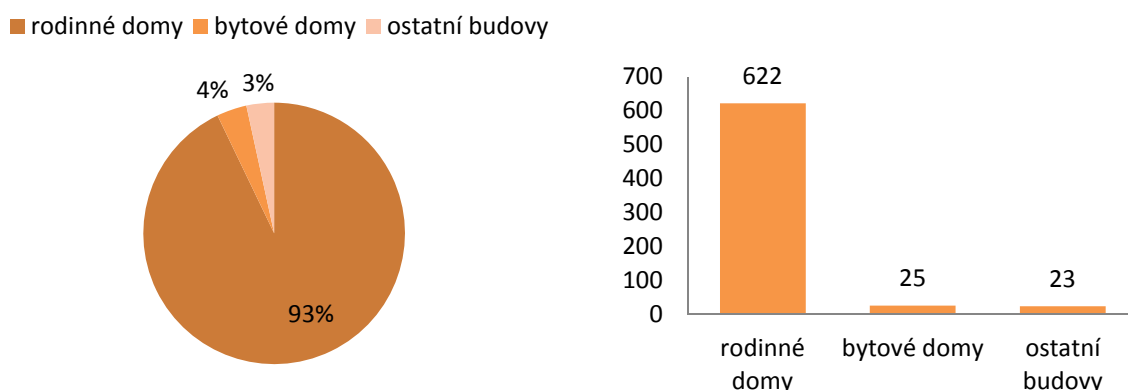
5.3.2.1. Územní plánování

Dle Zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), je cílem územního plánování vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

Nejdůležitějším nástrojem územního plánování z hlediska obce a jejích občanů je územní plán, který stanoví koncepci rozvoje a ochranu hodnot území obce.

V regionu MAS Via rustica má územní plán zpracováno celkem 54 obcí (21 obcí z ORP Pacov, 32 obcí z ORP Pelhřimov, 1 obec z ORP Jihlava), tj. cca 84 % obcí regionu. Některé obce v současné době stávající územní plán aktualizují, některé jej nově zpracovávají. Zhruba 40 % územních plánů (15 z ORP Pacov + 6 z ORP Pelhřimov) bylo zpracováno před termínem 1. 1. 2007, jejich platnost tedy končí 31. 12. 2015.

Graf 5.3 I: Dokončené byty a domy v obcích MAS 2001 - 2011

Zdroj: Český statistický úřad, (<http://vdb.czso.cz>), 2014

5.4. Podmínky pro vzdělávání a sociální začlenění, prevence sociálně-patologických jevů, vzdělávací, sociální a zdravotní služby

5.4.1. Školy a školská zařízení

V regionu MAS působí v oblasti školství 38 právnických osob vykonávajících činnost celkem 106 škol a školských zařízení.

- **21 mateřských škol**, z toho 2 MŠ se speciálními třídami (pro děti s různými druhy vad a pro děti s vadami řeči). Jedna mateřská škola je církevní, zřizovateli ostatních MŠ jsou obce. 11 mateřských škol je samostatnými právnickými osobami, 10 MŠ tvoří právnickou osobu spolu se základní školou.

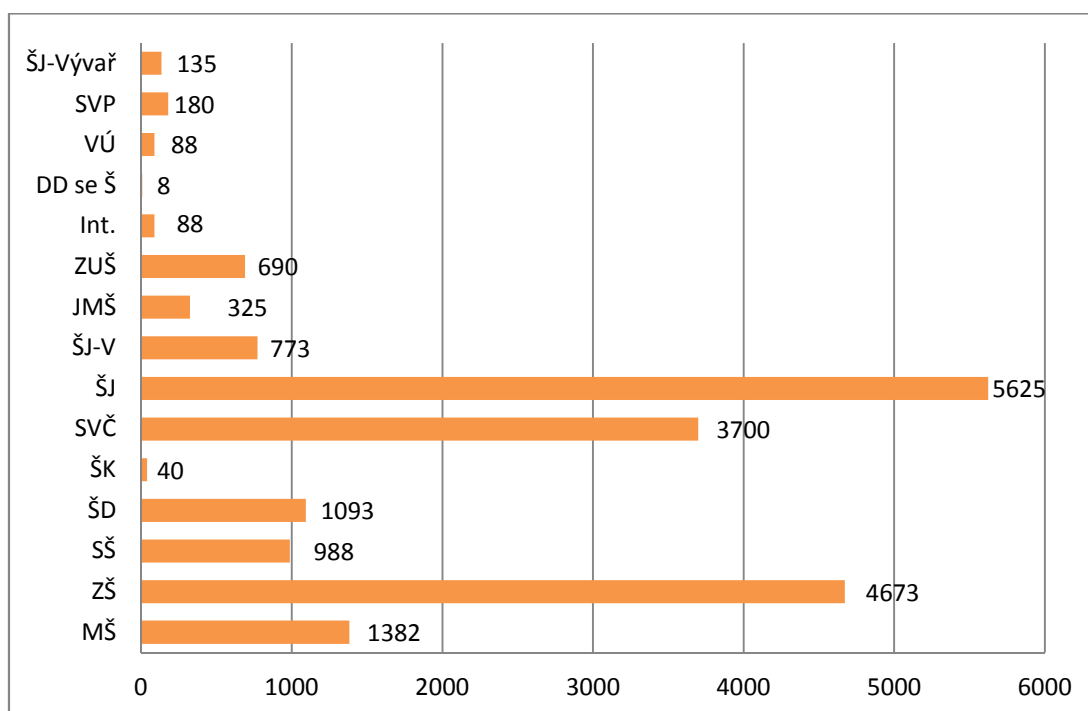
- **16 základních škol**, z toho 2 ZŠ mají praktické a speciální třídy. 1 ZŠ je součástí školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a 1 ZŠ je součástí školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči, 4 ZŠ jsou samostatnými právníckými osobami, 10 ZŠ tvoří právníckou osobu spolu s MŠ.
- **3 základní umělecké školy**, přičemž 2 z nich poskytují vzdělávání ještě na dvou dalších pracovištích.
- **7 škol poskytujících střední vzdělání** – 1 gymnázium, 1 střední průmyslová škola a SOU (původně samostatný školský subjekt – dnes pouze odloučené pracoviště), 1 soukromá střední škola pedagogiky a sociálních služeb, 4 speciální středoškolská zařízení (1 odborné učiliště a praktická škola, 1 praktická škola jako součást školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, 2 SŠ jako součásti školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči).

V rámci výše uvedených zařízení funguje 19 školních jídelen, 4 jídelny MŠ, 12 školních jídelen – výdejen, 14 školních družin, 1 školní klub, 1 středisko volného času, 1 domov mládeže, 1 internát, 1 středisko výchovné péče, 2 výchovné ústavy, 1 dětský domov se školou a 1 zařízení pro další

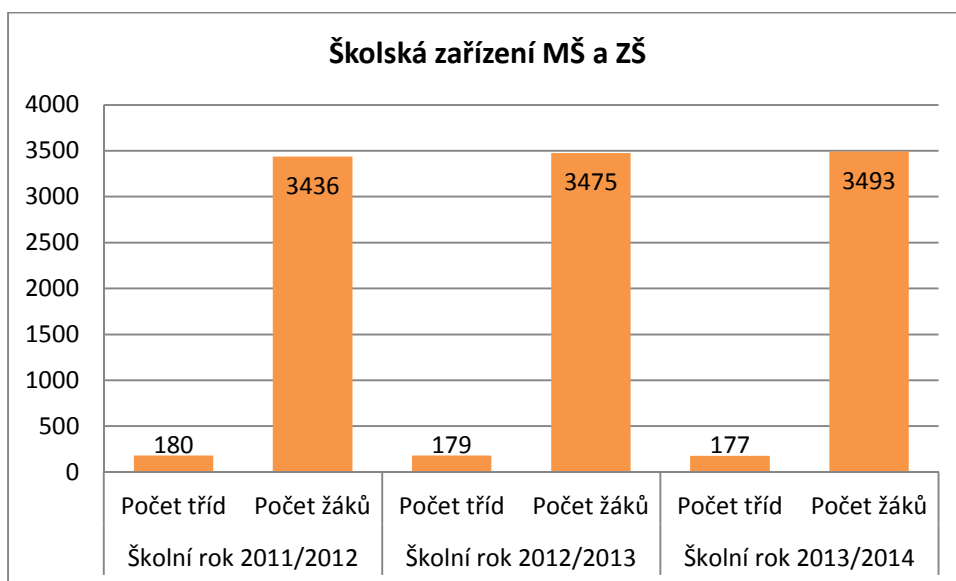
vzdělávání pedagogických pracovníků. Jako samostatné právníké osoby fungují dále jedna školní jídelna a jedno zařízení školního stravování zřizované nemocnicí (školní jídelna – vývařovna).

Na území MAS Via rustica je celkem 16 základních škol a 21 mateřských škol. Celková kapacita obou subjektů je 6 055 žáků. V roce 2013 bylo naplněno o 3 třídy méně než v roce 2011, ale bylo vyučováno o 57 žáků více. Z grafu 5.4 b můžeme vidět, že každým rokem nepatrně přibývá počet žáků, ale ubývá počet tříd. Mateřské a základní školy na vesnicích se potýkají s nedostatkem žáků. Děti dojíždí do škol do jiných měst, kde většinou jejich rodiče pracují.

Graf 5.4 a: Kapacita jednotlivých školských zařízení na území MAS Via rustica

Graf 5.4 b: Počet tříd a žáků MŠ a ZŠ od roku 2011 do roku 2013

Zdroj dat: MŠMT, *Rejstřík škol a školských zařízení* (<http://rejskol.msmt.cz>), 2014

5.4.2. Ohrožené a sociálně vyloučené skupiny obyvatel

5.4.1.1. Sociálně vyloučené lokality

Dle Mapy sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR (www.esfcr.cz) zpracované v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí se na území MAS Via rustica nenacházejí žádné sociálně vyloučené romské lokality.

Dle údajů SLDB 2011 romskou národnost uvádějí pouze 2 obyvatelé území MAS (oba muži). Z dalších národnostních skupin (kromě české a moravské) je zde nejvíce zastoupena populace slovenská – celkem 216 občanů (117 mužů, 99 žen) a ukrajinská – 122 občanů (49 mužů, 73 žen). Výrazně menší skupiny pak tvoří obyvatelé národnosti vietnamské – 16 občanů (9 mužů, 7 žen), polské – 15 občanů (4 muži, 11 žen) a německé – 14 občanů (8 mužů, 6 žen). Z celkového počtu obyvatel MAS dle SLDB 2011 (31 591 osob) svou národnost nevedlo 8 476 občanů (26,8 %), tj. cca jedna čtvrtina, takže data jsou pouze orientační.

Ačkoliv sociálně vyloučené lokality nejsou v rámci území MAS definovány ani v souvisejících strategických dokumentech Kraje Vysočina, sídelní jednotka Hrádek u Pacova (ORP Pacov) je jedním z míst, kde Oblastní charita Jihlava od roku 2014 realizuje službu TP SOVY – Terénní programy v sociálně vyloučených lokalitách (součást tříletého projektu Streetwork pro děti a mládež financovaného dánskou nadací The Velux Foundations). Služba TP SOVY vznikla za účelem zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a za účelem poskytování pomoci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí osobám, které žijí v sociálně vyloučeném prostředí, lokalitách, komunitách s cílem prevence prohloubení sociálního vyloučení a s následným sociálním začleněním do společnosti. Další projektem řešené lokality jsou na Jihlavsku a Telčsku (mimo území MAS).

5.4.1.2. Sociálně vyloučené skupiny

V regionu MAS obecně nejsou jako sociálně vyloučené skupiny výrazně pocítovány národnostní menšiny. Např. občané vietnamské národnosti zde velmi aktivně provozují podnikatelskou činnost, jejich děti navštěvují běžné základní školy apod.

Kraj Vysočina zřídil dle zák. č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, funkci koordinátora pro romské záležitosti, který je začleněn pod odbor sociálních věcí, oddělení sociální správy.

Potenciální sociálně vyloučenou skupinou se v posledních letech stávají spíše osamělí senioři žijící v malých obcích a částech obcí.

Základní strategické dokumenty k problematice:

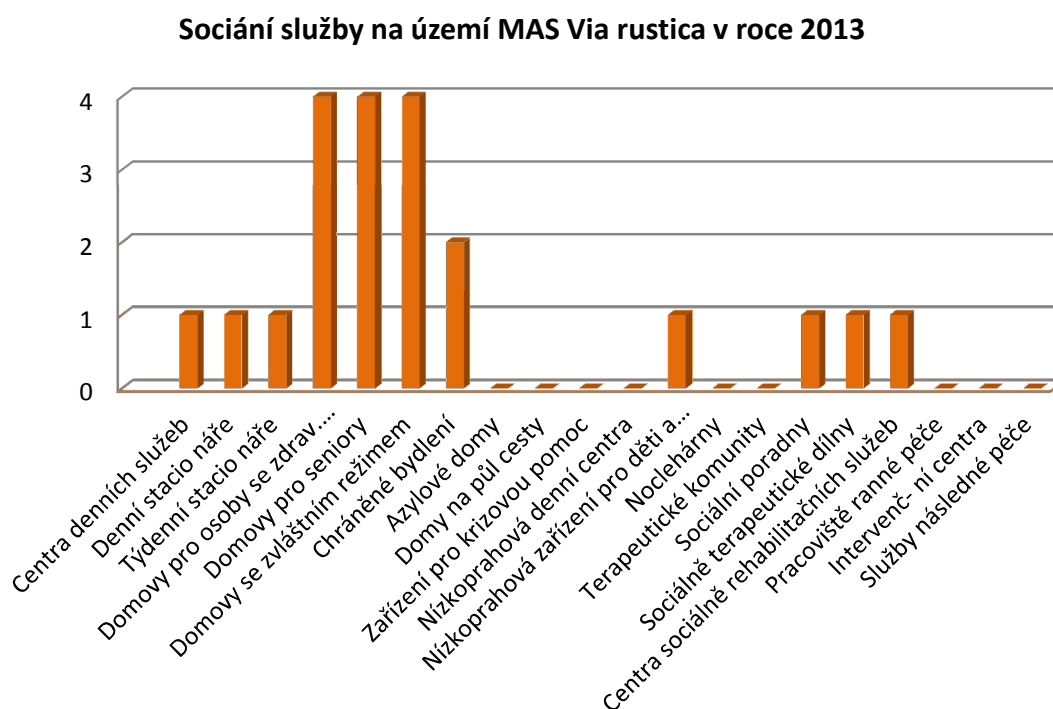
Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na období 2012-17

5.4.3. Sociální a zdravotní služby

Úroveň sociálních služeb obecně svědčí o vyspělosti a prioritách dané společnosti a je více než jiné oblasti závislá na vnějších zdrojích, tj. dotacích a příspěvcích státu, kraje či zřizovatelských subjektů. Ačkoliv zde dochází k pozvolnému zlepšování a rozvoji kvality poskytovaných služeb i související infrastruktury, stále je nedostatek prostředků i odpovídajících lidských zdrojů významným limitujícím faktorem.

Oblastí sociálních služeb se podrobně zabývají v poslední době často zpracovávané komunitní plány sociálních služeb, které jsou ve venkovském prostředí většinou zaměřeny na širší region (např. Pacovsko, Pelhřimovsko).

Graf 5.4 c: Přehled sociálních služeb v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, (<http://vdb.czso.cz>), 2014

5.4.3.1. Sociální služby a služby sociální prevence

Základní sociální služby a zázemí pro seniory poskytují v zájmovém území domovy důchodců a domy s pečovatelskou službou. Jsou většinou zřizovány obcemi, popř. krajem.

Domy s pečovatelskou službou nabízejí klientům samostatné byty, poskytování základních hygienických služeb, praní prádla, donášku teplých jídel, obstarávání nákupů, léků apod. Zajišťují také základní zdravotní dohled. Klienti mají v domech k dispozici také společenskou místnost s příslušným vybavením apod. Volné kapacity v domech s pečovatelskou službou jsou většinou přednostně poskytovány občanům ze zřizovatelské obce.

Domy s pečovatelskou službou dle možností a zájmu zajišťují také roznáškovou službu nákupů a obědů pro seniory bydlící v obci či městě ve vlastním domově.

Domovy důchodců poskytují ve srovnání s domy s pečovatelskou službou svým obyvatelům většinou omezenější nabídku služeb i základního vybavení.

Domácí ošetrovatelskou péčí v regionu, stejně jako na celém území kraje či republiky, zajišťují především sociálně zaměřená občanská sdružení, popř. subjekty zřizované obcemi. Poskytují většinou odborný komplex služeb, který lidem umožní žít běžný život v jejich přirozeném domácím prostředí, podpořit jejich soběstačnost a zapojení se do „normálního“ života místní komunity. Jedná se především o služby v oblasti osobní hygieny, pomoci při vedení domácnosti, zajištění stravování, půjčování kompenzačních pomůcek, ale i pomoc při prosazování práv a zájmů uživatelů těchto služeb.

Některé organizace zřizují také centra denních služeb, denní stacionáře apod., které zároveň umožňují cílovým skupinám vzájemný kontakt, společné trávení volného času a jsou prevencí proti jejich izolaci a vyčlenění ze společnosti.

Sociální služby a domácí ošetrovatelská péče se soustředí nejen na seniory, ale též na těžce nemocné, zdravotně či mentálně handicapované klienty.

Některé organizace zároveň nabízejí své služby (ve formě denních center) např. neorganizované mládeži, příslušníkům národnostních menšin apod., čímž přispívají nejen k osobnostnímu rozvoji cílových skupin, ale zároveň k prevenci kriminality a dalších sociálně patologických jevů v komunitě.

Doplňkovou činností organizací zajišťujících uvedené služby jsou často také aktivity typu sběru šatsva pro potřebné apod.

Tab. 5.4 a: Sociální služby a sociální prevence

Poskytovatelé sociálních služeb a služeb sociální prevence

Sociální služby											Služby sociální prevence		
Osobní asistence	Pečovatelská služba	Odlehčovací služby	Centra denních služeb	Denní stacionáře	Týdenní stacionáře	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Domovy pro seniory	Domovy se zvláštním režimem	Chráněné bydlení	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Sociálně terapeutické dílny	Sociální rehabilitace
1	7	3	1	1	1	4	4	4	2	1	1	1	1

Zdroj: Český statistický úřad, (<http://vdb.czso.cz>), 2014

5.4.3.2. Zdravotní služby

Dle Registru zdravotnických zařízení Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (<http://snzr.uzis.cz>) působí v zájmovém území MAS celkem 130 zdravotnických zařízení (**viz přehled v tabulce**), z toho 46 detašovaných pracovišť. Nejvíce jsou zde zastoupeny ordinace praktických lékařů pro dospělé (25 pracovišť), samostatné ordinace lékařů specialistů (23 pracovišť), samostatné ordinace lékařů stomatologů (18 pracovišť), samostatné ordinace praktických lékařů pro děti a dorost (15 pracovišť) a lékárny (12 pracovišť).

Většina zdravotnických zařízení je situována ve městech nad 2000 obyvatel (celkem 84 pracovišť – tj. 64,6 %). V městech a městsech s 1001 až 2000 obyvateli působí 25 zdravotnických zařízení (19,2 %), v městsech a obcích s 501 až 1000 obyvateli je to pak 18 zařízení (13,8 %). V obcích pod 500 obyvatel fungují pouze 3 zdravotnická zařízení (2,3 %), konkrétně 1 detašované pracoviště praktického lékaře pro dospělé a internisty, 1 detašované pracoviště psychiatrické ambulance a 1 samostatné zařízení nelékaře (těhotenské cvičení a plavání).

Tab. 5.4 b: Zdravotnická zařízení na území MAS dle Registru zdravotnických zařízení ÚZIS

Zdravotnická zařízení	Počet celkem	z toho detašovaná pracoviště
Nemocnice	2	2
Léčebna pro dlouhodobě nemocné (LDN)	1	0
Sdružené ambulantní zařízení - velké	1	0
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	25	8
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	15	8
Samostatná ordinace PL - stomatologa	18	3
Samostatná ordinace PL - gynekologa	5	1
Samostatná ordinace lékaře specialisty	23	10

Samostatné zařízení nelékaře psychologické	1	0
Samostatné zařízení nelékaře logopedické	4	3
Domácí zdravotní péče	3	0
Samostatné zařízení nelékaře - rehabilitační	2	0
Samostatné zařízení nelékaře - jiné	1	0
Samostatná stomatologická laboratoř	8	1
Samostatná odborná laboratoř	3	3
Kojenecký ústav s dětským domovem	1	0
Doprava raněných, nemocných a rodiček	1	0
Zdravotnická záchranná služba	3	3
Lékárna	12	3
Oční optika	1	1
Celkem	130	46

Zdroj dat: ÚZIS - Registr zdravotnických zařízení (<https://snzr.uzis.cz>), 2014

Spádovým zařízením nemocničního typu je pro většinu obyvatel regionu Nemocnice Pelhřimov, p.o., sídlící mimo území MAS, v okresním městě Pelhřimově. Kromě odborných ambulancí 15 specializovaných oddělení, lůžkového oddělení a ostatních odborných pracovišť zde mají obyvatelé MAS možnost využít mj. také lékařskou pohotovostní službu (LPS) pro dospělé, děti a dorost, kterou nemocnice zajišťuje ve spolupráci s privátními lékaři. LPS je poskytována v pondělí až pátek od 17:00 do 20:00, v sobotu, neděli a svátky od 8:00 do 20:00 hod. V případě potřeby akutního ošetření po skončení LPS je možné přivolat zdravotnickou záchrannou službu (linku 155) nebo je možné (v případě neodkladných zdravotních problémů) přijet na ošetření do nemocnice do odborné ambulance s ústavní pohotovostní službou (např. chirurgická ambulance).

Na území MAS Nemocnice Pelhřimov, p.o., provozuje 2 detašovaná pracoviště – plicní ambulanci v Pacově a ordinaci ORL a diabetologie v Počátkách. Dalším zařízením nemocničního typu působícím přímo v území MAS je Nemocnice Počátky, s.r.o., provozující léčebnu dlouhodobě nemocných.

Obyvatelé zejm. okrajových částí regionu využívají také služeb nemocnic v okolních okresech, resp. krajích (nemocnice v Táboře, Jihlavě, Jindřichově Hradci).

Rychlou zdravotnickou pomoc pro případy bezprostředního ohrožení života zajišťuje na území celého kraje Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, jejíž Zdravotnické operační středisko sídlí v Jihlavě. Zde jsou přijímána tísňová volání pomocí 10 digitálních linek 155 a následně koordinována činnost všech výjezdových skupin. V okrese Pelhřimov, kam s výjimkou obce Horní Dubenky náleží celé území MAS, působí 5 výjezdových základen, a to Pelhřimov (přes den 1 výjezdová skupina rychlé lékařské pomoci a 1 výjezdová skupina „randez vous“, v noci 1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci a 1 výjezdová skupina „randez vous“), Pacov (1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci), Počátky (1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci), Kamenice nad Lipou (1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci) a Humpolec (1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci). Obec Horní Dubenky spadá do okresu Jihlava, kde pracují dvě výjezdové základny – Jihlava (přes den 3 výjezdové skupiny rychlé zdravotnické pomoci, 1 výjezdová skupina „randez vous“ a 1 vzletová skupina zdravotnické záchranné služby, v noci 2 výjezdové skupiny rychlé zdravotnické pomoci a 2 výjezdové skupiny „randez vous“) a výjezdová základna Telč (přes den 1 výjezdová skupina rychlé lékařské pomoci, v noci 1 výjezdová skupina rychlé zdravotnické pomoci). Bližší informace o

Zdravotnické záchranné službě Kraje Vysočina je možné získat na internetových stránkách www.zzsvysocina.cz.

5.5. Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

5.5.1. Kulturní dědictví

5.5.1.1. Kulturní památky, památkově chráněná území

Na území MAS nalezneme celkem 267 nemovitých kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (viz přehled dále), z toho 171 na území ORP Pelhřimov, 92 na území ORP Pacov a 4 v ORP Jihlava. V celkem 15 obcích z celého regionu MAS (tj. v necelé čtvrtině obcí) se žádná evidovaná nemovitá kulturní památka nenachází.

V roce 1990 byly ve třech městech regionu – Kamenici nad Lipou, Pacově a Počátkách vyhlášeny 3 městské památkové zóny, Vesnická památková zóna Zhoř pak v r. 2004. V těchto památkově chráněných územích je evidováno celkem 64 nemovitých kulturních památek: Městská památková zóna v Kamenici nad Lipou čítá 11 z nich, Městská památková zóna v Pacově 30, Městská památková zóna v Počátkách 20 evidovaných kulturních památek a 3 památky spadají do Vesnické památkové zóny Zhoř.

V regionu MAS se nenachází žádná národní kulturní památka ani památka UNESCO.

Tab. 5.5 a: Přehled jednotlivých typů nemovitých kulturních památek v regionu evidovaných NPÚ

Památka	Počet	Památka	Počet	Památka	Počet
Boží muka	35	Městské opevnění	1	Restaurace/ hotel/ hostinec	3
Bývalá škola/ škola	2	Městský/ měšťanský dům	24	Sbor evangelický/ toleranční kostel	2
Děkanství	1	Milník	2	Socha/ sousoší/ sloup se sochou	16
Fara	13	Mlýn	1	Stodola	1
Hrad	1	Most silniční	3	Synagoga	1
Hrad – torzo opevnění	1	Most železniční	2	Sýpka	3
Hrobka	1	Myslivna	1	Tvrz/ tvrziště	2
Kámen/ pamětní kámen	11	Pivovar	2	Tvrz – archeolog. stopy	1
Kaple	18	Pamětní deska	3	Venkovská usedlost	9
Kaplička	12	Pomník/ památník	8	Venkovský dům	3
Kašna	6	Pošta	1	Vojenský hřbitov	1
Kostel	39	Provaznictví	1	Zámek	15
Kříž	1	Předměstský dům	9	Zemědělský dvůr	1
Křížová cesta	1	Radnice	1	Židovský hřbitov	8

Zdroj dat: Národní památkový ústav (www.npu.cz), květen 2014

K nejvýznamnějším nemovitým kulturním památkám z hlediska cestovního ruchu patří hrad Kámen a zámky v Kamenici nad Lipou a Žirovnici.

Hrad Kámen, původně gotický, barokně přestavěný hrad ze 13. století, nabízí expozici zámeckého života druhé poloviny 19. a počátku 20. století a expozici historických jednostopých vozidel jako

připomínku počátků motocyklového sportu na Pacovsku. Návštěvní doba hradu je omezena na období od května do října, přes zimu je uzavřen. Hrad Kámen je od roku 2011 pobočkou Muzea Vysočiny Pelhřimov, p.o., zřizovaného Krajem Vysočina.

V pozdně klasicistním zámku se zbytky původního hradu v Kamenici nad Lipou sídlí jednak sbírky a expozice Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, které je od konce roku 1998 správcem zámku, jednak expozice Městského muzea v Kamenici nad Lipou (Muzeum pro všechny smysly), k zámku přiléhá zámecký park s památnou lípou. Zámek je pro návštěvníky otevřen během celého roku.

Zámecký areál v Žirovnici návštěvníkům nabízí hned tři historické objekty – zámek, původně hrad ze 13. století (expozice Nástěnné gotické malby z 15. století a Květiny na šlechtickém sídle z 19. století), špýchar (expozice Venkovské tradice a řemesla) a pivovar (expozice Knoflíkářství a perleť, Historické šicí stroje a Ukázka pivovarnictví). Vlastníkem a provozovatelem zámeckých objektů, které mohou zájemci navštívit od dubna do října, je Město Žirovnice.

Všechny výše uvedené památky nabízejí svým návštěvníkům nejružnější pravidelné či příležitostné doprovodné akce, z těch nejvýznamnějších je to např. festival Hračkobraní na zámku v Kamenici nad Lipou, Slavnosti žirovnického jednorožce v areálu zámku Žirovnice apod.

Z dalších celkem 13 zámků, které jsou v regionu evidovány, je široké veřejnosti zpřístupněn pouze zámek v Pacově, kde je (kromě kanceláří Městského úřadu Pacov a kluboven místních spolků) umístěno Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, Městská knihovna Pacov, informační centrum a společenský sál. Pacovský zámek je ve vlastnictví Města Pacov.

Tři zámky (v Proseči u Pošné, Proseči-Obořiště a Onšově) jsou využívány jako domovy důchodců, jejich vlastníkem je Kraj Vysočina. Kraj vlastní také zámky v Těchobuzi a Černovicích, které slouží jako ústavy sociální péče (Domov Jeřabina, p.o., Těchobuz a Diagnostický ústav sociální péče Černovice). Domov Jeřabina, p.o., prochází v současné době transformací a objekt zámku v Těchobuzi pravděpodobně bude v roce 2015 ze sítě staveb pro poskytování sociálních služeb uvolněn. Jeho další využití pak bude záležet na vlastníkově.

Zbývajících 7 zámků je v soukromém vlastnictví firem nebo jednotlivců a slouží jako objekty k podnikání, trvalému či rekreačnímu bydlení. Jedná se o zámek v Novém Dvoře, Lukavci, Vyklantících, Horní Cerekvi, Březině u Hořepníka a dva zámky v Košetících. Tyto objekty jsou vzhledem k finančním možnostem svých majitelů povětšinou ve špatném technickém stavu.

Řadu movitých památek a zajímavostí (sochy, kříže, obrazy, varhany, bohoslužebné předměty ...) ukrývají kostely, kaple a kapličky, které jsou veřejnosti zpřístupněny během pravidelných nebo příležitostných bohoslužeb, příp. po domluvě s majitelem či správcem. Jako nemovitá kulturní památka je evidováno celkem 71 těchto objektů (18 kaplí, 12 kapliček, 39 katolických a 2 evangelické kostely). Mnoho dalších, neregistrovaných prvků kulturního dědictví, jako jsou některé návesní kapličky, boží muka, sochy, kříže, památníky obětem světových válek apod., nemá tak vysokou historickou hodnotu, v daném místě však představuje významný kulturně-společenský prvek, připomínku dějin a svébytnosti lokality.

V regionu nacházíme také stopy židovské historie – je zde 8 více či méně udržovaných židovských hřbitovů (v Černovicích, Horní Cerekvi, Hořepníku, Kamenici nad Lipou, Košetících, Lukavci, Nové Cerekvi a Pacově), zajímavě řešený památník obětem holocaustu v Černovicích, vč. malé expozice dějin místní židovské obce, nejvýznamnější památkou je však synagoga v Nové Cerkvi postavená v asyrskobabylonském slohu roku 1855. Jedná se o jedinou stavbu svého druhu ve střední Evropě. Po dlouhodobém chátrání je tato unikátní stavba v posledních letech postupně opravována a nabývá své

původní krásy. Na území MAS je možné vysledovat ještě 4 synagogy, resp. jejich pozůstatky. Synagoga v Kamenici nad Lipou byla postavena v letech 1937 – 1938 jako poslední synagoga v Čechách před 2. světovou válkou. Dnes slouží k bohoslužebným účelům Českobratrské církve evangelické. Bývalé synagogy v Košetících, Černovicích a Pacově byly adaptovány pro obytné či technické účely.

Významnými pečovateli o historické a kulturní bohatství regionu jsou spíše malá, ale zajímavá a svou rolí nezastupitelná muzea a expozice (viz přehled dále). Zde nalezneme celou řadu předmětů a informací spojených s místní historií, významnými rodáky a osobnostmi, které jsou s regionem úzce spjaty.

Galerie Bernarda Bolzana Těchobuz

Stálá expozice „Bernard Bolzano a Těchobuz“, krátkodobé výstavy výtvarného umění, konference a semináře s „bolzanovskou“ tematikou

Městské muzeum v Počátkách (nejstarší v regionu – založeno v r. 1892)

Tab. 5.5 b: Hrad a zámky v regionu přístupné veřejnosti

Hrad/zámek	Adresa	Otevírací doba	Web
Hrad Kámen	Kámen 1, 394 13 Kámen	V., VI., IX. út-ne 10 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ VII. a VIII. út-ne 10 ⁰⁰ -18 ⁰⁰ IV. a X. so, ne, svátky 10 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	www.hradkamen.cz
Zámek Kamenice nad Lipou	Náměstí Čs. armády 1, 394 70 Kamenice nad Lipou	V. – IX. út-ne 10 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ IV. a X. so-ne 10 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ út-pá 10 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ XI. – III. út-pá 10 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	www.muzeumvsemismysly.cz
Zámecký areál Žirovnice	Branka 1, 394 68 Žirovnice	IV. – VI., IX. a X. út-ne 9 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ VII. a VIII. po-ne 9 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	www.zirovnice.cz
Zámek Pacov	Náměstí Svobody 1, 395 01 Pacov	VI. – IX. út-pá 8 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ so 10 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ ne 13 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ IV., V. a X. út-pá 8 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ so, ne 13 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ XI. – III. út-pá 8 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	http://zamekpacov.cz/cs

Tab. 5.5 c: Muzea a expozice v regionu

Název, kontakt	Expozice	Otevírací doba
Městské muzeum v Kamenici nad Lipou		
Náměstí Čs. armády 1 394 70 Kamenice nad Lipou www.muzeumvsemismysly.cz		
Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově		
Hronova 273 395 01 Pacov http://muzeum.mestopacov.cz		
Městské muzeum Počátky		
Palackého nám. 27 394 64 Počátky www.pocatky.cz	Stálá expozice – vnitřní architektura měšťanského domu z 16. století, nejstarší historie Počátecka, bohaté sbírky národopisné, řemeslná výroba i společenský život 19. století.	IV. – IX. po-ne 8 ⁰⁰ -11 ¹⁵ , 11 ⁴⁵ -15 ³⁰ X. – III. po-pá 9 ⁰⁰ -11 ¹⁵ , 11 ⁴⁵ -15 ³⁰
Březinova 224 394 64 Počátky	Rodný dům Otokara Březiny – stálá expozice věnovaná dílu a odkazu básníka Otokara Březiny.	IV. – IX. po-ne 8 ⁰⁰ -11 ¹⁵ , 11 ⁴⁵ -15 ³⁰ X. – III. po-pá 9 ⁰⁰ -11 ¹⁵ , 11 ⁴⁵ -15 ³⁰
Palackého nám.	Věž u kostela sv. Jana Křtitele	IV. – IX. po-ne 8 ⁰⁰ -11 ⁴⁵ , 12 ¹⁵ -15 ³⁰ X. – III. (dle počasí) po-pá 9 ⁰⁰ -11 ⁴⁵ , 12 ¹⁵ -15 ³⁰
Muzeum Horní Cerekev		
		V. – IX. po, pá 9 ⁰⁰ -12 ³⁰ , 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ út, st, čt 11 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ so, ne, svátky 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ X. – IV. po, pá 8 ³⁰ -12 ³⁰ , 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ út, st, čt 8 ³⁰ -13 ⁰⁰ so 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰
Galerie Bernarda Bolzana		
Těchobuz 87 395 01 Pacov (bývalá zámecká sýpka) www.techobuz.cz	Stálá expozice „Bernard Bolzano a Těchobuz“, krátkodobé výstavy výtvarného umění, konference a semináře s „bolzanovskou“ tematikou.	V. – IX. po, pá 9 ⁰⁰ -12 ³⁰ , 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ út, st, čt 11 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ so, ne, svátky 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ X. – IV. po, pá 8 ³⁰ -12 ³⁰ , 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰ út, st, čt 8 ³⁰ -13 ⁰⁰ so 13 ⁰⁰ -17 ⁰⁰
Chadimův mlýn		
Horní Dubenky 33 588 52 Horní Dubenky www.chadimmlyn.cz	Původní mlýnice, historické mlynářské stroje, mlecí kameny, kašna s turbínou, náhon. Informace o mletí obilí, mlynářství a historii Chadimova mlýna.	V. – IX. út-so 10 ⁰⁰ -16 ⁰⁰

	Tematické výstavy a přednášky v rámci Festivalu řemesel a vyznání.	
Metánovské muzeum Jakuba Hrona Metánovského a Františka Severy		
Metánov 394 63 Častrov www.castrov.cz	Expozice zachycující život a dílo profesora Jakuba Hrona, vynálezce „nekotitelného buňátu“, „ruťátů“, „pítevního dmuchadla“ aj. Expozice díla malíře Františka Severy.	Po dohodě na tel. 565 437 127, 724 181 478
Zemědělské muzeum – Pachtův špejchar Stanovice		
Stanovice, u čp. 10 393 01 Pelhřimov www.stanovice.cz	Expozice života a práce na české vesnici začátkem minulého století.	Po dohodě na tel. 602 458 540, 777 755 213
Kolářské muzeum - Johanka		
Centrum pro zahradu, les a volný čas Johanka 394 70 Kamenice nad Lipou www.johanka.cz	Expozice vývoje kolářského řemesla.	

Zdroj dat: Národní památkový ústav (www.npu.cz, www.cuzk.cz), 2014

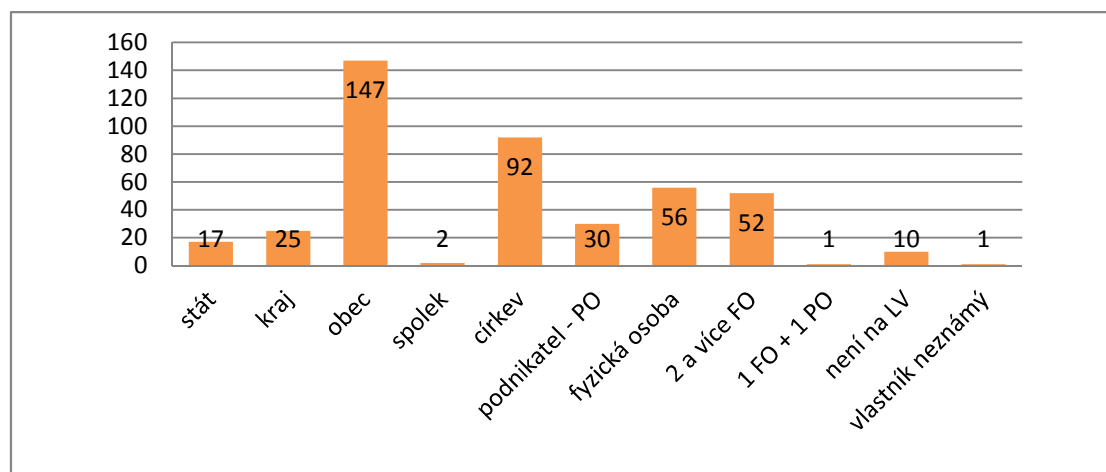
5.5.1.2 Vlastnictví památek

Podstatným nástrojem pro zachování kulturních památek je jejich obnova. Podle zákona o státní památkové péči se obnovou rozumí každá údržba, oprava, rekonstrukce, restaurování nebo jiná úprava kulturní památky nebo jejího prostředí.

Obce, kraje a stát poskytují vlastníkům kulturních památek finanční příspěvky na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky. Příspěvek na obnovu kulturní památky může poskytnout Ministerstvo kultury ze státního rozpočtu, je-li na zachování kulturní památky mimořádný společenský zájem.

Na území MAS vlastní nejvíce památek obce, církve a fyzické osoby. Vlastníci se snaží o chátrající památky pečovat, i když v některých případech je obnova nepředstavitelná. Majitelé mají úsilí využívat památky pro kulturní a umělecké aktivity, pro cestovní ruch nebo využít památky jako ubytovací zařízení. Ale v některých případech je nejasné, jaké bude využití objektů.

Graf 5.5 a: Přehled vlastníků památek

Zdroj dat: Národní památkový ústav (www.npu.cz, www.cuzk.cz), 2014

5.5.1.3. Památkově chráněná území

Na území MAS Via rustica je celkově 46 památkových zón. V památkových zónách je postaveno přibližně 15 památek různého typu. Nejvíce evidovaných městských kulturních památek (11) se nachází na území Kamenice nad Lipou ORP Pelhřimov. Na ORP Pacov se objevují 3 evidované městské památky. Jedna evidovaná vesnická kulturní památka je na území ORP Pacov a to v obci Zhoř, kde se jedná o vesnickou usedlost, chráněnou od roku 2004.

Tab. 5.5 d: Památkově chráněná území

Počet městských památkových zón	Počet památek v městských památkových zónách	Počet vesnických památkových zón	Počet památek ve vesnických památkových zónách
3	41	1	1

5.5.2. Kultura, sport, volný čas, spolková činnost

5.5.2.1. Kulturní zařízení

Veřejné knihovny

Obyvatelé MAS mají možnost využívat služeb celkem 6 profesionálních a 41 neprofesionálních veřejných knihoven. Profesionální knihovny fungují ve všech městech regionu MAS, neprofesionální najdeme ve všech 3 městysech, v 37 obcích a 4 místních částech. Knihovny jsou provozovány příslušnými obcemi. Profesionální knihovny, jejichž součástí jsou také specializovaná dětská oddělení, mají výpůjční dobu zpravidla 2 až 3 krát týdně, v dopoledních i odpoledních hodinách, neprofesionální knihovny jsou otevřeny většinou 1 krát týdně, převážně v podvečerních hodinách. V knihovnách funguje tzv. meziknihovní výpůjční služba, díky níž lze získat knihy z ostatních knihoven ČR, včetně vědeckých. Celkem 5 z 6 profesionálních knihoven nabízí čtenářům na svých internetových stránkách on-line katalog knih, kde jsou k dispozici informace o půjčovaných knihách a je možné si knihy zarezervovat. Vedle základních knihovnických služeb knihovny nabízejí také přístup k internetu, kopírování a tisk dokumentů, doprovodné programy (např. Noc s Andersenem) apod.

Garantem plnění regionálních funkcí v síti veřejných knihoven celého Kraje Vysočina je Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě, která spolu s dalšími jí pověřenými knihovnami (např. Městskou knihovnou v Pelhřimově) poskytuje základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, společně budují výměnné fondy a soubory knihovnických dokumentů a vykonávají další činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich knihovnických a informačních služeb. Nejlépe pracující profesionální knihovny jsou vyhodnocovány v rámci celého kraje na tzv. Malé knihovnické slavnosti.

Technická vybavenost a úroveň prostředí knihoven je různá, od renovovaných prostor vybavených moderní technikou i nábytkem (zejm. v profesionálních či větších knihovnách), až po poněkud stísněné místnosti zařízené inventářem vyřazeným z obecních úřadů, škol apod. Vybavení, úroveň a rozsah služeb knihoven závisí jednak na iniciativě knihovníků a čtenářů, jednak na finančních možnostech a prioritách zřizovatelů knihoven, tedy obcí.

Provozovatelé knihoven mají možnost čerpat dotační prostředky např. z Programu Veřejné informační služby knihoven (VISK) vyhlašovaného pravidelně Ministerstvem kultury (mimoškolní vzdělávání knihovníků v oblasti ICT, aktualizace software a hardware, informační centra veřejných knihoven, digitální knihovna a archiv pro informační služby knihoven aj.).

Internetové stránky knihoven (někde vůbec, většinou špatná úroveň, neaktualizované údaje ...)

Kina a divadla

Pro venkov jsou typická představení ochotnických divadelních spolků, které mají v regionu většinou dlouhou tradici. Česká divadelní představení jsou např. v Počátkách doložena již z let 1833 – 1839 (Kol.: *Pelhřimovsko ve druhém tisíciletí, OkÚ Pelhřimov a Okresní muzeum Pelhřimov, Pelhřimov 2000*). V současné době v zájmovém území působí ochotnické divadelní spolky v Častrově, Horní Cerekvi, Kamenici nad Lipou, Pacově (Divadélko „Tyjátr“), Počátkách (J. K. Tyl) a Žirovnici.

S divadelní tvorbou je v regionu spojeno jméno Jiřího Frejky (* 6. 4. 1904 v Útěchovicích, + 27. 10. 1952 v Praze), režiséra (mj. v letech 1930 - 45 Národního divadla), divadelního teoretika, kritika a pedagoga, představitele české divadelní avantgardy, spoluzakladatele Osvobozeného divadla (1925), Akademie múzických umění (1945) aj.

Tab. 5.5 e: Městské a obecní kulturní zařízení

Knihovna	Kino	Multikino	Divadlo	Muzeum	Galerie	Kulturní zařízení ostatní	Středisko pro volný čas dětí a mládeže	Sakrální stavba	Hřbitov	Smuteční síň
43	7	0	1	11	4	70	1	41	35	7

5.5.2.2. Sportovní zařízení

Na území MAS se nachází celkem 17 vodních ploch určené ke koupání. Ve většině případů se jedná o přírodní koupaliště – rybník s travnatými břehy. Na některých místech je prováděna pravidelná kontrola vody hygieniky. Vstup bývá většinou zdarma. Více jak polovina obcí má k dispozici hřiště se správcem, ať už k provozování určitého sportu nebo se jedná o dětské hřiště či tenisový dvorec. Sportovní zařízení jako tělocvičny nebo otevřené stadiony se objevují ve větších obcích zvláště při školách. Tělocvičny si je možné pronajmout po dohodě se správcem. Ostatní zařízení pro tělovýchovu zahrnují: dráhy otevřené i kryté (dráha je sportovní zařízení s převládajícím délkovým rozměrem, skládající se z jedné či více tratí, sportovní haly (tělocvičné sály s výškově upravenou plochou pro diváky); kryté jízdárny; ledové plochy přírodní i umělé, otevřené i kryté, s výškově neupravenou plochou pro diváky nebo bez ní, loděnice, herny, střelnice; lyžařské lanovky a vleky; zařízení pro neorganizovanou tělesnou výchovu (areály zdraví a běžecké stezky), (www.risy.cz).

Tab. 5.5 f: Sportovní zařízení

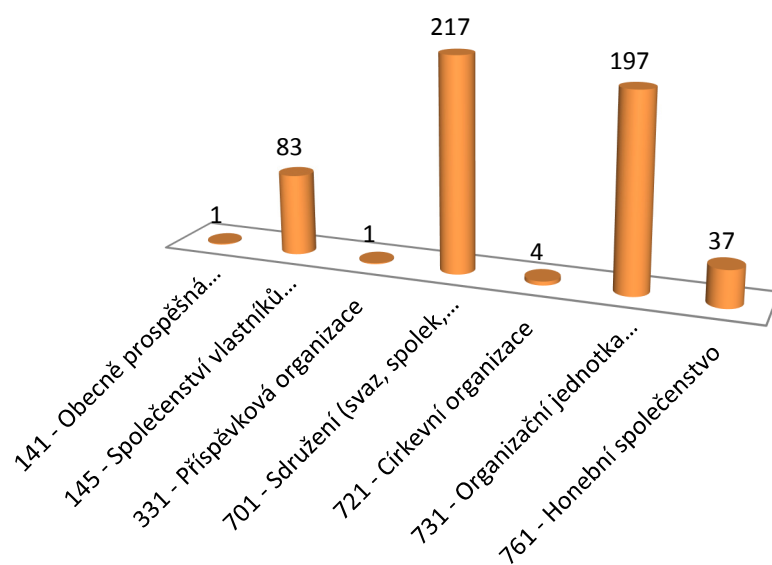
Koupaliště a bazény	Hřiště	Tělocvičny (vč. školství)	Stadiony otevřené	Stadiony kryté	Ostatní zařízení pro tělovýchovu
17	62	19	7	0	28

Zdroj dat: Český statistický úřad (<http://vdb.czso.cz/mos>), 2014

5.5.2.3. Občanská sdružení

Zájmové spolky, kluby a občanská sdružení vždy patřila k důležitým prvkům udávajícím pestrost dění v obcích a městech. Některé z nich mají již více než stoletou tradici (dobrovolné hasičské sbory, tělovýchovné jednoty apod.), některé stále vznikají v návaznosti na měnící se možnosti a potřeby lidí a jejich komunit. Tato sdružení představují obrovský lidský a společenský potenciál, mohou se významnou měrou podílet na rozvoji měst a obcí, na výchově dětí a mládeže, na prezentaci svého regionu apod. Specifickým typem těchto organizací jsou také církve a náboženské společnosti, které rovněž sdružují určité zájmové skupiny, podílejí se na formování duchovních hodnot obyvatel a na společenském dění v regionu. Většina těchto sdružení pracuje na dobrovolné bázi, ve volném čase. V závislosti na typu provozované činnosti využívají k realizaci svých aktivit především vlastní práci, prostředky z členských příspěvků, dotace z obecních a městských rozpočtů či grantových programů kraje, ministerstev, různých nadací, sponzorských příspěvků apod. Jako technické zázemí těmto sdružením většinou slouží nejrůznější prostory pronajaté či zapůjčené obcí, popř. některým z členů. Materiální vybavení jednotlivých sdružení se liší v závislosti na druhu provozované činnosti, na velikosti členské základny a na míře úspěšnosti při získávání prostředků na činnost. Protože se již z principu fungování těchto sdružení jedná o organizace neziskové, potýká se většina z nich s nedostatečným a zastaralým technickým a materiálním vybavením, s omezenými prostředky na dopravu (v souvislosti s výjezdy na různé soutěže a přehlídky, aktivity s dětmi atd.), na propagaci vlastní činnosti apod. V případě, že některé organizace fungují profesionálně - typ jimi provozované činnosti vyžaduje pravidelnou práci zaměstnanců (např. farní charity apod.) - základní problém představuje zajištění prostředků na mzdy, které ve většině dostupných grantových programů nejsou uznatelným nákladem. Dle registru ekonomických subjektů Ministerstva financí je v zájmovém území evidováno zhruba 540 občanských sdružení s vlastní právní subjektivitou (tj. 1 sdružení na každých cca 90 obyvatel), z toho např.

Graf 5.5 b: Občanské sdružení podle právní formy

Tab. 5.5 g: Přehled občanských sdružení

Honební společenstvo	43	Rozvoj obce (kultura, vzhled obce ...)	36	Divadelní ochotníci	3	Ekofarma	4
Myslivecké sdružení	44	Chovatelé	7	Tělovýchovná jednota	19	Genealogicko-heraldické sdružení	1
SDH	97	Kynologové	2	AVZO	13	Vzdělávání centrum	1
Pionýr	7	Rybáři	5	Jiná sportovní organizace	30	Realizace a ochrany práv, zájmů a potřeb dětí	0
Skaut/Junák	2	Včelaři	10	Auto - moto	11	Sklářství	1
KČT	2	Zahradkáři	14	Ochrana přírody a životního prostředí	8	Ochrana zvířat	2
Společenství vlastníků jednotek	86	Hipoterapie	1	SRPŠ	14	Dřevo zpracovatelé	1
Sdružení obyvatel domu	16	Filatelisté	1	Sociální služby	1	Sdružení elektroniků s prodejem softwaru pro výuku, zábavu.	1
Církevní organizace	4	Organizace tělesně postižených	11	Jezdecký klub	7	Nezařaditelné	38

Podrobný přehled registrovaných občanských sdružení v členění dle odvětvové klasifikace činnosti a dle obcí a mikroregionů zájmového území je samostatnou přílohou dokumentu.

5.6. Podnikání a služby v obcích

Dobře pracující zemědělské i nezemědělské podnikatelské prostředí je jednou ze stěžejních podmínek rozvoje obcí a měst. Dostatek pracovních příležitostí, ať již v zaměstnaneckém poměru či samostatně výdělečných aktivitách, je základem pro udržení trvalého osídlení a života jednotlivých lokalit.

Pro uchování typického charakteru regionu a posílení svébytnosti je třeba podporovat tvorbu, udržení a rozvoj výroby tradičních produktů i rozvoj nových specifických místních výrobků a souvisejících služeb.

Z hlediska udržitelného rozvoje regionu je nutné posilovat nejen produkční, ale též krajínotvornou úlohu zemědělství a lesnictví, s důrazem na šetrné obhospodařování pozemků a přirozený chov hospodářských zvířat.

Při hledání vhodných ploch a objektů pro zahájení či rozšíření podnikatelské činnosti je potřeba klást důraz na obnovu stávajících nevyužívaných prostor, upřednostňovat jejich revitalizaci a nové využití před výstavbou nových objektů k podnikání.

Vzhledem k omezeným možnostem území MAS Via rustica z hlediska nabídky zajímavostí a služeb cestovního ruchu je nutné posilovat kvalitu a náplň poskytovaných služeb a související infrastruktury,

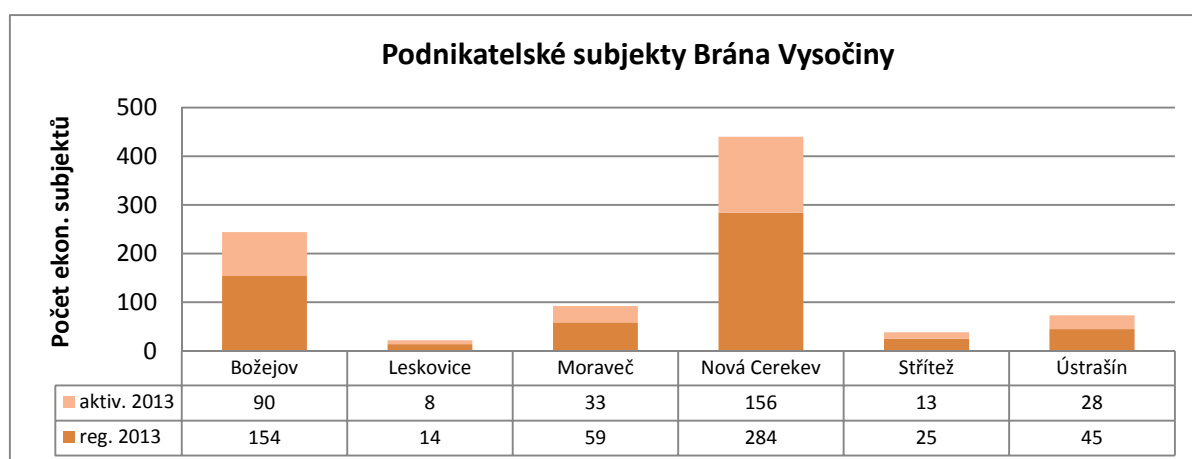
hledat nevšední nápady, využívat místní tradice a opomíjený potenciál, navázat na zemědělskou tradici (agroturistika apod.).

Důležitým předpokladem pro stabilitu a úspěšný ekonomický rozvoj obcí a měst je vzájemná komunikace, spolupráce a podpora veřejných a soukromých subjektů – místních samospráv, občanských iniciativ a podnikatelů.

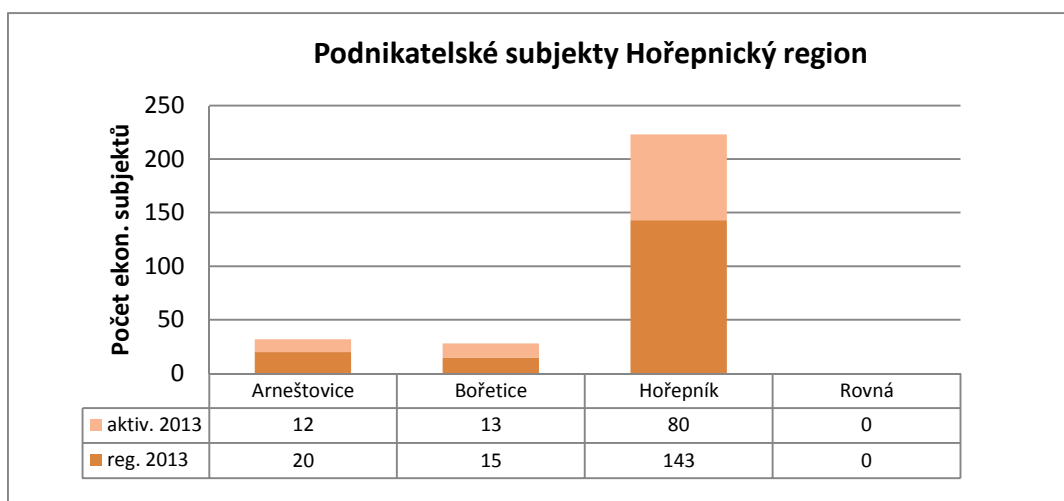
5.6.1. Podnikatelské subjekty na území MAS Via rustica

Na území MAS Via rustica se nachází 78 různých odvětví zabývajících se podnikáním. Celkově je registrováno 6 770 ekonomických subjektů. Z toho jen 3 915 subjektů je se zjištěnou aktivitou. Nejvíce aktivních podnikatelů, zhruba 500, je v oblasti specializovaných na stavební činnost. Kolem 400 podnikatelů se specializuje na rostlinnou a živočišnou výrobu, myslivost a související činnosti. Nejméně aktivních ekonomických subjektů je v oblasti vydavatelské činnosti, shromažďování, v úpravě a rozvodí vody nebo ve výrobě základních kovů, hutní zpravování kovů a slévárenství. V následujících grafech jsou zobrazeny počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů (podnikatelských sfér) na zájmovém území MAS Via rustica. Data vycházejí z tabulek v příloze.

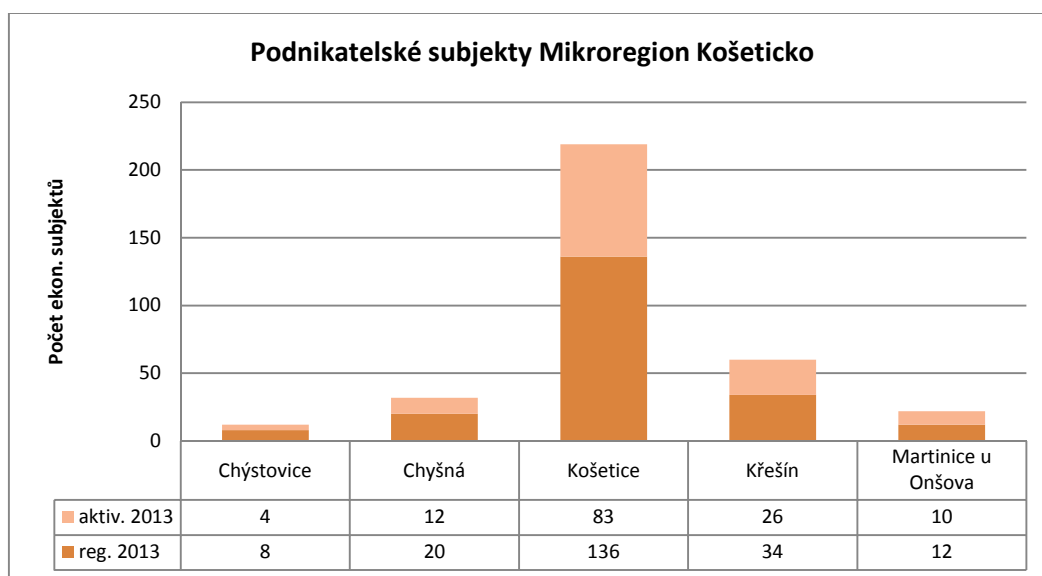
Graf 5.6 a: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013

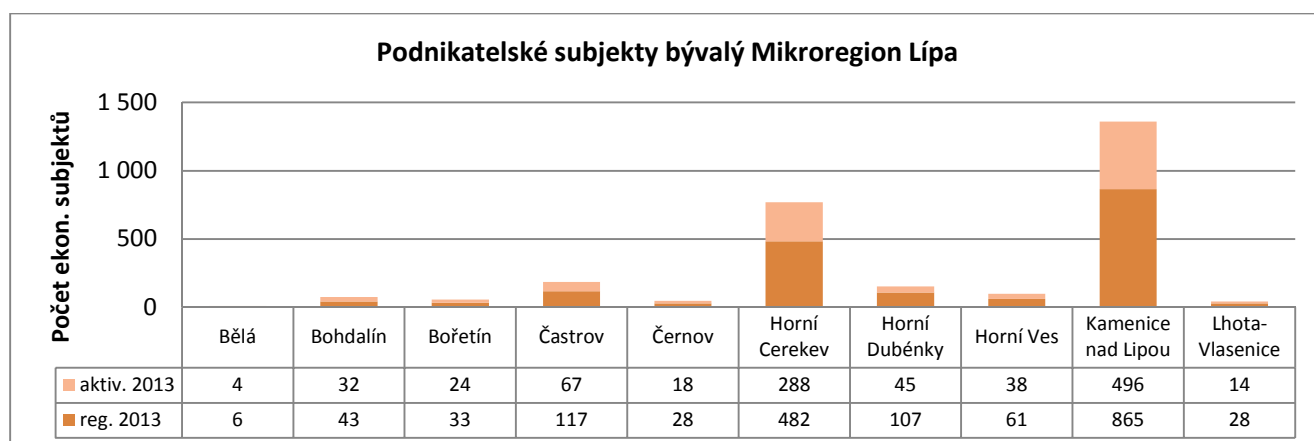
Graf 5.6 b: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

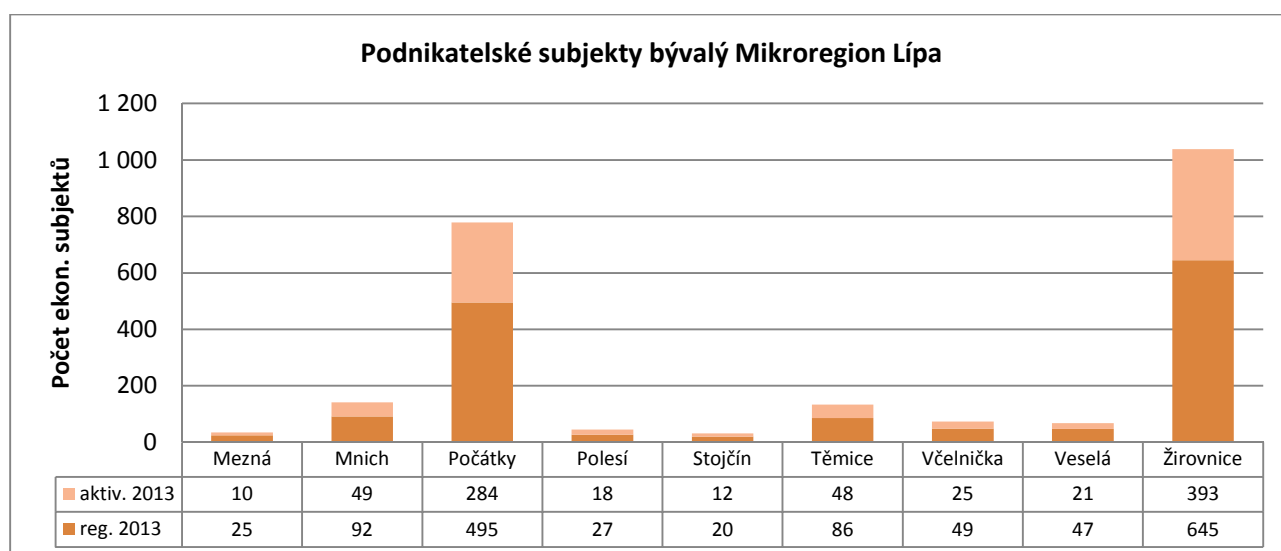
Graf 5.6 c: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

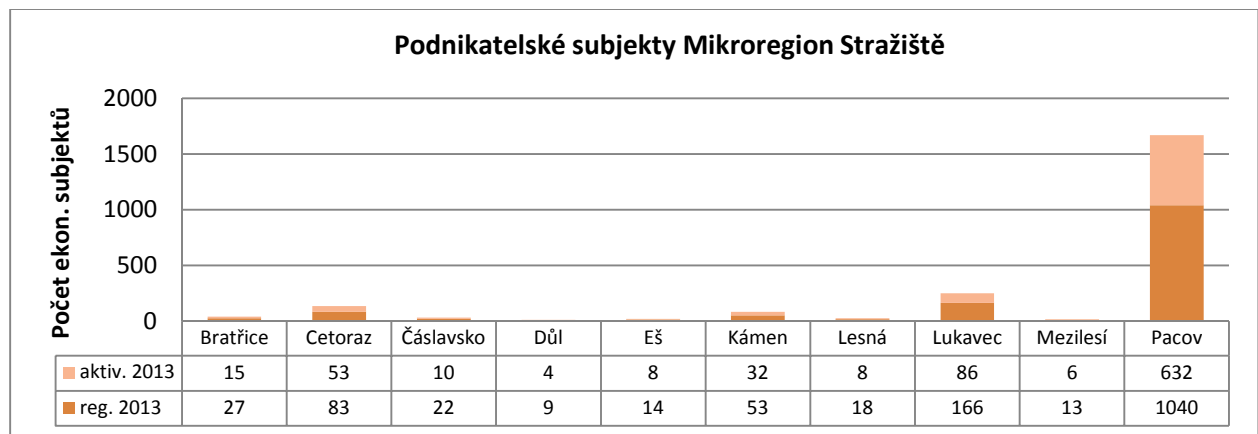
Graf 5.6 d: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

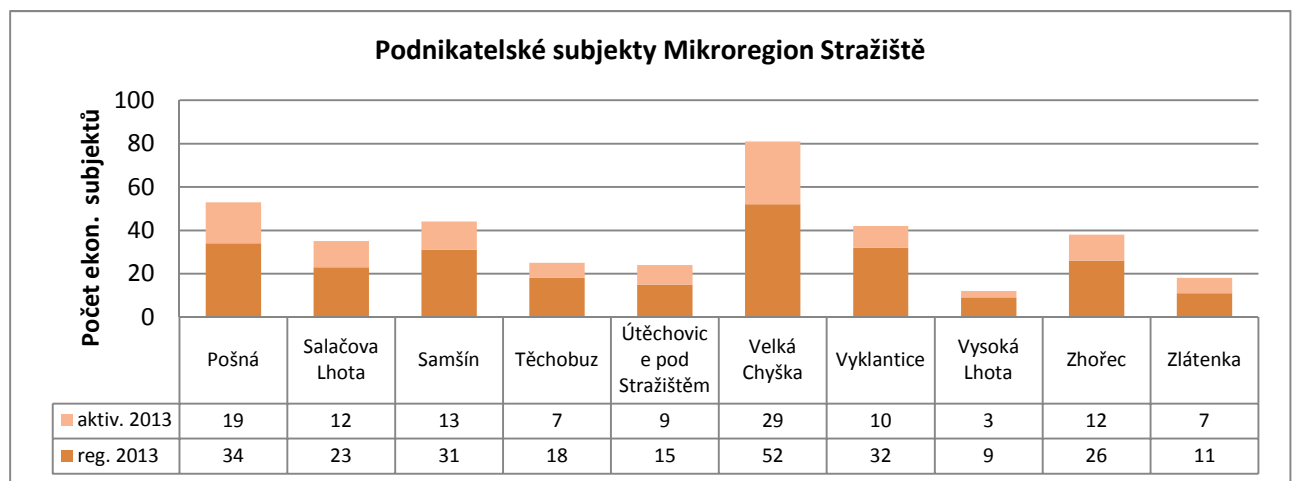
Graf 5.6 e: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

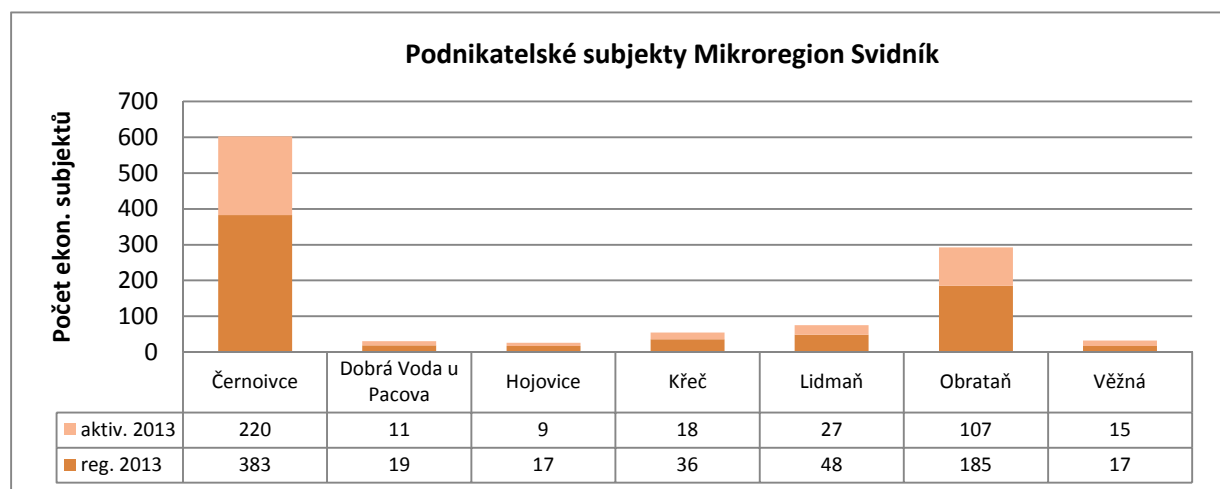
Graf 5.6 f: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

Graf 5.6 g: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

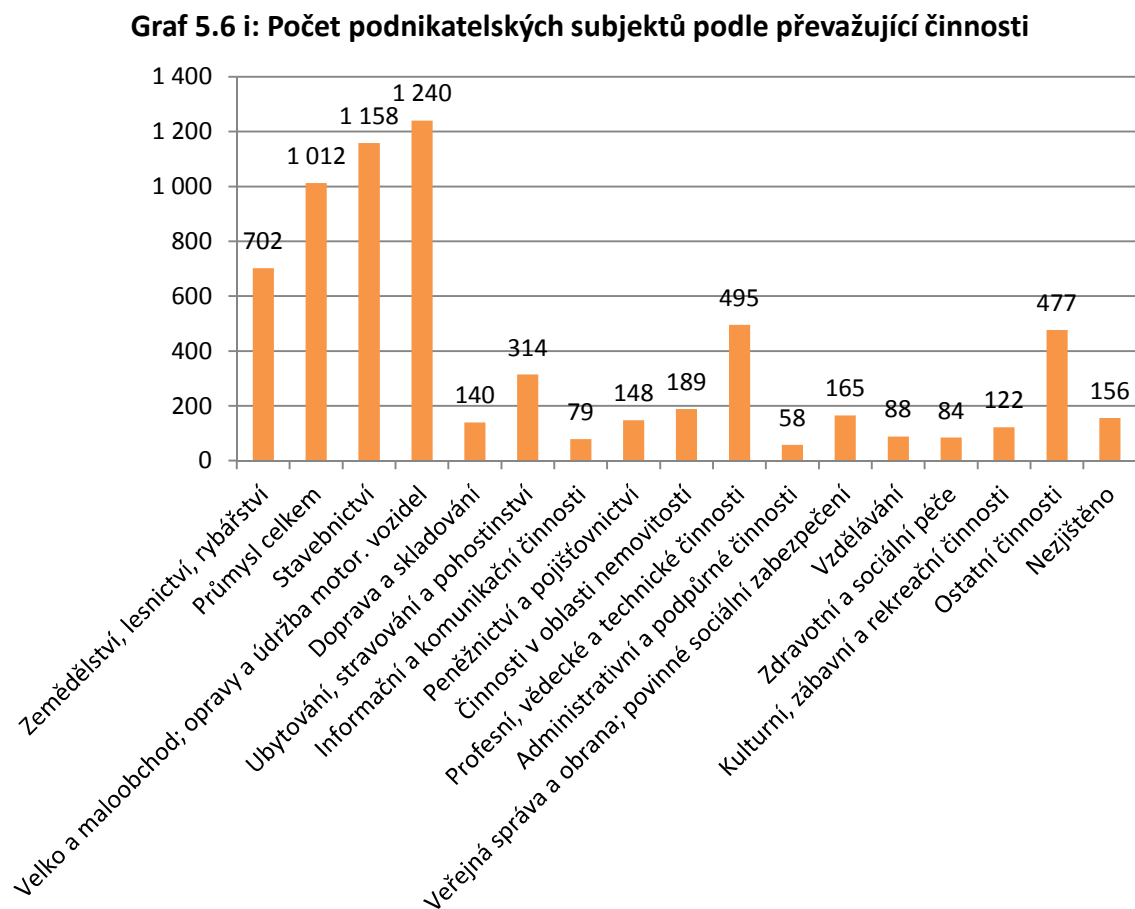

Graf 5.6 h: Počty registrovaných a aktivních ekonomických subjektů za rok 2013

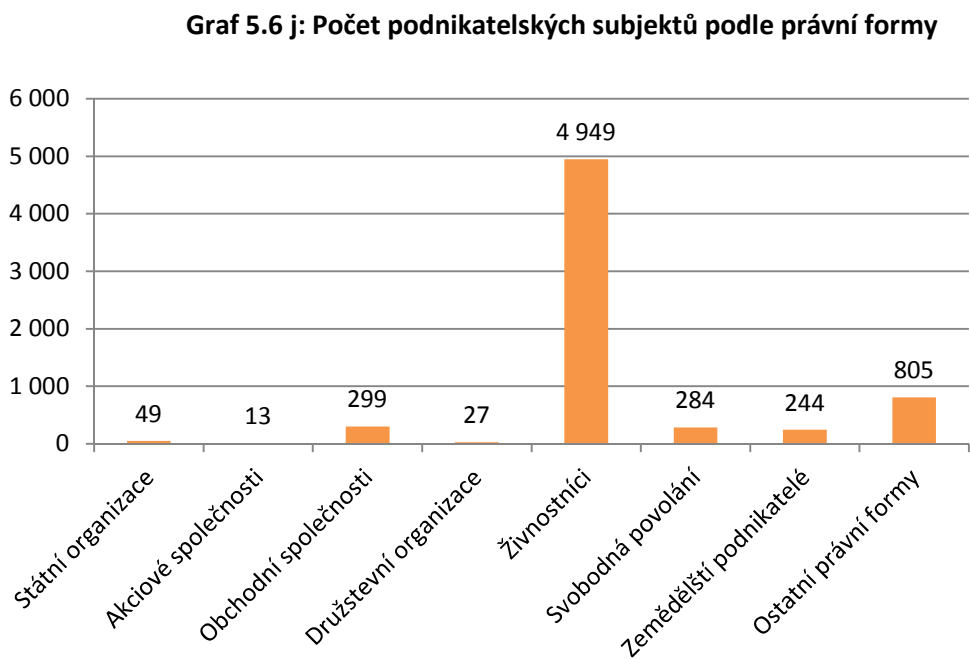

Zdroj dat: ČSÚ, Veřejná databáze (<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>), 2014

5.6.1.1. Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti

5.6.1.2. Podnikatelské subjekty podle právní formy

5.6.2 Rostlinná výroba

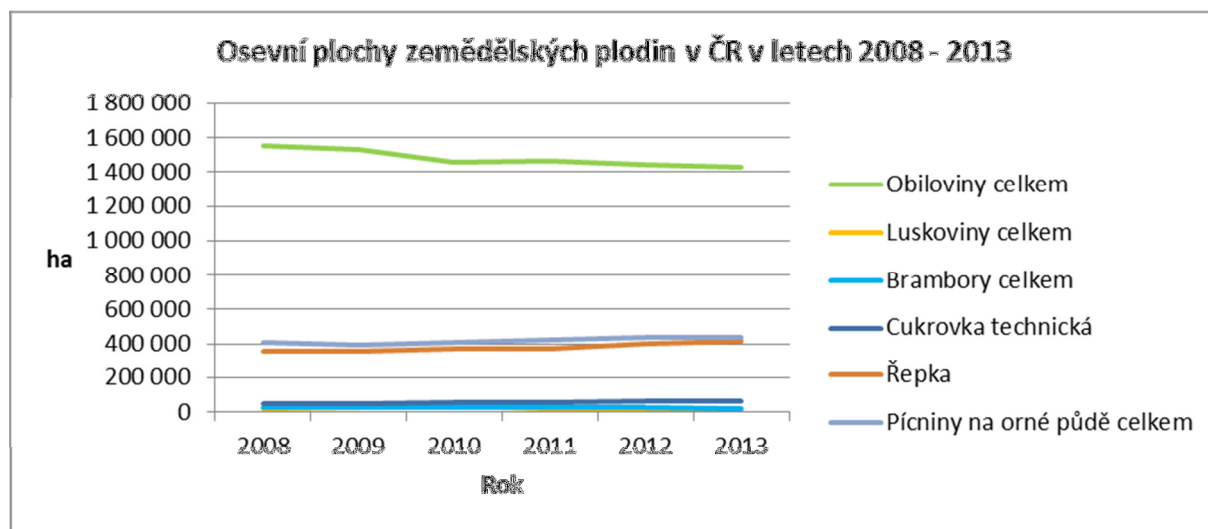
Jedním ze základních kamenů zemědělství je rostlinná výroba. Vzhledem ke geografické poloze a přírodním podmínkám území MAS Via rustica je patrné, že se jedná převážně o bramborářskou oblast a dále se zde hojně využívá osevu zrnin a kukuřice.

Vývoj ploch zemědělských plodin

V následující tabulce jsou porovnány roky 2008 – 2013 v plochách osevu jednotlivých plodin na území ČR a v Kraji Vysočina. U obilovin je celková sklizeň roce 2013 nižší o 8 % než v roce 2008. V kraji Vysočina je rozdíl mezi roky 2013 a 2008 necelých 4,5 % sklizně obilovin. Výnos v roce 2013 je nejnižší za posledních 6 let. Plocha osevu luskovin se výrazně snižuje a to až o 29,44 % oproti roku 2008. Tomu také dochází u osevu brambor, kde se plocha snížila proti roku 2008 o skoro celých 19 %. V roce 2013 došlo k výraznému osevu cukrovky technické, kdy osevní hodnoty dosáhly nárůstu až k 96,69 % oproti roku 2008. Osevní hodnoty Pícniny na orné půdě se zvyšují pozvolna.

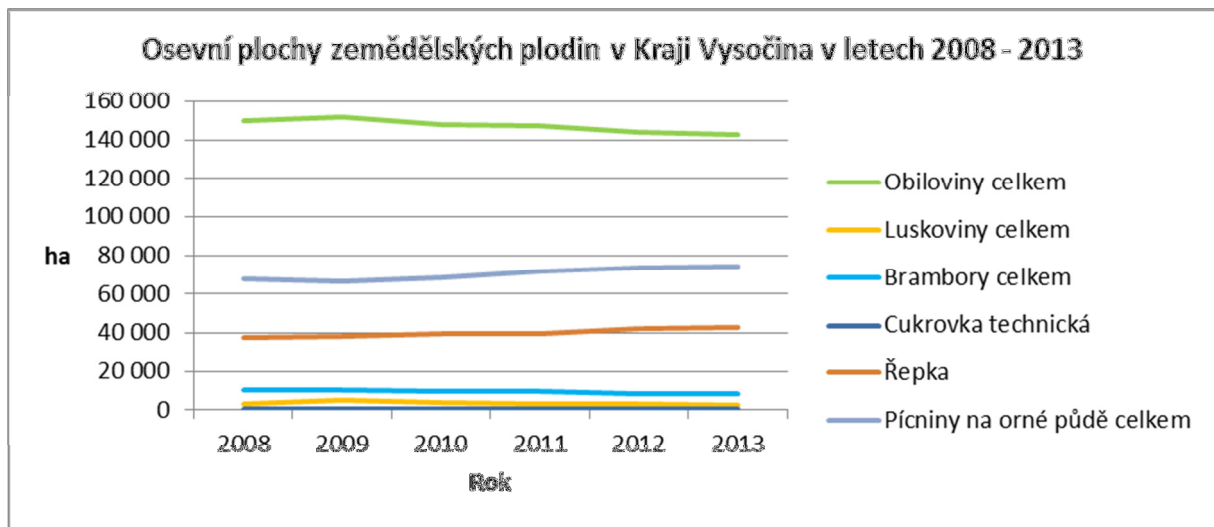
Porovnáme-li hodnoty výnosu na hektar v jednotlivých letech, je patrné, že zemědělský rok 2013 nebyl pro rostlinnou výrobu příliš výnosným. Tyto hodnoty jsou způsobeny nadměrně suchým létem. V ostatních letech je z následující tabulky patrné, že dochází k pomalému navyšování výnosů u většiny rostlinných produktů.

Graf 5.6 k: Hodnoty výnosu zemědělských plodin v ČR v letech 2008 - 2013

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Graf 5.6 I: Hodnoty výnosu zemědělských plodin v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013

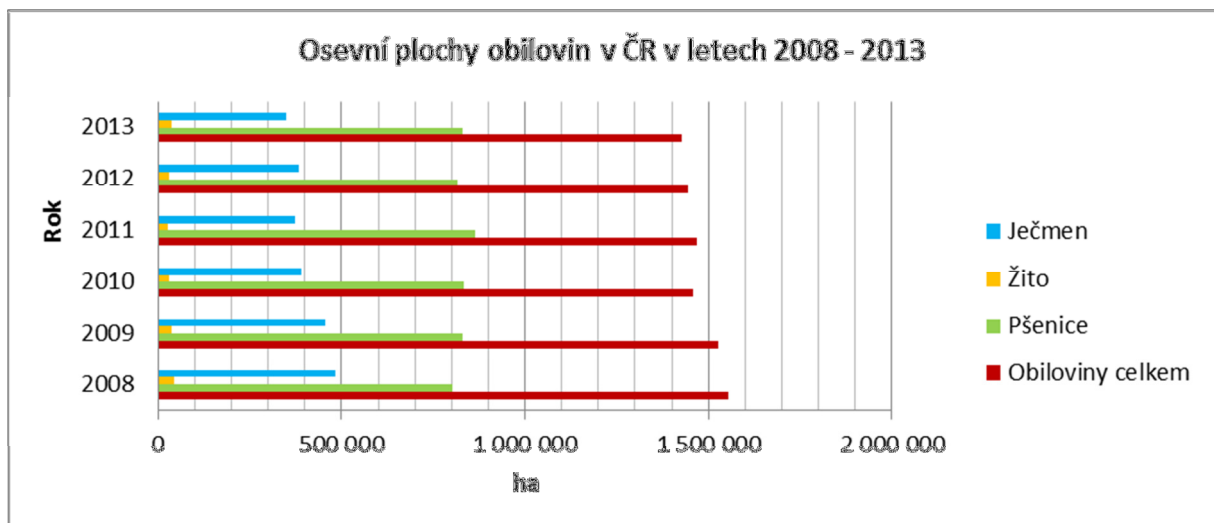

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

V Kraji Vysočina je nejrozšířenější obilovinou ozimá pšenice, která zaujímá polovinu výměry osevní plochy obilovin. V roce 2013 se z této plochy sklídilo téměř 391 tisíc tun zrna, což je proti předchozímu roku o jednu čtvrtinu více. Druhou nejrozšířenější obilovinou je ječmen jarní, kterého bylo v roce 2013 sklizeno bezmála 149 tisíc tun, to je téměř jedna čtvrtina z celkové sklizně obilovin.

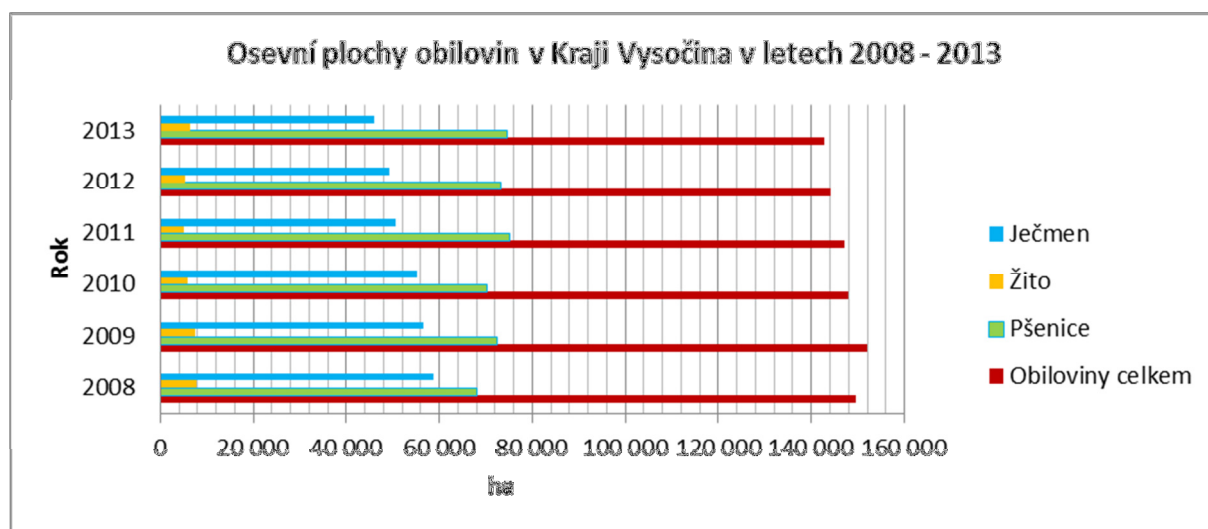
Zcela konkurenceschopnými obilovinami pro Vysočinu je žito, což vyplývá i ze srovnání výnosů s průměrem ČR v posledních šesti letech. Mezi kraji zaujímá Vysočina druhé místo ve sklizni žita - přes 30 tisíc tun v roce 2013, tj. více jak 17 % republikové sklizně. Žitná mouka a ovesné vločky jsou typickou potravinářskou surovinou. Plochy žita se proti roku 2012 zvětšily o 1 000 ha.

Graf 5.6 m: Osevní plochy obilovin v ČR v letech 2008 - 2013

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Graf 5.6 n: Osevní plochy obilovin v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013

Zdroj dat: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Sklizeň zemědělských plodin v roce 2013

V následující tabulce jsou číselně znázorněny plochy osevu, výnos a tonáž sklizně nejdůležitějších rostlinných produktů pro rok 2013 v kraji Vysočina.

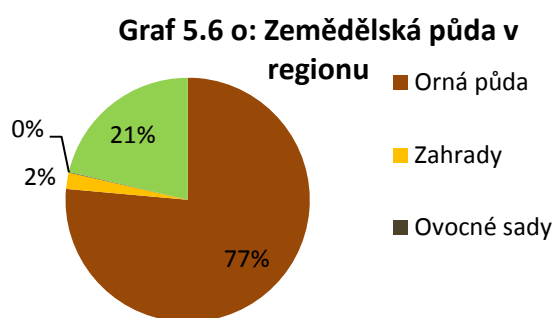
Tab. 5.6 a: Plochy osevu a sklizně v kraji Vysočina v roce 2013

Plodina	Plocha v hektarech			Výnos v t/ha		Sklizeň v tunách		
	ČR	Kraj Vysočina	podíl na ČR v %	ČR	Kraj Vysočina	ČR	Kraj Vysočina	podíl na ČR v %
Obiloviny celkem	1 413 143	142 266	10,1	5,32	4,86	7 512 612	690 873	9,2
pšenice ozimá	788 422	71 097	9,0	5,75	5,49	4 530 773	390 338	8,6
pšenice jarní	40 970	3 624	8,8	4,15	3,74	169 923	13 550	8,0
žito ozimé a jarní	37 498	6 341	16,9	4,70	4,78	176 278	30 324	17,2
ječmen ozimý	106 265	11 578	10,9	4,47	4,27	474 699	49 400	10,4
ječmen jarní	242 727	34 473	14,2	4,61	4,33	1 119 061	149 166	13,3
oves	43 559	6 352	14,6	3,19	3,23	139 120	20 534	14,8
triticale	46 816	5 420	11,6	4,58	4,46	214 207	24 192	11,3
kukuřice na zrno	96 902	1 857	1,9	6,97	6,05	675 380	11 227	1,7
Luskoviny celkem	17 851	2 327	13,0	2,14	1,95	38 276	4 543	11,9
Brambory ostatní ¹⁾	19 220	6 050	31,5	24,14	25,83	463 995	156 256	33,7
Cukrovka technická	62 401	297	0,5	60,00	58,51	3 743 772	17 374	0,5
Řepka	418 808	42 932	10,3	3,45	3,37	1 443 210	144 612	10,0
Píceňiny na or. půdě celkem (přepočteno na seno)	451 383	74 530	16,5	6,33	6,04	2 857 238	450 502	15,8
Kukuřice na zeleno a siláž	233 815	36 133	15,5	32,66	30,31	7 635 367	1 095 166	14,3
Trvalé travní porosty (přepočteno na seno)	958 516	83 659	8,7	3,58	3,68	3 435 343	307 690	9,0

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

5.6.2.1 Zemědělství

Zemědělská půda, která zaujímá největší podíl celkové plochy regionu, je ze tří čtvrtin tvořena ornou půdou, dále trvalými travními porosty (kolem 21 %), zbylou část zaujímají zahrady a ovocné sady (viz následující graf a tabulky – údaje dle ČSÚ k 31. 12. 2013).

Tab. 5.6 b: Zemědělská půda v regionu MAS

Zemědělská půda v regionu MAS (ha)			
Orná půda	Zahrady	Ovocné sady	Trvalé travní porosty
34 866,5	977,1	31,2	9 733,8

5.6.3 Technický stav objektů a vybavení v zemědělství

5.6.3.1 Nemovitosti

Technický stav nemovitostí v zemědělství není na dobré úrovni. Důvodem tohoto stavu objektů je jejich stáří, nedostatek finančních prostředků na opravy a údržbu těchto nemovitostí.

V současné době je trendem staré nevyhovující nemovitosti opouštět a je ekonomicky výhodnější postavit nové budovy používané v zemědělství. Příkladem takového jednání je výstavba velkokapacitních zařízení pro chov hospodářských zvířat, kdy se ve velké míře ušetří na pracovní síle a zároveň díky této úspoře je ušetřeno i na opravách starých nevyhovujících nemovitostí. Tím na území MAS Via rustica vzniká přebytek starých, chátrajících zemědělských objektů.

Také mnoho nevyužitých zemědělských nemovitostí se objevilo díky rušení zemědělských družstev koncem 90. let 20. století. Mnoho družstev zkrachovalo, čímž se objevily staré budovy, které nemohou sloužit k jinému účelu, pokud by se do nich nevložit velká finanční částka na opravu.

5.6.3.2 Zemědělská technika

Zemědělská technika se oproti minulým rokům výrazně lepší. Mnoho zemědělských družstev a samostatných rolníků dnes vkládá velké finanční částky do zlepšení technického vybavení strojového parku. Přispívá k tomu i možnost získání dotací z národních i evropských zdrojů.

Nový strojový park zaručuje vyšší výkonnost odvedené práce, mnohdy časovou úsporu nad opravami staré techniky a zároveň moderní zemědělské stroje mohou přispívat k nižšímu poškozování životního prostředí.

5.6.4 Efektivita zemědělství

V porovnání se státy Evropské unie je zemědělství v České republice v mnoha případech velmi neefektivní, co se týče nákladů na výrobu a produkci zemědělských výrobků.

Efektivita v zemědělství se nechá hodnotit podle spotřeby hnojiv, podle dotací, které zemědělci využívají apod.

Hnojení zemědělské půdy také souvisí velmi úzce se životním prostředím. Vliv zemědělství na životní prostředí je v mnoha případech na negativní úrovni. K poškozování životního prostředí dochází hlavně používáním chemických hnojiv, špatnými způsoby hospodaření a dopravními prostředky, které produkují mnoho zplodin do ovzduší.

5.6.4.1 Hnojiva v zemědělství

V následující tabulce je vyobrazeno použití hnojiv při produkci rostlinné výroby v letech 2012/2013 pro jednotlivé kraje. V tabulce nejsou zahrnuta čísla soukromých malých rolníků, kteří nemají povinnost vyplňovat a odevzdávat příslušné výkazy.

Po Středočeském a Jihočeském kraji je kraj Vysočina jednou z oblastí, kde se nejvíce používají chemická hnojiva.

Tab. 5.6 c: Spotřeba hnojiv, podle krajů za hospodářský rok 2013

Území, kraj	Minerální hnojiva v čistých živinách (t)				celkem	Vápenatá hnojiva ve zboží (t)	Organická hnojiva (t)	Organo-minerální hnojiva (t)
	celkem	v tom:						
		dusíkatá (N)	fosforečná (P2O5)	draselná (K2O)				
a	1	2	3	4	5	10	11	12
Česká republika	337 764	261 216	47 053	29 495	13 626 878	307 916	2 045 548	146 222
Hl. m. Praha	1 500	1 190	162	147	15 218	-	2 156	51
Středočeský	66 203	50 441	9 585	6 177	1 623 383	47 853	226 541	31 532
Jihočeský	31 639	24 837	3 648	3 153	2 022 915	40 626	213 756	1 079
Plzeňský	23 043	20 000	2 110	933	1 371 710	19 550	119 577	108
Karlovarský	3 309	2 853	274	182	236 001	4 362	20 303	-
Ústecký	17 947	13 698	3 070	1 180	338 897	1 674	57 982	826
Liberecký	5 279	3 911	561	806	406 682	7 769	7 352	328
Královéhradecký	25 492	19 477	3 406	2 609	957 610	32 198	187 810	27 486
Pardubický	23 203	18 896	2 785	1 522	1 212 996	23 338	341 055	3 151
Vysočina	34 785	27 753	4 565	2 467	2 156 614	43 898	394 547	22 837
Jihomoravský	44 403	33 835	6 963	3 605	1 061 685	17 589	121 909	10 210
Olomoucký	30 277	20 538	5 258	4 481	951 503	35 208	177 901	21 429
Zlínský	14 039	10 975	2 351	713	633 395	9 219	50 069	1 000
Moravskoslezský	16 647	12 812	2 315	1 520	638 270	24 632	124 593	26 187

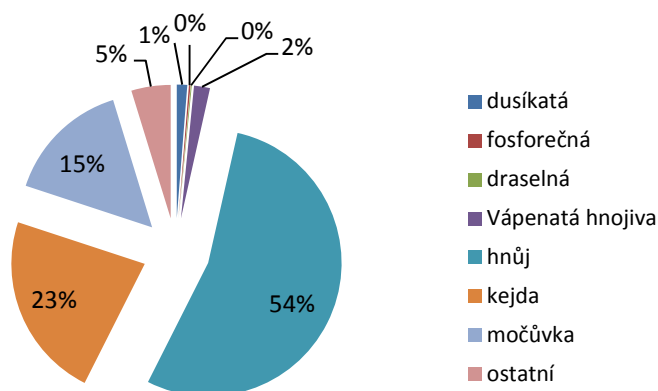
Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

V grafu níže je zobrazeno procentuální použití hnojiv v kraji Vysočina. Procentuální zastoupení hnojiv na Vysočině odpovídá zastoupení používaných hnojiv i na území MAS Via rustica.

Vzhledem k tomu, že se území MAS Via rustica nachází v zemědělské oblasti s intenzivním chovem hospodářských zvířat, je stále jedním z nejpoužívanějších hnojiv statková hnojiva.

Statková hnojiva mají mnoho využití, nechají se používat jako hnojivo i jako alternativní zdroj energie v bioplynových stanicích.

Graf 5.6 p: Procentuální zastoupení hnojiv na Vysočině v roce 2013

5.6.4.2 Závislost zemědělců na dotacích

V zemědělství nadále zůstává velká závislost zemědělců na příjmu dotací. Většina českých zemědělců není bez poskytnutých dotací schopná konkurovat při současných výkupních cenách zahraničním produktům jak v rostlinné tak živočišné výrobě.

V současné době jsou zahraniční zemědělci schopni vyrábět a produkovat zemědělské výrobky mnohem efektivněji a levněji. Důvodem efektivnější výroby zahraničních zemědělců jsou modernější technologie, mnohdy mají lepší přírodní podmínky pro pěstování plodin a chov hospodářských zvířat. Oproti porovnání se zemědělci v EU čeští zemědělci a ani zemědělci na území MAS Via rustica nevyužívají alternativní zdroje příjmů do zemědělství, a to je jedním ze základních nedostatků a hlavním důvodem pro zánik zemědělské podnikatelské jednotky bez dotací.

Dalším důvodem této závislosti zemědělců na dotacích je snaha odběratelů zemědělských produktů stlačit výkupní ceny dolů, a tím se zemědělci dostávají do velkých existenčních problémů. Příkladem takového jednání na území MAS Via rustica je ze strany mlékáren při výkupu mléka od zemědělských družstev a rolníků podnikajících v oblasti produkce mléka.

5.6.5 Využívání alternativních příjmů v zemědělství

Z počtu subjektů podnikajících v zemědělské oblasti je velmi malý počet zemědělců, kteří se zamýšlejí nad využíváním alternativních příjmů do svého rozpočtu.

V současné době se dá říci, že některé zemědělské subjekty se začínají zamýšlet či pracovat na projektových dokumentacích k projektům přinášejícím nové zdroje příjmů do zemědělství. Na území MAS Via rustica se tímto tématem zabývá velmi nízké procento zemědělců. Pravděpodobným důvodem je neznalost oblasti alternativních příjmů do zemědělského podnikání a vysoké investiční náklady spojené s tvorbou projektových dokumentací a samotnou realizací projektu.

5.6.4 Živočišná výroba v zemědělství

V rámci živočišné výroby na území MAS Via rustica převažuje chov skotu, prasat a drůbeže.

Vývoj stavu hospodářských zvířat v letech 2008 – 2013

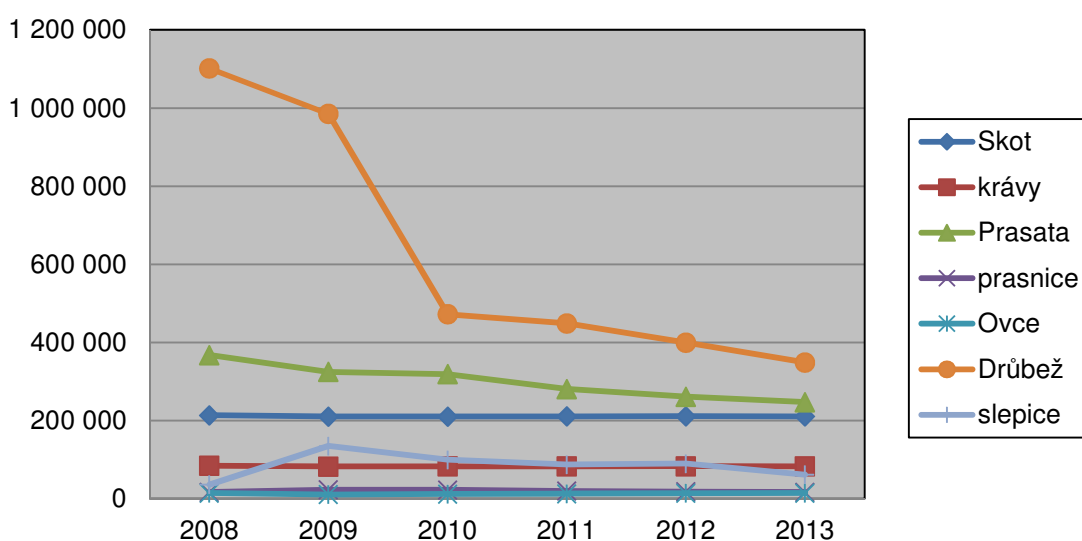
Následující tabulka ukazuje počty chovaného hospodářského zvířectva v letech 2008 – 2013 v kraji Vysočina. Chov skotu a prasat má sestupnou tendenci. Nejvýraznější propad je zaznamenán u chovu drůbeže.

Tab. 5.6 d: Vývoj stavu hospodářských zvířat na Vysočině v letech 2008 – 2013

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skot celkem	213 770	210 635	210 629	210 949	211 348	211 000
z toho krávy	84 740	82 904	83 246	83 197	83 404	83 162
Prasata celkem	367 876	324 725	319 199	280 866	261 287	247 277
z toho prasnice	17 019	23 438	22 962	19 891	18 547	17 097
Ovce celkem	14 658	10 854	12 387	12 994	14 337	14 706
Drůbež celkem	1 101 564	984 949	472 418	448 981	399 710	348 964
z toho slepice	36 278	135 164	99 780	87 701	90 125	61 708

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

Graf 5.6 r: Hospodářská zvířata na Vysočině

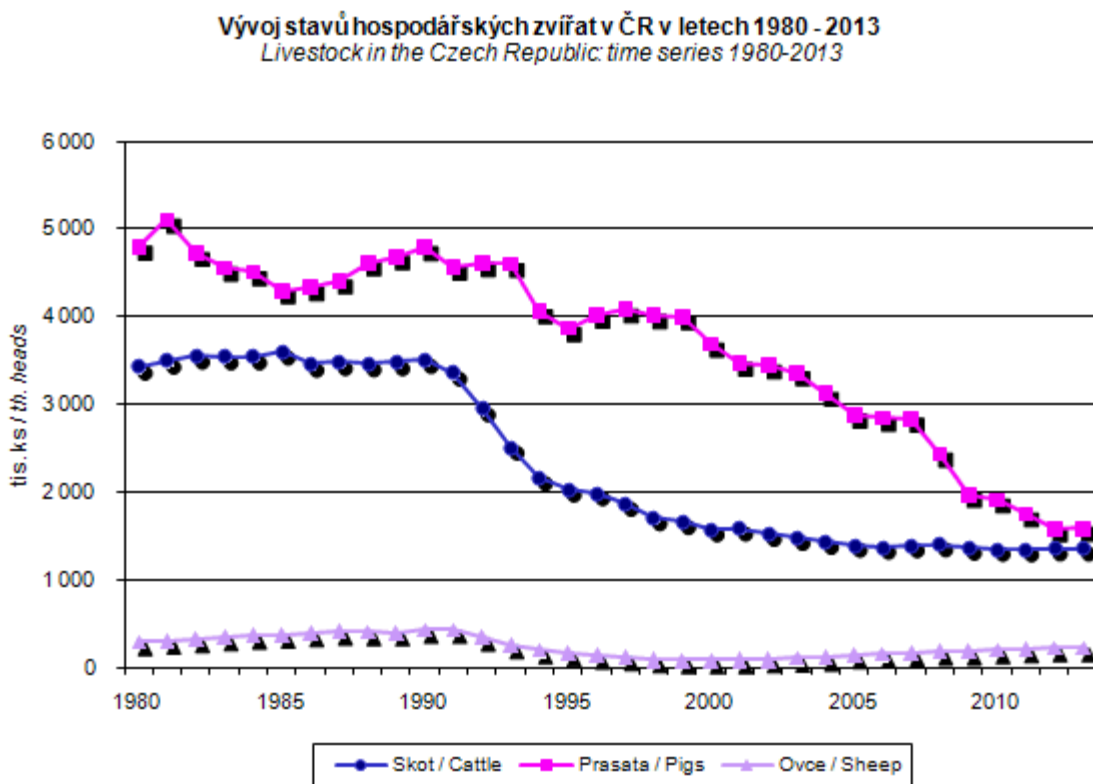

Soupis hospodářských zvířat na Vysočině k 1. 4. 2013 udává 211 000 ks skotu (15,6 % z celkového počtu stáda), což značí, že na Vysočině je chováno, v porovnání s ostatními kraji, největší stádo skotu.

Početní stav hospodářského zvířectva se od roku 1980 výrazně snížil. Tato sestupná tendence chovu hospodářských zvířat je způsobena odlivem pracovní síly z oblasti zemědělské produkce hospodářského zvířectva, ekonomickými a demografickými vlivy.

Z porovnání stavu chovu hospodářských zvířat je patrné, že k drobnému omezení chovu zvířectva na Vysočině došlo, ale procentuální změna oproti ČR není tak výrazná.

Graf 5.6 ř: Vývoj stavů hospodářských zvířat v ČR v letech 1980 – 2013

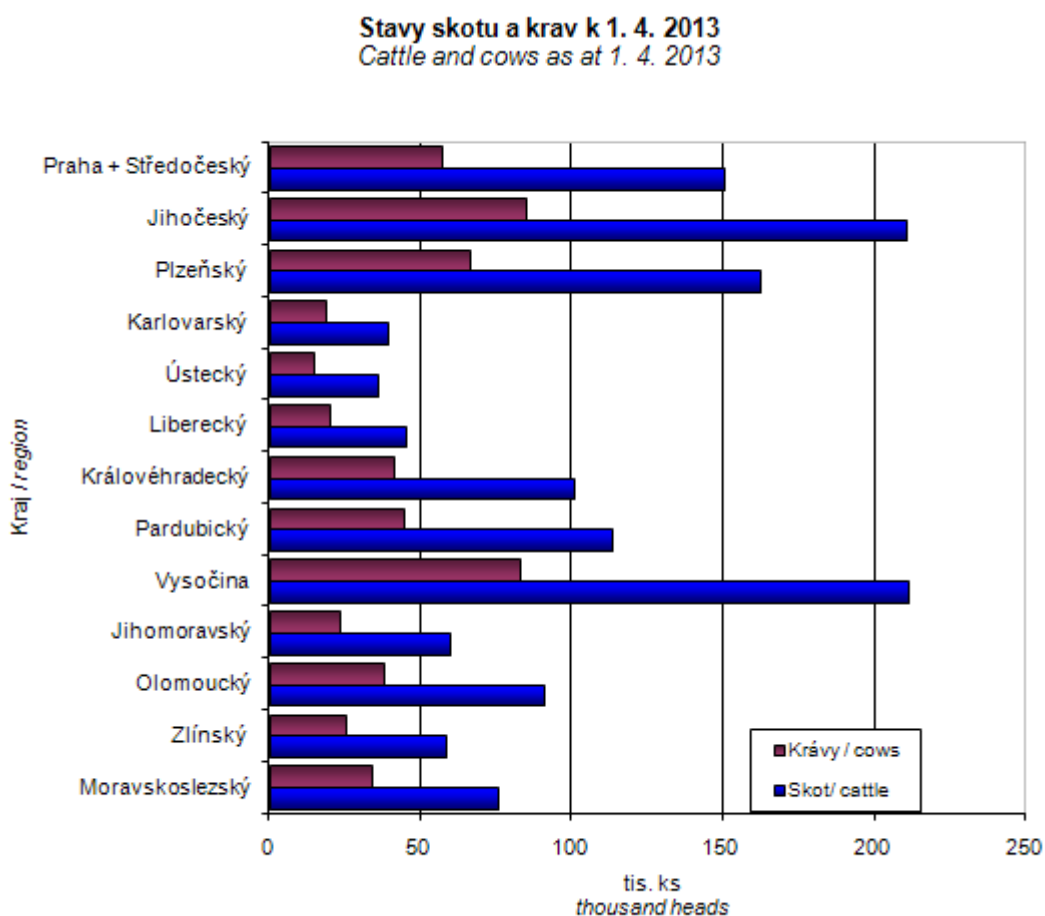

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2013

K 1. dubnu 2013 je v kraji Vysočina evidováno 211 000 ks skotu, z toho 83 162 krav, 247 277 ks prasat, z toho 17 097 prasníc, 14 706 ks ovcí, 348 964 ks drůbeže, z toho 61 708 slepic. K 1. dubnu 2013 bylo v kraji Vysočina zaznamenáno snížení stavu skotu o 348 ks (0,2 %), prasat o 14 010 ks (5,7 %), Stav ovcí byl navýšen o 369 ks (2,5 %) a drůbeže o 50 746 ks (14,5 %).

Z následujícího grafu je patrné, že chov skotu je nejintenzivnější v kraji Vysočina a Jihočeském kraje.

Graf 5.6 s: Stav skotu a krav v ČR za rok 2013

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

5.7 Ekologické zemědělství

5.7.1 Pojem ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství je hospodaření s kladným vztahem ke zvířatům, půdě, rostlinám a přírodě bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Jedná se o velmi pokročilý způsob hospodaření, které staví na tisíciletých zkušenostech našich předků a bere ohled na přirozené koloběhy a závislosti v přírodě. Tak umožňuje produkovat vysoce hodnotné a kvalitní potraviny. Rozvíjí se již několik desetiletí a od r. 1994 je součástí zemědělské politiky EU.

V České republice hlavní normou, která definuje ekologické zemědělství a stanovuje kritéria pro označení produktů jako *produkt ekologického zemědělství* s logem BIO, je jednak zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, který odpovídá mezinárodnímu standartu IFOAM (International federation of organic agriculture movements) a od 1. 5. 2004 i Nařízení Rady 2092/91 o ekologickém zemědělství,

kteří je závazné pro všechny členské země EU. České ekologické zemědělství je akreditováno IFOAM i EU.

Ekologické zemědělství

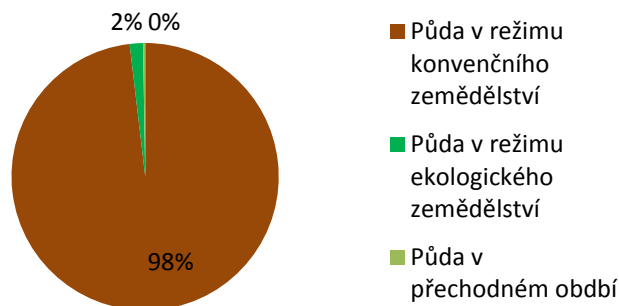
Zemědělská půda v regionu je obhospodařována převážně konvenčním způsobem, pouze necelá dvě procenta spadají do režimu ekologického zemědělství (vč. ploch v přechodném období).

V České republice se ekologické zemědělství k 31. 12. 2013 podílelo na celkové výměře zemědělské půdy 11,46 % (488 658 ha).

Zdroj dat:

<http://eagri.cz>

Graf 5.7 a: Poměr ekologicky a konvenčně obhospodařované zemědělské půdy v regionu

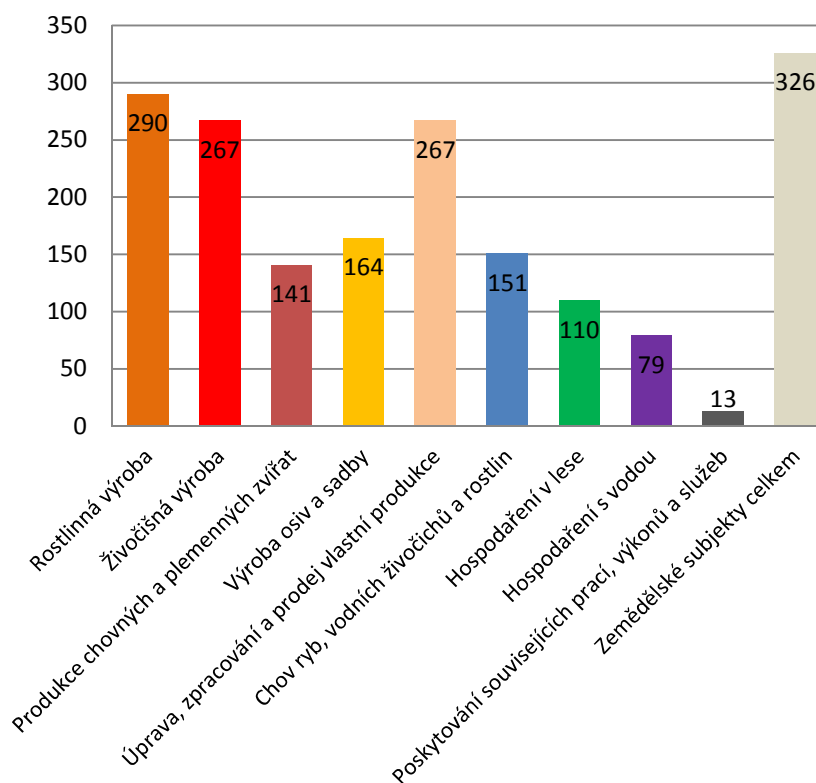
Tab. 5.7 a: Ekologicky a konvenčně obhospodařovaná zemědělská půda

Ekologicky a konvenčně obhospodařovaná zemědělská půda			
Zemědělská půda celkem	Půda v režimu konvenčního zemědělství (ha)	Půda v režimu ekologického zemědělství (ha)	Půda v přechodném období (ha)
45 616,6	44 769,0	719,4	128,2

Zemědělské subjekty

Dle údajů Evidence zemědělského podnikatele (<http://eagri.cz>, březen 2013) je v regionu MAS registrováno (má zde trvalé bydliště nebo sídlo) celkem 326 zemědělských subjektů (z toho 24 ekologických zemědělců). Většina z nich se věnuje především rostlinné (89 %) a živočišné (82 %) výrobě a následné úpravě, zpracování a prodeji vlastní produkce (82 % subjektů). Zhruba polovina zemědělců se věnuje výrobě osiv a sadby.

Graf 5.7 b: Subjekty dle zaměření zemědělské výroby

Ostatními činnostmi se zabývá méně než 50 % subjektů. Přehled počtu zemědělských podnikatelů dle zaměření výroby udává graf vpravo.

Zemědělské bioplynové stanice

Na území MAS fungují celkem 3 zemědělské bioplynové stanice. Od roku 2009 BPS Jetřichovec provozovaná VOD Jetřichovec v místní části Pacova Jetřichovec, od roku 2010 BPS Kámen provozovaná VOD Kámen v obci Věžná, místní části Brná, a od roku 2011 BPS Černov provozovaná v Černově společností Rozvodí, spol. s r.o., Černov. Nejvyšší instalovaný elektrický výkon má stanice v Jetřichovci (1151 kW), výkon BPS Černov činí 800 kW, BPS Kámen 740 kW.

Zdroj dat:

Česká bioplynová asociace (<http://www.czba.cz/mapa-bioplynovych-stanic>)

5.7.2 Výměra půdy v ekologickém zemědělství

V následující tabulce je zobrazeno porovnání výměry ekologické zemědělské půdy v ČR v letech 2007 – 2012. Z pohledu užití půdy převyšují trvalé travnaté porosty, kdy jejich podíl se stále navyšuje. U orné půdy je stabilní růst, avšak v roce 2012 růst mírně klesl. Plochy travnatých kultur od roku 2007 prudce stouply a to o 5 000 ha během 6 let. Je patrné, že plochy ekologické zemědělské půdy se navyšují. V roce 2012 došlo k navýšení ekologických zemědělských ploch o cca 170 000 ha.

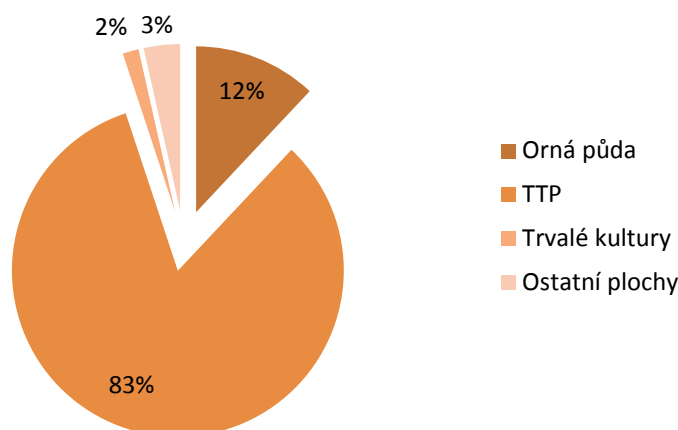
Tab. 5.7 b: Výměra ekologické zemědělské půdy v ČR v letech 2007 - 2013

Plochy	2007 (ha)	2008 (ha)	2009 (ha)	2010 (ha)	2011 (ha)	2012 (ha)
Orná půda	29 505	35 178	44 906	54 717	59 281	58 625
TTP	257 899	281 596	329 232	369 057	398 061	404 950
Trvalé kultury	1 870	3 105	4 331	5 939	7 429	7 693
Ostatní plochy	23 616	21 753	19 937	18 054	18 157	17 215
Celkem	312 890	341 632	398 406	447 767	482 927	488 483

Zdroj: Základní statistické údaje, [www. mez.cz](http://www.mez.cz), 2014

V následujícím grafu je možné porovnat zastoupení celkově využívaných ekologických zemědělských ploch za rok 2012. Z grafu je patrné, že nejvíce jsou využívány plochy TTP (trvalé travní porosty), které z celkově využívaných ploch zaujímají 83 %. Nejméně využívanými plochami v ekologickém zemědělství jsou plochy pro trvalé kultury a zaujímají 2 %.

Graf 5.7 c: Procentuální zastoupení ekologických zemědělských ploch v ČR v roce 2013

5.7.3 Podniky zařazené do ekologického zemědělství

V dnešní době je moderním trendem vyrábět ekologicky nezávadné produkty. Proto neustále dochází k pozvolnému navyšování počtu podniků, které mají zájem být zařazeny do ekologických organizací. V následující tabulce jsou rozděleny podnikatelské subjekty v oblasti ekologického zemědělství. Z tabulky je možné sledovat neustálé zvyšování podnikatelských subjektů v ekologickém zemědělství.

Tab. 5.7 c: Podnikatelské subjekty podle předmětu činnosti od roku 2008 do roku 2013

Podnikatelské subjekty podle předmětu činnosti	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ekologičtí podnikatelé (včetně zemědělců v PO)	1 054	1 355	1 576	1 708	1 696	1 694
Výrobci biopotravin (včetně vlastní distribuční činnosti)	214	218	196	195	197	202
Dovozci biopotravin ze třetích zemí	16	7 (10)	10 (2)	11 (6)	12 (6)	12 (9)
Smluvní zpracovatelé (subdodavatelé)	0	0	16 (3)	18 (2)	13 (2)	12 (1)
Výrobci krmiv a osiv	15	22	24	25	31	32
Osoby skladující a uvádějící biopotravinu na trh	78	88	89	91	101	118
Ekologičtí chovatelé včel (samotný včelař)	2	2	1 (4)	3 (1)	5 (1)	6 (1)
Ekologičtí pěstitelé hub	0	0	0	0	1	1
Ekologičtí chovatelé ryb	0	0	0	0	7	9
Ostatní (např. výrobci vstupů do EZ)	0	15	0	0	0	0
Celkem činností	1 379	1 717	1 921	2 060	2 072	2 097

5.7.4 Ekozemědělci na území MAS Via rustica

Na území kraje Vysočina existuje 35 podnikatelských subjektů v ekologickém zemědělství a na území MAS Via rustica se nachází 24 registrovaných ekozemědělců. Jejich zemědělské aktivity spadají do oblastí chovu drůbeže, chovu skotu, pěstování brambor, pěstování luskovin a obilovin.

Území MAS Via rustica zaujímá cca ½ území bývalého okresu Pelhřimov, kde je registrováno celkem 5 ekologických zemědělců. Z těchto čísel je možné usuzovat, že na území MAS Via rustica je nedostatek ekologických zemědělských subjektů.

5.8 Drobné podnikání

Území MAS Via rustica je z průmyslového hlediska zaměřeno na strojírenský, dřevozpracující a kožedělný průmysl. Tento trend průmyslu v daném regionu byl nastaven již za minulého režimu před rokem 1989. V 90. letech byla tato odvětví průmyslu výrazně redukována a obyvatelstvo pracující v průmyslu postupně začalo přecházet do terciální sféry (služby).

Na území MAS Via rustica se podle statistik z roku 2013 nachází 6 707 ekonomických subjektů. Převážná většina z nich se dá charakterizovat jako drobný podnikatel.

59,5 % ekonomických subjektů je bez zaměstnanců, 7,8 % ekonomických subjektů zaměstnává do 5 zaměstnanců a 2,5 % ekonomických subjektů zaměstnává 6 až 50 zaměstnanců. U 28,5 % není uveden počet zaměstnanců. Pouze 1,7 % ekonomických subjektů zaměstnává více než 50 zaměstnanců.

5.9 Cestovní ruch a agroturistika

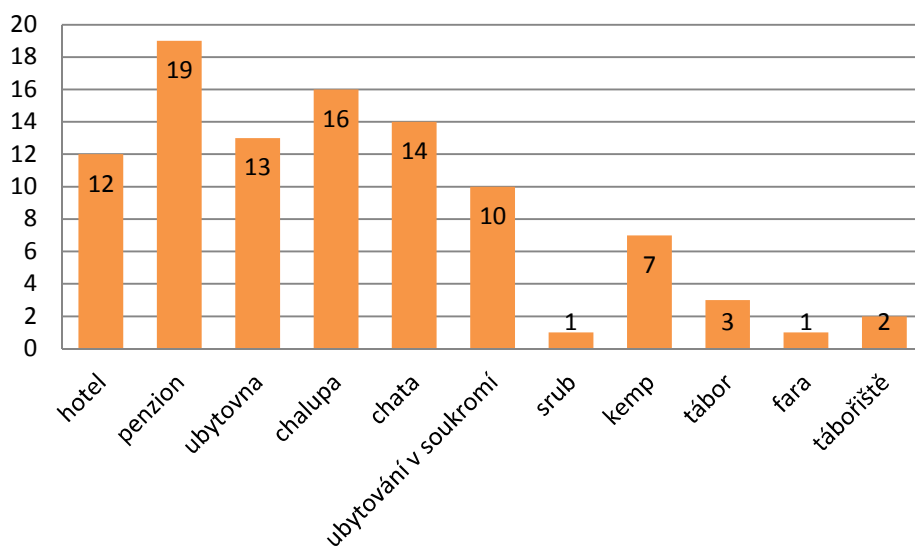
Cestovní ruch a agroturistika jsou velmi slibně se rozvíjející příležitosti pro podnikatelské aktivity. Pro rozvoj cestovního ruchu je velmi potřebné mít vybudovanou základní a doplňkovou turistickou infrastrukturu.

5.9.1 Stravování a ubytování na území MAS Via rustica

Stravování na území MAS Via rustica je většinou na dobré úrovni. Hlavními lokalitami s širší a kvalitnější nabídkou stravovacích služeb jsou města. Na malých obcích nebývá možné udržovat kvalitní restauraci, ale je zde ve většině případů možnost zakoupení drobného občerstvení v místních obchodech.

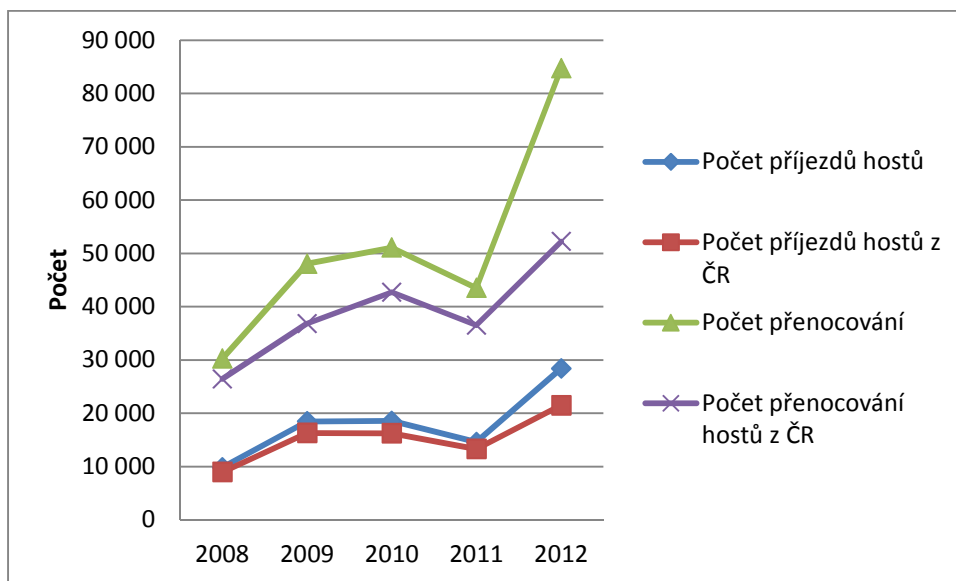
Pro rozvoj cestovního ruchu je jednou z důležitých součástí také ubytování. Na území MAS se pohybuje okolo 44 celoročního ubytování, 14 sezónního ubytování a 40 možností ubytování v chalupách. Menší část ubytovacích zařízení je spojena i s možností stravování. Podíváme-li se na počet ubytovatelů (hotel, penzion, ubytovna), vzhledem k rozloze území a možnostem k cestovnímu ruchu, dojdeme k závěru, že je zde nedostatečný počet ubytovatelů.

Graf 5.7 d: Ubytovací zařízení na území MAS Via rustica v roce 2013

Zdroj dat: Sběr dat na území Mas Via rustica, 2014

Graf 5.7 e: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obcích MAS (období 2008 - 2012)

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, 2014

5.9.2 Další služby cestovního ruchu

Další služby cestovního ruchu a doplňková infrastruktura k cestovnímu ruchu se nachází na území MAS Via rustica v současném poměru k turistům na celkem vyhovující úrovni. Ve většině obcí je k dispozici veřejně přístupný internet, obce nad 500 obyvatel mají většinou zřízeny internetové stránky, kde se turisté dovědí podrobné informace o možnostech trávení volného času v dané lokalitě. U menších obcí se stav internetových stránek neustále vylepšuje a obce bez internetových stránek se snaží o jejich založení. Ve větších obcích a městech jsou k dispozici veřejná informační

místa, kam se mohou turisté obrátit pro informace, jakým způsobem trávit volný čas v jednotlivých částech území.

Záporem informačních center je vzájemná neprovázanost a chybějící odkazy na okolní mikroregiony. Informační centra jsou důležitým bodem pro přijíždějící návštěvníky určité lokality. Svým působením pomáhají turistům a návštěvníkům orientovat se v místech nepoznaných, poskytují informace a prezentují danou lokalitu.

Informační centra na území MAS Via rustica leží pouze ve městech.

5.9.3 Agroturistika

Agroturistika je nové podnikatelské odvětví v oblasti cestovního ruchu, které je vhodné do venkovských oblastí. Typickým rysem agroturistiky je především ohleduplnost k přírodě a krajině v rámci obhospodařování půdy a chovu zvířat, v návaznosti na služby cestovního ruchu. Podnikatelé v oblasti agroturistiky mají vždy vztah k zemědělství, zemědělským pracím a zemědělským usedlostem.

Agroturistika nabízí kombinaci zemědělského hospodaření s cestovním ruchem, dobré podmínky pro rodinnou rekreaci s možností vyzkoušení si prací v zemědělství, obhospodařování půdy apod. Dětem z větších sídel skýtá možnost poznání života na venkově, seznámení se s domácími hospodářskými zvířaty či ochutnání produktů přímo ze dvora. Agroturistika je vždy nabízena v kombinaci s klasickým cestovním ruchem (turistika, cykloturistika).

Na území MAS Via rustica se nachází mnoho zemědělských objektů, které nejsou využity. Objekty vhodné k podnikání v oblasti agroturistiky jsou ve velmi špatném technickém stavu a vyžadují velkou finanční částku k obnově.

Seznam subjektů podnikajících v agroturistice

Na území MAS Via rustica jsou tři ekonomické subjekty zabývající se venkovskou formou cestovního ruchu.

Název	Jezdecká farma Zoubek
Adresa	Křeč 42 (osada Zoubek)
Kontaktní osoba	Barbora Dittrichová
Telefon	724 259761, 565 492 839
Název	Jezdecká stanice
Adresa	Stanovice 4
Kontaktní osoba	semeradova@status.cz
Telefon	777 755 213
Název	Stáj Filip, samoobslužná stanice
Adresa	Nová Cerekev 179
Kontaktní osoba	-
Telefon	565 394 014, 777 078 177, 731 168 894

6 SWOT Analýzy

6.1 SWOT analýza – Příroda, krajina, životní prostředí, hospodaření v krajině – souhrn z veřejných setkání

Silné stránky
• Zachovalá krajina, příroda, životní prostředí, neporušený venkovský krajinný ráz
• Údržba krajiny, vztah lidí ke krajině, zkušenosti s obnovou krajiny (např. Benešov u Černovic)
• Dostatek kvalitní vody
• Kvalitní ovzduší
• Výskyt chráněných druhů
• Revitalizované vodní nádrže (v některých lokalitách)
• Fungující zemědělství
• Neexistence bioplynové stanice, solárních a větrných elektráren (v Mikroregionu Košeticko)
Slabé stránky
• Špatný stav vodohospodářské infrastruktury – potoky, rybníky, hráze, mosty
• Část Mikroregionu Košeticko je v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně
• Velkoplošné zemědělské hospodaření, eroze půdy, krajina poznamenaná industrializací zemědělství
• Útlum činnosti v zemědělství a omezené obhospodařování pozemků (v části regionu)
• Nedostatečné vybavení obcí lesní technikou
• Špatný stav a údržba lesních cest, zátěž těžkou mechanizací
• Nedostatečná kontrola těžební činnosti v lesích lesními hospodáři
• Zavážení lesů odpady
Příležitosti
• Údržba krajiny, obnova krajinných prvků
• Oprava lesních a polních cest
• Budování a obnova vodních nádrží, rybníkářství
• Zlepšení hospodaření v soukromých i státních lesích, podpora pěstební činnosti v lesích
• Podpora udržitelného zemědělství, pěstování tradičních plodin – brambory, len ...
• Podpora včelařství
Hrozby
• Údržba krajiny
• Neudržované vodní toky – regulace a údržba vodních toků v souvislosti s povodněmi (vč. lávek apod.)
• Přírodní živly – voda, vítr, extrémní meteorologické jevy (ohrožení lokálními záplavami v části území ...)
• Nešetrné hospodaření v lesích, pěstování lesních stromů pro prodej i s půdním balem
• Velkoplošné a intenzivní zemědělské hospodaření, chemizace zemědělství, pěstování okopanin na svažitých pozemcích, pěstování monokultur – související eroze, narušení struktury půdy, špatné vsakování vody, znečištění vody a ovzduší ...
• Bioplynové stanice – související pěstování erozních plodin
• Škody způsobené přemnožením zvěře
• Fotovoltaické elektrárny na zemědělské půdě
• Černé skládky

• Zřízení úložiště jaderného odpadu (Horní Cerekev)
• Radonové podloží v části regionu
• Znečištění automobilovou dopravou

6.2 SWOT analýza – Základní technická a dopravní infrastruktura

Silné stránky
• Kvalitní vodní zdroje, dostatek kvalitní pitné vody
• Systém nakládání s odpady
• Čistírny odpadních vod (v některých obcích)
• Kanalizace/oddílná kanalizace (v některých obcích)
• Vodovody v obcích
• Příjmy obcí na budování infrastruktury z obecních lesů (v některých obcích)
• Plynofikace některých obcí
• Opravená veřejná osvětlení (v některých obcích)
• Opravené chodníky (Žirovnice)
• Úzkokolejná železnice – dobrá spolupráce s provozovatelem (Kamenice n. L.)
• Cyklistické trasy a stezky
Slabé stránky
• Lokální vytápění – znečišťování ovzduší lokálními zdroji
• Technický stav produktovodů
• Vodovody a kanalizace – neexistence, technický stav, chybí systém čištění, oddílná kanalizace ... (zejm. v menších obcích/místních částech)
• Systém likvidace bioodpadu
• „Zadrátovanost“ některých obcí (sloupy el. vedení)
• Nedostupnost plynofikace v některých obcích
• Veřejný rozhlas, veřejné osvětlení – technický stav
• Stav, údržba a přetíženost silnic a účelových komunikací, dopravní značení
• Nevhodné rozmístění parkovacích ploch (některé obce)
• Neexistence obchvatů, silný provoz nákladní dopravy (Lukavec, Kámen ...)
• Špatné napojení na dálnici, na větší aglomerace
• Stav chodníků, povrchů některých ulic
• Stav autobusových nádraží, zastávek hromadné dopravy
Příležitosti
• Uložení rozvodů elektřiny do země, odstranění sloupů
• Vybudování sběrných dvorů, třídění bioodpadu - biokompostéry
• Energetické využití biomasy
• Zajištění energetické soběstačnosti obcí a s tím spojených pracovních příležitostí
• Podpora místního ekologického vytápění
• Modernizace místních rozhlasů
• Posílení vodovodů
• Silniční obchvaty obcí, omezení průjezdu kamionů obcemi
• Rozvoj cestní sítě vč. cyklostezek, napojení nedokončených cest na okolní obce

<ul style="list-style-type: none"> • Bezbariérový pohyb po obcích
Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Neexistence ČOV a kanalizací (chybí prostředky na výstavbu a obnovu, přehnané legislativní požadavky na čištění vod)
<ul style="list-style-type: none"> • Komunikace s rozvodnými závody a vlastníky dotčených pozemků (ve vztahu k „zadrátovanosti“ obcí)
<ul style="list-style-type: none"> • Znečištění ovzduší lokálními zdroji, růst cen energií zapříčiňující zvyšování emisí v topné sezóně
<ul style="list-style-type: none"> • Zátěž vysokou osobní a nákladní automobilovou dopravou, útlum využití vlaků pro nákladní dopravu

6.3 SWOT – Územní plánování, rozvojové plochy, plochy a objekty pro bydlení

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Územní plány (ve většině obcí)
<ul style="list-style-type: none"> • Plochy pro podnikání (v některých obcích)
<ul style="list-style-type: none"> • Plochy pro bytovou výstavbu, zasíťované parcely (v některých obcích)
<ul style="list-style-type: none"> • Nabídka volných nájemních bytů (v některých obcích)
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Neexistence parcel pro bydlení a podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Nevyřešené vlastnické vztahy k pozemkům
<ul style="list-style-type: none"> • Část mikroregionu Košeticko je v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • Budování zasíťovaných parcel pro bydlení i podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Eliminace regulativů na stavebních parcelách mimo pohledové možnosti hradu (obec Kámen)
<ul style="list-style-type: none"> • Startovací byty pro mladé rodiny
<ul style="list-style-type: none"> • Pozemkové úpravy, digitalizace
Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Proces územního plánování, legislativa
<ul style="list-style-type: none"> • Nevstřícné jednání úřadů
<ul style="list-style-type: none"> • Regulativy – např. ve vztahu k ochranným pásmům kulturních památek
<ul style="list-style-type: none"> • Problematický výkup pozemků (např. na stavební parcely, cyklostezky ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Fungování církví + hospodaření s církevním majetkem

6.4 SWOT – Vzhled obcí, veřejná prostranství, veřejná zeleň, chátrající objekty

Silné stránky
Vzhled obcí, veřejná prostranství, veřejná zeleň, chátrající objekty:
<ul style="list-style-type: none"> • Úklid, úprava a vzhled veřejných prostranství a budov (v některých obcích)
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora zlepšení vzhledu obce – soukromých objektů (v některých obcích)
<ul style="list-style-type: none"> • Udržovaná zeleň, chráněné a význačné stromy v některých obcích
<ul style="list-style-type: none"> • Péče chalupářů o rekreační objekty a prostranství
Slabé stránky

<ul style="list-style-type: none"> • Chátrající objekty v soukromém vlastnictví (např. Hotel Modrá hvězda v Počátkách, bývalé pohostinství v Častrově, sklárna ve Včelničce ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Chátrající budovy bývalých škol
<ul style="list-style-type: none"> • Vybavení obcí komunální technikou
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • Revitalizace a využití chátrajících a nevyužívaných objektů a ploch
<ul style="list-style-type: none"> • Úpravy a údržba veřejných prostranství a budov, zlepšení vzhledu obcí
<ul style="list-style-type: none"> • Opravy zchátralého církevního majetku
Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Chátrající a nevyužívané objekty v soukromém a církevním vlastnictví
<ul style="list-style-type: none"> • Volné pobíhání psů ve městech (znečišťování veřejných prostranství ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Ubývání břehu u Hutního rybníka – padající stromy, ujíždějící chatky (Žirovnice)

6.5 SWOT – Veřejná správa, občanská angažovanost

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Vstřícné jednání obecních úřadů
<ul style="list-style-type: none"> • Dobré vztahy mezi lidmi a obcemi, angažovanost občanů i chalupářů, jejich ochota pomoci – vzájemně i vůči obci (v některých obcích)
<ul style="list-style-type: none"> • Informování občanů zpravodaji, rozhlasem, na internetových stránkách, ve vývěskách
<ul style="list-style-type: none"> • Obnovení spolupráce obcí, setkávání starostů, zastupitelů apod.
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Nezájem občanů o veřejné dění, komunikace, spolupráce občanů a institucí
<ul style="list-style-type: none"> • Nutnost dojíždět za úřady do ORP (sociální podpora, rodičovský příspěvek ...)
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • Shoda o prioritách
<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce obcí s chalupáři, jejich zapojení do života obcí
<ul style="list-style-type: none"> • Možnosti pracovních míst řešených obcemi a jejich organizacemi
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšení komunikace samospráv s majoritními vlastníky pozemků (např. zemědělskými podniky)
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení komunikace a spolupráce se sousedními obcemi
<ul style="list-style-type: none"> • Dobré vztahy mezi obcemi a podnikateli
<ul style="list-style-type: none"> • Návrat ke zdravému selskému rozumu
Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Centralizace, ubývání státních institucí (policie, úřad práce, pošta apod.)
<ul style="list-style-type: none"> • Špatné směřování služeb
<ul style="list-style-type: none"> • Dotační systém
<ul style="list-style-type: none"> • Stávající legislativa (Zákon o veřejných zakázkách, Občanský zákoník aj.), byrokratické systémy ...
<ul style="list-style-type: none"> • Nekoncepční rozhodování bez znalosti problémů
<ul style="list-style-type: none"> • Nezájem občanů o věci veřejné
<ul style="list-style-type: none"> • Nižší úroveň služeb pro místní části
<ul style="list-style-type: none"> • Postupná degradace měst (ne ORP) jako center veřejné správy
<ul style="list-style-type: none"> • Snižování příjmů měst a obcí v souvislosti s ekonomickou situací v ČR a světě

6.6 SWOT – Vzdělávání/školství

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none">
• Existence fungujících a kvalitních škol, jejich dostatečná kapacita (MŠ, ZŠ, SŠ, ZUŠ ...)
<ul style="list-style-type: none">
• Pracovní příležitosti ve školství
<ul style="list-style-type: none">
• Možnost stravování ve školních jídelnách (i pro veřejnost)
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">
• Problémy s kvalifikací učitelů, nekvalitní pedagogické obsazení
<ul style="list-style-type: none">
• Infrastruktura pro školství – stav objektů, chybí sportoviště ...
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none">
• Podpora provozních nákladů škol
<ul style="list-style-type: none">
• Opravy školských budov
<ul style="list-style-type: none">
• Zřízení/fungování školní družiny vč. prázdninového provozu
<ul style="list-style-type: none">
• Praktické výukové programy např. na podnikání a finanční gramotnost na SŠ
Hrozby
<ul style="list-style-type: none">
• Systém financování školství
<ul style="list-style-type: none">
• Dojíždění dětí do škol do jiných obcí/měst (děti nenavštěvují místní školu, ale jezdí jinam – např. tam, kde rodiče pracují)

6.7 SWOT – Sociální a zdravotní služby a infrastruktura

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none">
• Denní stacionář a sociální zařízení pro postižené občany
<ul style="list-style-type: none">
• Pracovní příležitosti v sociálních ústavech
<ul style="list-style-type: none">
• Domovy a byty pro seniory
<ul style="list-style-type: none">
• Domy s pečovatelskou službou
<ul style="list-style-type: none">
• Terénní pečovatelské služby
<ul style="list-style-type: none">
• Zkušenosti se soužitím se zdravotně postiženými lidmi
<ul style="list-style-type: none">
• Rychlá záchranná služba
<ul style="list-style-type: none">
• Lékařské služby v obcích
<ul style="list-style-type: none">
• Sdružení poskytující zdravotní služby pro nemocné a nemohoucí občany
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">
• Dostupnost a úroveň sociálních a zdravotních služeb, nutnost dojíždět za specializovanými lékaři, chybí rehabilitace ...
<ul style="list-style-type: none">
• Systém péče o seniory, DPS, nerozvinuté terénní sociální služby pro seniory
<ul style="list-style-type: none">
• Špatné zázemí pečovatelské služby
<ul style="list-style-type: none">
• Bariérové přístupy do zdravotnických zařízení, špatný technický stav těchto zařízení
<ul style="list-style-type: none">
• Špatná spolupráce obcí a sociálních zařízení
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none">
• Rozvoj sociálních služeb (pro seniory, handicapované občany ...) – vybudování objektů, zajištění/rozvoj pečovatelských služeb, domovy důchodců, DPS, rozvoj sociálních center, denní stacionáře (mj. rozvoj soc. centra Lukavec, transformace domova Jeřabina Těchobuz, DPS a stacionář v Kamenici n. L. ...)
<ul style="list-style-type: none">
• Využití zkušeností se zdravotně postiženými občany
<ul style="list-style-type: none">
• Bezbariérový pohyb po městech a obcích

Hrozby
• Ohrožení pracovních míst v sociálních ústavech
• Věk lékařů
• Omezená ordinační doba lékařů, omezování zdravotní péče
• Transformace Domova Jeřabina v Těchobuzi – např. nedobrovolné odstěhování některých klientů
• Snižující se státní podpora sociálních věcí

6.8 SWOT – Sociodemografické podmínky

Silné stránky
• Nízká kriminalita
• Soudržnost rodin
• Pracovní příležitosti ve městech
Slabé stránky
• Nezaměstnanost, nedostatek pracovních příležitostí, velká vyjížďka za prací
• Demografický vývoj – málo dětí, odliv mladých lidí, stárnutí populace
Příležitosti
• Podpora mladých rodin, návrat obyvatel do malých obcí
• Možnosti pracovních míst řešených obcemi a jejich organizacemi
• Využití zkušeností se zdravotně postiženými občany
Hrozby
• Kriminalita, nepřizpůsobiví obyvatelé, nárůst počtu a migrace bezdomovců
• Stárnutí populace, odchod zejm. mladých vzdělaných lidí do větších center
• Nesoběstačnost osamělých seniorů, jejich ohrožení podomními prodejci ...
• Hrací automaty – gamblerství
• Zvyšování zadluženosti sociálně slabých
• Růst nezaměstnanosti

6.9 SWOT – Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

Silné stránky
• Existence (více i méně významných) kulturních památek, památkových objektů, muzeí a expozic
• Dobrý stav (některých) kulturních památek, památkových objektů, muzeí a expozic – opravené, udržované ...
• Existence obecních knihoven
• Kulturní vyžití – akce, festivaly (i mezinárodní), udržování místních tradic
• V regionu byly natáčeny známé filmy (v Počátkách – Postřižiny, Návštěvníci, Jízda...)
• Opravená a fungující kulturní zařízení (některá)
• Dobře a dlouhodobě fungující zájmové spolky (ochotníci, sportovci, SDH, TJ ...), jejich spolupráce navzájem, s obcí a veřejností
• Podpora volnočasových aktivit a kultury ze strany měst a obcí

<ul style="list-style-type: none"> • Hodně drobných akcí pro obyvatele v rámci spolkové činnosti
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura pro sport (sportoviště, běžkařské a cyklistické trasy, kuželny, rybníky pro sportovní rybolov a koupání, potápěčská základna, lyžařské vleky...), dětská hřiště
<ul style="list-style-type: none"> • Účast sportovních oddílů na zahraničních soutěžích
<ul style="list-style-type: none"> • Pořádání sportovních akcí (mj. i nadregionálního charakteru)
Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Stav některých památek a jejich mobiliáře
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné kulturní a sportovní vyžití (v některých obcích), málo účastníků na nich, málo organizátorů, vysoké náklady
<ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovující zázemí pro kulturní a spolkovou činnost, špatný technický stav kulturních objektů, chybějící kulturní a společenská zařízení s větší kapacitou
<ul style="list-style-type: none"> • Nutnost dojíždění za kulturou (např. do divadla) do větších měst
<ul style="list-style-type: none"> • Málo života v centrech měst zejm. mimo letní sezónu
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek příležitostí pro využití volného času dětí i dospělých – zejm. ve všední den
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná a zastarávající infrastruktura a vybavení pro spolky
<ul style="list-style-type: none"> • Slabá spolková činnost
<ul style="list-style-type: none"> • Malý zájem mladých lidí o spolkovou činnost, chybí vedoucí zájmových kolektivů mládeže, málo vyžití pro mladé lidi ve věku cca 20 – 25 let
<ul style="list-style-type: none"> • Nutnost dojíždění za specializovanými zájmovými aktivitami
<ul style="list-style-type: none"> • Málo spolkových aktivit pro turisty
<ul style="list-style-type: none"> • Chybí kvalitní sportoviště pro veřejnost, možnost kvalitního koupání, zázemí pro sportovní aktivity venku i uvnitř, v létě i v zimě
Příležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • Revitalizace chátrajících nemovitých a movitých památek, péče o ně
<ul style="list-style-type: none"> • Využití památek a památkových objektů pro kulturní a umělecké aktivity, pro cestovní ruch – jejich lepší zpřístupnění, zabezpečení, zpoplatnění vstupu, využití jako ubytovacích kapacit ...
<ul style="list-style-type: none"> • Revitalizace nevyužívaných, chátrajících objektů a ploch (např. bývalých škol, zámků ...) a jejich využití pro kulturní účely
<ul style="list-style-type: none"> • Vznik nových muzeí a expozic
<ul style="list-style-type: none"> • Vyšší využívání kulturních domů – více aktivit v oblasti kultury
<ul style="list-style-type: none"> • Obnova a využití objektů kin – např. ve spolupráci s muzei, spolky apod.
<ul style="list-style-type: none"> • Úpravy prostor veřejných knihoven
<ul style="list-style-type: none"> • Navázání na místní tradice
<ul style="list-style-type: none"> • Organizace akcí napříč regionem
<ul style="list-style-type: none"> • Fungování a rozvoj kulturních aktivit pro návštěvníky – turisty
<ul style="list-style-type: none"> • Větší propagace měst a obcí v souvislosti s významnými místními rodáky
<ul style="list-style-type: none"> • Budování, opravy a vybavení spolkových objektů a infrastruktury pro volný čas (odpočinkových ploch, herních prvků pro děti i dospělé ...)
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivizace lidí schopných pracovat s dětmi
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora fungujících spolků
<ul style="list-style-type: none"> • Budování, obnova a údržba sportovních ploch, cyklostezek, koupališť,
<ul style="list-style-type: none"> • značených běžkařských tras a další infrastruktury pro zimní volnočasové aktivity a cestovní ruch (např. kluziště)
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj sportovního rybaření
Hrozby

• Nejasné využití památkových objektů a ploch po změně účelu jejich užívání (např. zámek Těchobuz)
• Finanční náročnost volnočasových, zájmových a kulturních aktivit
• Malá návštěvnost kulturních akcí
• Zánik nedigitalizovaných kin
• „Závislost“ mládeže na počítačích, nezájem dětí a mládeže o volnočasové aktivity – sport aj.
• Nedostatek nových aktivních vedoucích spolků pracujících s mládeží
• Snižující se státní podpora sportu a spolkové činnosti
• Nevhodné klimatické podmínky pro zimní sporty

6.10 SWOT – Podnikání a služby v obcích

Silné stránky
• Fungující dopravní obslužnost v části území, úzkokolejná železnice – dobrá spolupráce s provozovatelem
• Fungující služby v (některých) obcích – obchod, pošta, stravovací a ubytovací služby, závodní stravování ...
• Průmyslové zóny a plochy pro podnikání v (některých) městech a obcích
Slabé stránky
• Obchody – neexistence, rušení, politika Jednoty
• Rušení pošt
• Málo služeb, nerozvinuté služby pro cestovní ruch (stravování) – je těžké motivovat podnikatele ke zřízení a provozování, činnost by byla nevydělečná. Nevyrovnaná nabídka stravování a ubytování – kvalita, spolehlivost.
• Nedostatek parcel pro podnikání
• Nedostatek lehkého průmyslu
• Útlum podnikatelské činnosti v regionu
• Zánik tradičních zaměstnavatelů, málo podnikatelů nabízejících pracovní místa, pracovní místa pouze v některých odvětvích
• Přílišná byrokracie – mj. povolení pro podnikání ...
• Zhoršující se dopravní obslužnost v části území, zejm. v místních částech, špatná návaznost jednotlivých spojů hromadné dopravy
• Špatné napojení na dálnici
• Špatné pokrytí sítěmi operátorů (mobilní telefony, internet ...)
• Chátrající opuštěné průmyslové objekty
Příležitosti
• Budování stavebních parcel pro podnikatelskou činnost
• Rozvoj turistiky, udržitelného cestovního ruchu a souvisejících služeb, možnosti podnikání v cestovním ruchu – zejm. stravování a ubytování – spolupráce obcí s podnikateli, prodloužení doby pobytu turistů ...
• Podpora regionálních produktů a služeb
• Vznik malých obchůdků na malých vsích
• Nalákání kvalifikovaných obyvatel do obcí a měst
• Praktické výukové programy na podnikání a finanční gramotnost na středních školách
• Podpora mladých začínajících podnikatelů, živnostníků, rozvoj drobného podnikání

<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšování soběstačnosti v produktech a službách
Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Koncentrace pracovních příležitostí do velkých zaměstnavatelů
<ul style="list-style-type: none"> • Odliv zejm. mladých kvalifikovaných lidí do větších center
<ul style="list-style-type: none"> • Likvidace pošt
<ul style="list-style-type: none"> • Zánik drobných prodejen na vsích – malá kupní síla, silná konkurence obchodních řetězců, zkosnatělost Jednoty
<ul style="list-style-type: none"> • Složitě jednání při výkupu pozemků
<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšující se osobní automobilová doprava (ve vztahu k omezování hromadné dopravy)
<ul style="list-style-type: none"> • Klesající kvalita dopravní obslužnosti, likvidace spojů, nenavazující spoje ...
<ul style="list-style-type: none"> • Rušení dětských slev na jízdné hromadnou dopravou
<ul style="list-style-type: none"> • Úbytek turistů
<ul style="list-style-type: none"> • Dotace

7. Návrh strategické část

7.1 Priorita 1: Péče o přírodu, krajinu a životní prostředí, hospodaření v krajině

7.1.1 Opatření 1.1: Péče o přírodu, krajinu a životní prostředí

7.1.1.1 Aktivita 1.1.1: Výsadba a údržba alejí, vzrostlé zeleně, plodonosných a nektarodárných dřevin v krajině

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.1.2 Aktivita 1.1.2: Oprava a obnova cest v krajině

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.1.3 Aktivita 1.1.3: Budování, obnova, revitalizace a údržba rybníků, výsadby a údržba zeleně kolem rybníků a vodních toků, podpora mimoprodukčních funkcí vodních nádrží

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.1.4 Aktivita 1.1.4: Krajinné stabilizační prvky, protierozní opatření v krajině

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.1.5 Aktivita 1.1.5: *Péče o maloplošná chráněná území a lokality s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů, podpora druhové pestrosti*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.2 Opatření 1.2: *Hospodaření v lesích*

7.1.2.1 Aktivita 1.2.1: *Budování, obnova a oprava lesních cest*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.2.2 Aktivita 1.2.2: *Šetrná obnova a výchova lesních porostů, výsadby plodonosných a nektarodárných dřevin v lesích a na okrajích lesů, prvotní zpracování dřeva*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Provádění souvisejících prací a služeb

7.1.2.3 Aktivita 1.2.3: *Podpora mimoprodukčních funkcí lesa (vzdělávacích, rekreačních ...) – informační systémy, naučné stezky, mobiliář ...*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.2.4 Aktivita 1.2.4: *Odborné poradenství a profesní vzdělávání v oblasti hospodaření v lesích*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.3. Opatření 1.3: *Zemědělské hospodaření*

7.1.3.1 Aktivita 1.3.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů a prostor pro zemědělskou činnost, pro zpracování a prodej zemědělských produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.3.2 Aktivita 1.3.2: *Pořízení, modernizace technologií a technického vybavení pro zemědělskou činnost, pro zpracování a prodej zemědělských produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.1.3.3 Aktivita 1.3.3: *Pořízení základního chovného a pěstebního materiálu*

- Zpracování související dokumentace

- Nákup základního pěstebního a chovného materiálu

7.1.3.5 Aktivita 1.3.4: *Provádění zemědělského výzkumu*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.3.6 Aktivita 1.3.5: *Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů a prostor pro agroturistiku, pořízení souvisejícího vybavení*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.3.7 Aktivita 1.3.6: *Propagace a marketing, distribuční systémy zemědělských produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.3.8 Aktivita 1.3.7: *Certifikace výroby, produktů a služeb v zemědělství*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.3.9 Aktivita 1.3.7: *Odborné poradenství a profesní vzdělávání v oblasti zemědělské výroby*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.4. Opatření 1.4: *Rybářství, myslivost, včelařství*

7.1.4.1 Aktivita 1.4.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů, zařízení a prostor pro rybářství, myslivost, včelařství, pro zpracování a prodej souvisejících produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.4.2 Aktivita 1.4.2: *Pořízení, modernizace technologií a technického vybavení pro rybářství, myslivost, včelařství, pro zpracování a prodej souvisejících produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.1.4.3 Aktivita 1.4.3: *Pořízení základního chovného materiálu*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup základního pěstebního a chovného materiálu

7.1.4.4 Aktivita 1.4.4: *Propagace a marketing, distribuční systémy rybářských, mysliveckých a včelařských produktů*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.4.5 Aktivita 1.4.5: *Certifikace výroby, produktů a služeb v oblasti rybářství, myslivosti, včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.4.6 Aktivita 1.4.6: *Odborné poradenství a vzdělávání v oblasti rybářství, myslivosti a včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.1.5. Opatření 1.5: *Ekologická výchova, vzdělávání a osvěta, volnočasové aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství*

7.1.5.1. Aktivita 1.5.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů a prostor pro ekologickou výchovu, vzdělávání a osvětu, volnočasové aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.5.2. Aktivita 1.5.2: *Pořízení, modernizace vybavení pro ekologickou výchovu, vzdělávání a osvětu, volnočasové aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.1.5.3. Aktivita 1.5.3: *Realizace akcí a aktivit v rámci ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty, volnočasových aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.1.5.4 Aktivita 1.5.4: *Odborné poradenství a vzdělávání v oblasti ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty, volnočasových aktivity zejm. dětí a mládeže v oblasti péče o přírodu, rybářství, myslivosti a včelařství*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.2 Priorita 2: Zlepšování technického zázemí a životního prostředí v obcích

7.2.1. Opatření 2.1: Základní infrastruktura v obcích

7.2.1.1. Aktivita 2.1.1: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba místních komunikací, chodníků, mostků, parkovacích a manipulačních ploch

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.2. Aktivita 2.1.2: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba vodních zdrojů a vodovodních sítí

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.3. Aktivita 2.1.3: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba kanalizačních sítí a systémů čištění odpadních vod

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.4. Aktivita 2.1.4: Budování, pořizování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů, ploch, technologií a vybavení pro nakládání s odpady

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.5. Aktivita 2.1.5: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba obecních objektů a ploch (obecních úřadů, bývalých škol, obecních bytů, obřadních sítí, skladů obecní techniky ...)

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.6. Aktivita 2.1.6: Budování, pořizování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba obecních objektů, ploch, technologií a vybavení pro využití ekologických zdrojů energie

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.1.7. Aktivita 2.1.7: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy, údržba, optimalizace veřejných rozhlasů, informačních systémů a veřejného osvětlení

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení

- Související práce a služby

7.2.1.8. Aktivita 2.1.8: Příprava pozemků pro výstavbu v souladu s územně plánovací dokumentací obcí

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.2.2. Opatření 2.2: Veřejná prostranství a zeleň v obcích

7.2.2.1. Aktivita 2.2.1: Obnova, budování, úpravy a údržba veřejných prostranství (návsi, náměstí, parků, zastávek hromadné dopravy, odpočinkových ploch, hřbitovů, pamětních míst ...)

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.2.2.2. Aktivita 2.2.2: Výsadby a údržba zeleně v intravilánu obcí, parkové úpravy v obcích

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.2.2.3. Aktivita 2.2.3: Obnova, revitalizace a údržba rybníků a požárních nádrží v intravilánu obcí

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.3. Priorita 3: Zlepšování podmínek pro vzdělávání a sociální začlenění, prevenci sociálně-patologických jevů, vzdělávací, sociální a zdravotní služby

7.3.1. Opatření 3.1: Vzdělávání obyvatel regionu

7.3.1.1. Aktivita 3.1.1: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů, prostor a ploch sloužících pro vzdělávání a související služby (vč. školních jídelen, školních hřišť apod.) pro všechny věkové kategorie obyvatel regionu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.1.2. Aktivita 3.1.2: Pořízení, modernizace vybavení a pomůcek sloužících pro vzdělávání a související služby (vč. školních jídelen, školních hřišť apod.) pro všechny věkové kategorie obyvatel regionu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.1.3. Aktivita 3.1.3: Realizace mimoškolních vzdělávacích akcí a aktivit, celoživotní vzdělávání

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.3.1.4. Aktivita 3.1.4: Realizace volnočasových akcí a aktivit pro děti, mládež i širokou veřejnost ve školských zařízeních

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.3.1.5. Aktivita 3.1.5: Podpora a optimalizace hromadné dopravy dětí a mládeže do škol

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.1.6. Aktivita 3.1.6: Profesionální vzdělávání v oblasti školství a celoživotního vzdělávání

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.3.2. Opatření 3.2: Sociální začlenění, služby sociální péče a prevence, prarodinné aktivity

7.3.2.1. Aktivita 3.2.1: Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů a prostor sloužících pro poskytování všech typů sociálních služeb a sociální prevence pro všechny věkové kategorie obyvatel regionu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.2. Aktivita 3.2.2: Pořízení, modernizace vybavení sloužícího pro poskytování všech typů sociálních služeb a sociální prevence pro všechny věkové kategorie obyvatel regionu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.3. Aktivita 3.2.3: Poskytování a rozšiřování všech typů sociálních služeb a služeb sociální prevence pro všechny věkové kategorie obyvatel regionu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.4. Aktivita 3.2.4: Realizace volnočasových akcí a aktivit pro osoby ohrožené

sociálním vyloučením (seniory, handicapované občany, děti ze sociálně slabých rodin ...)

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.5. Aktivita 3.2.5: *Informování odborné i laické veřejnosti o sociálních službách poskytovaných v regionu, odborné poradenství*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.6. Aktivita 3.2.6: *Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů a prostor rodinných, mateřských, komunitních apod. center v regionu*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.7. Aktivita 3.2.7: *Pořízení, modernizace vybavení pro činnost rodinných, mateřských, komunitních apod. center v regionu*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.8. Aktivita 3.2.8: *Realizace akcí a aktivit mateřských, komunitních apod. center*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.3.2.9. Aktivita 3.2.9: *Propagace činnosti a služeb rodinných, mateřských, komunitních apod. center v regionu*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.2.10. Aktivita 3.2.10: *Profesní vzdělávání v oblasti sociálních služeb, sociální prevence, prorodinných aktivit*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.3. Opatření 3.3: *Zdravotní péče a služby, osvěta a prevence*

7.3.3.1. Aktivita 3.2.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů a prostor sloužících pro poskytování zdravotní péče a služeb*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení

- Související práce a služby

7.3.3.2. Aktivita 3.2.2: Pořízení, modernizace vybavení sloužícího pro poskytování zdravotní péče a služeb, osvětlu a prevenci

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.3.3. Aktivita 3.2.3: Realizace motivačních programů pro lékaře

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.3.4. Aktivita 3.2.4: Realizace programů v rámci zdravotní prevence a podpory zdravého životního stylu, odborné poradenství

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.3.3.5. Aktivita 3.2.5: Profesionální vzdělávání v oblasti zdravotní péče a služeb

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.4. Priorita 4: Kulturní dědictví, kulturní, sportovní, volnočasové a spolkové činnosti a zázemí pro obyvatele i návštěvníky, vč. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

7.4.1. Opatření 4.1: Péče o kulturní dědictví regionu

7.4.1.1 Aktivita 4.1.1: Obnova movitých a nemovitých kulturních památek a objektů památkové povahy

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.4.1.2 Aktivita 4.1.2: Budování, modernizace, rekonstrukce a vybavení expozic zaměřených na místní historii, kulturu a tradice

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení
- Související práce a služby

7.4.1.3 Aktivita 4.1.3: Budování a obnova naučných stezek zaměřených na místní historii, kulturu a tradice

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení
- Související práce a služby

7.4.1.4 Aktivita 4.1.4: *Propagace a dokumentace kulturního dědictví regionu*

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení
- Související práce a služby

7.4.2 Opatření 4.2: *Podpora kultury, sportu, spolkových a volnočasových akcí a aktivit*

7.4.2.1 Aktivita 4.2.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce, opravy a údržba objektů a ploch pro kulturu, sport, spolkové a volnočasové akce a aktivity*

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.4.2.2 Aktivita 4.2.2: *Pořízení a modernizace techniky a vybavení pro kulturu, sport, spolkové a volnočasové akce a aktivity*

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení
- Související práce a služby

7.4.2.3 Aktivita 4.2.3: *Realizace akcí a aktivit v oblasti kultury, sportu, spolkových a volnočasových činností*

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.4.2.4 Aktivita 4.2.4: *Propagace a dokumentace kulturních, sportovních, spolkových a volnočasových akcí a aktivit*

- Zpracování související dokumentace
- Pořízení potřebného vybavení
- Související práce a služby

7.4.2.5 Aktivita 4.2.5: *Odborné poradenství a vzdělávání v oblasti kultury, sportu, spolkových a volnočasových aktivit*

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5. Priorita 5: *Služby a podnikání v obcích*

7.5.1 Opatření 5.1: *Podpora místní podnikatelské činnosti*

7.5.1.1 Aktivita 5.1.1: *Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů, prostor a ploch pro podnikatelskou činnost*

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.5.1.2 Aktivita 5.1.2: Pořízení, modernizace technologií a technického vybavení pro podnikatelskou činnost

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.5.1.3 Aktivita 5.1.3: Propagace a marketing, distribuční systémy produktů a služeb místních podnikatelů

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5.1.4 Aktivita 5.1.4: Certifikace a atestace výroby, produktů a služeb místních podnikatelů

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5.1.5 Aktivita 5.1.5: Odborné poradenství v oblasti podnikání, profesní vzdělávání

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5.2 Opatření 5.2: Podpora služeb a zařízení cestovního ruchu

7.5.2.1 Aktivita 5.2.1: Budování, modernizace, rekonstrukce a opravy objektů a prostor v obecním i soukromém vlastnictví sloužících cestovnímu ruchu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky, vybavení a materiálu
- Související práce a služby

7.5.2.2. Aktivita 5.2.2: Pořízení, modernizace technologií a technického vybavení pro poskytování služeb a provoz zařízení a objektů cestovního ruchu

- Zpracování související dokumentace
- Nákup potřebné techniky a vybavení
- Související práce a služby

7.5.2.3. Aktivita 5.2.3: Propagace a marketing služeb a zařízení cestovního ruchu

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5.2.4. Aktivita 5.2.4: Certifikace služeb a zařízení cestovního ruchu

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.5.2.5. Aktivita 5.2.5: Odborné poradenství a profesní vzdělávání v oblasti provozování služeb a zařízení cestovního ruchu

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.6. Priorita 6: Podpora činnosti místních samospráv, vzájemné spolupráce a výměny zkušeností mezi obcemi

7.6.1. Opatření 6.1: Podpora činnosti místních samospráv, vzájemné spolupráce a výměny zkušeností mezi obcemi

7.6.1.1. Aktivita 6.1.1: Odborné poradenství, vzdělávání představitelů a pracovníků obcí a mikroregionů

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

7.6.1.2. Aktivita 6.1.2: Exkurze, výměna zkušeností mezi obcemi a mikroregiony

- Zpracování související dokumentace
- Související práce a služby

8 Seznam tabulek

- Tab. 5.1 a: Velikostní skupiny obcí
Tab. 5.1 b: Velikostní skupiny obcí podle počtu obyvatel
Tab. 5.1 c: Podíl obyvatel regionu
Tab. 5.1 d: Věková struktura obyvatel regionu (k 31.12.2013)
Tab. 5.1 e: Věková struktura obyvatelstva na území MAS Via rustica
Tab. 5.1 f: Vybrané demografické ukazatele 2013
Tab. 5.2 a: Využití půdy v regionu MAS
Tab. 5.2 b: Územní teploty v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013
Tab. 5.2 c: Územní srážky v Kraji Vysočina v letech 2008 – 2013
Tab. 5.2 d: Extrémní hodnoty meteorologických prvků na stanici Přibyslav
Tab. 5.2 e: Záplavová území a lokality
Tab. 5.2 f: Organizace/provozovny působící úniky nadlimitního množství škodlivých látek (údaje r. 2012)
Tab. 5.3 a: Čištění odpadních vod
Tab. 5.3 b: Sběrné dvory na území MAS Via rustica
Tab. 5.3 c: Množství jednotlivých složek odpadu vyprodukovaného v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s.
Tab. 5.4 a: Sociální služby a sociální prevence
Tab. 5.4 b: Zdravotnická zařízení na území MAS dle Registru zdravotnických zařízení ÚZIS
Tab. 5.5 a: Přehled jednotlivých typů nemovitých kulturních památek v regionu evidovaných NPÚ
Tab. 5.5 b: Hrady a zámky v regionu přístupné veřejnosti
Tab. 5.5 c: Muzea a expozice v regionu
Tab. 5.5 d: Památkově chráněná území
Tab. 5.5 e: Městské a obecní kulturní zařízení
Tab. 5.5 f: Sportovní zařízení
Tab. 5.5 g: Přehled občanských sdružení
Tab. 5.6 a: Plochy osevu a sklizně v kraji Vysočina v roce 2013
Tab. 5.6 b: Zemědělská půda v regionu MAS
Tab. 5.6 c: Spotřeba hnojiv, podle krajů za hospodářský rok 2013
Tab. 5.6 d: Vývoj stavu hospodářských zvířat na Vysočině v letech 2008 – 2013
Tab. 5.7 a: Ekologicky a konvenčně obhospodařovaná zemědělská půda
Tab. 5.7 b: Výměra ekologické zemědělské půdy v ČR v letech 2007 – 2013
Tab. 5.7 c: Podnikatelské subjekty podle předmětu činnosti od roku 2008 do roku 2013

Seznam grafů

- Graf 5.1 a: Procentní velikost skupiny v roce 2013
Graf 5.2 b: Procentuální podíl obyvatel v roce 2013
Graf 5.1 c: Vývoj počtu obyvatel MAS v letech 2004 až 2014 (dle údajů ČSÚ k 1.1.)
Graf 5.1 d: Přirozený migrační přírůstek/úbytek zájmového území MAS Via rustica o. s. v letech 2008 až 2013
Graf 5.1 e: Dosažené vzdělání v kraji Vysočina (starší 15 let)
Graf 5.1 f: Věková struktura obyvatel regionu v %
Graf 5.1 g: Procentuální míra nezaměstnanosti na území MAS Via rustica

Graf 5.1 h: Míra nezaměstnanosti od roku 2005 do roku 2011
Graf 5.1 ch: Struktura uchazečů podle věku v roce 2011
Graf 5.1 i: Uchazeči o zaměstnání od roku 2008 do roku 2011
Graf 5.2 a: Procentuální využití půdy v regionu
Graf 5.2 b: Měsíční úhrny srážek v roce 2013
Graf 5.2 c: Měsíční chod teplot °C v roce 2013
Graf 5.2 d: Roční úhrn srážek v letech 2008 – 2013
Graf 5.2 e: Průměrné roční teploty v letech 2008 – 2013
Graf 5.2 f: Rybářství provoz a investice od roku 2008 do roku 2012
Graf 5.3 a: Počet obcí napojených na vodovod
Graf 5.3 b: Počet obyv. napojených na vodovod
Graf 5.3 c: Počet obcí napojených na kanalizaci
Graf 5.3 d: Počet napojených obyvatel na kanalizaci v roce 2005 a v roce 2015
Graf 5.3 e: Počty odebíraných odpadů na území MAS Via rustica
Graf 5.3 f: Celkový počet nádob na tříděný odpad v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s.
Graf 5.3 g: Počet nádob na sběr jednotlivých složek tříděného odpadu
v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO, a.s.
Graf 5.3 h: Množství tříděného a smíšeného odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou SOMPO,
a.s.
Graf 5.3 i: Množství jednotlivých složek odpadu vytříděného v obcích MAS obsluhovaných firmou
SOMPO, a.s.
Graf 5.3 j: Podíl jednotlivých složek komunálního odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou
SOMPO, a.s.
Graf 5.3 k: Podíl jednotlivých složek komunálního odpadu v obcích MAS obsluhovaných firmou
SOMPO, a.s.
Graf 5.3 l: Dokončené byty a domy v obcích MAS 2001 – 2011
Graf 5.4 a: Kapacita jednotlivých školských zařízení na území MAS Via rustica
Graf 5.4 b: Počet tříd a žáků MŠ a ZŠ od roku 2011 do roku 2013
Graf 5.4 c: Přehled sociálních služeb v roce 2013
Graf 5.5 a: Přehled vlastníků památek
Graf 5.5 b: Občanské sdružení podle právní formy
Graf 5.6 a: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 b: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 c: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 d: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 e: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 f: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 g: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 h: Počty ekonomických subjektů, registrovaných a aktivních za rok 2013
Graf 5.6 i: Počet podnikatelských subjektů podle převažující činnosti
Graf 5.6 j: Počet podnikatelských subjektů podle právní formy
Graf 5.6 k: Hodnoty výnosu zemědělských plodin v ČR v letech 2008 - 2013
Graf 5.6 l: Hodnoty výnosu zemědělských plodin v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013
Graf 5.6 m: Osevní plochy obilovin v ČR v letech 2008 - 2013
Graf 5.6 n: Osevní plochy obilovin v Kraji Vysočina v letech 2008 - 2013

Graf 5.6 o: Zemědělská půda v regionu
Graf 5.6 p: Procentuální zastoupení hnojiv na Vysočině v roce 2013
Graf 5.6 r: Hospodářská zvířata na Vysočině
Graf 5.6 ř: Vývoj stavů hospodářských zvířat v ČR v letech 1980 – 2013
Graf 5.6 s: Stav skotu a krav v ČR za rok 2013
Graf 5.7 a: Poměr ekologicky a konvenčně obhospodařované zemědělské půdy v regionu
Graf 5.7 b: Subjekty dle zaměření zemědělské výroby
Graf 5.7 c: Procentuální zastoupení ekologických zemědělských ploch v ČR v roce 2013
Graf 5.7 d: Ubytovací zařízení na území MAS Via rustica v roce 2013
Graf 5.7 e: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v obcích MAS (období 2008 - 2012)

9 Seznam příloh

9.1 Tabulky v excelu

5.1 a) Základní údaje
5.1 b) Bilance obyvatelstva
5.1 c) Nezaměstnanost
5.1 d) Obvody a úřady
5.2 a) Meteorologické stanice
5.2 b) Data – český hydrometeorologický ústav
5.2 c) Záplavová území
5.2 d) Chráněná území a památné stromy
5.2 e) ÚSES dle ÚPD
5.2 f) Lesní hospodářství
5.2 g) Druhy pozemků
5.3 a) Kanalizace
5.3 b) Vodovody
5.3 c) Sběrné dvory
5.3 d) Silnice I., II. a III. Třídy na území MAS
5.3 e) Dokončené byty celkem – 2002 – 2012
5.3 f) Průmysl
5.4 a) Školství
5.4 b) Počet a kapacita zařízení sociálních služeb
5.4 c) Zdravotní zařízení na území MAS
5.5 a) Kulturní dědictví
5.5 b) Kulturní zařízení
5.5 c) Sportovní zařízení
5.5 d) Spolky
5.5 e) Knihovny
5.5 f) Knihovny PE +JI
5.5 g) Naučné stezky
5.5 h) TIC

- 5.6 a) Ekonomické subjekty
  - 5.6 b) Osevní plochy plodin
  - 5.7 a) Zemědělci
  - 5.7 b) Ubytovací zařízení
  - 5.7 c) Restaurace
  - 5.7 d) Zemědělci ekologičtí
  - 5.9 a) Návštěvnost ubytovacích zařízení
- Data SLDB 2011

9.2 Mapy

- 5 a) Via rustica – mikroregiony 1
- 5 b) Via rustica – mikroregiony 2
- 5 c) Via rustica – ORP
- 5 d) Via rustica – POV2012
- 5 e) Via rustica – POV2013
- 5 f) Via rustica- POV 2014
- 5.1 a) Administrativní členění
- 5.1 b) Via rustica – ženy a muži
- 5.1 c) Via rustica – počet obyvatel
- 5.1 d) Via rustica – nezaměstnanost
- 5.1 e) Via rustica- přistěhovalí a vystěhovalí
- 5.1 f) Via rustica – věková struktura
- 5.1 g) Via rustica – pověřený obecní úřad
- 5.1 h) Via rustica – ORP
- 5.1 ch) Via rustica – narození a zemřelí
- 5.1 i) Via rustica – katastrální území
- 5.2 a) Vlastníci lesů
- 5.2 b) Via rustica - územní systém ekologické stability
- 5.2 c) Via rustica - územní systém ekologické stability 2
- 5.2 d) Via rustica – krajinný pokryv 1
- 5.2 e) Via rustica- krajinný pokryv 2
- 5.2 f) Via rustica – chráněná území
- 5.2 g) Via rustica – honitby 1
- 5.2 h) Via rustica – honitby 2
- 5.2 ch) Via rustica – honitby 3
- 5.2 i) Via rustica – geomorfologie
- 5.2 j) Via rustica – geologie
- 5.2 k) Via rustica – fytogeografie
- 5.2 l) Via rustica – druhy pozemků
- 5.3 a) Via rustica – doprava 1
- 5.3 b) Via rustica – doprava 2
- 5.3 c) Via rustica – doprava 3
- 5.3 d) Via rustica – doprava 4
- 5.4 a) Via rustica – sociální služby

- 5.5 a) Via rustica - sportovní zařízení
- 5.5 b) Via rustica – spolky č. 1
- 5.5 c) Via rustica – spolky č. 2
- 5.5 d) Via rustica – spolky č. 3
- 5.5 e) Via rustica – kulturní zařízení
- 5.5 f) Via rustica- kulturní dědictví
- 5.5 g) Via rustica – hasiči, policie, záchranná služba
- 5.5 h) Via rustica – naučné stezky
- 5.7 a) Via rustica – ubytovací zařízení